Dış Ticarette Durum

AĞUSTOS 2012

TÜRKİYE DIŞ TİCARET DERNEĞİ

TURKTRADE®

FOREIGN TRADE ASSOCIATION OF TURKEY

Zafer Çağlayan
Ekonomi Bakanı
Yirmibirinci Yüzyılın İpekyolu Ticaret ve Yatırımla İnşa Edilecek

Murat Salim Esenli
T.C. Pekin Büyükelçisi
Türkiye-Çin Ekonomik İlişkileri Üzerine Değerlendirme

Mehmet Büyükekşi
TİM Başkanı
Türkiye Çin ile İlişkilerini Geliştiriyor

C. Tanıl Küçük
İSO Yönetim Kurulu Başkanı
Doğu ve Batı Arasında Türkiye

Hüsnü Özyeğin
DEİK Türk-Çin İş Konseyi Başkanı
Türkiye ve Çin Halk Cumhuriyeti Ekonomisine Hızlı Bir Bakış

Hakan Bulgurlu
DEİK Türk-Hong Kong İş Konseyi Kurucu Başkanı
Hong Kong: Asya Pasifik'in Başkenti

HEDEFİMİZ ÇİN

kapak74.indd 3 8/3/12 4:31:08 PM

Hayatınızda fark yaratacak yenilikler, fırsatlar Deniz'de.

Türkiye'de bireyselden işletmeye, ticariden yatırım bankacılığına kadar tüm faaliyet alanlarında her kesimi kucaklayan; tarımda, kamu projelerinde, eğitimde, denizcilikte ve sağlıkta denizin bereketini ülkesinin geleceğine taşıyan yenilikler, fırsatlar Deniz'de.

Hayat Deniz'de güzel.

DenizBank

www.denizbank.com | 444 0 800

Ünsped Gümrük Müşavirliği ve Lojistik Hizmetler AŞ.
Mahmutbey Mahallesi Küçük Halkalı Caddesi Altuğ Sokak No:3 Bağcılar / İSTANBUL / TÜRKİYE T : (0212) 410 99 99 F : (0212) 410 23 67 www.ugl.com.tr info@ugl.com.tr

00-suleyman74.indd 1 30.07.2012 15:43

Durum'dan

Dr. Süleyman Gedik
TURKTRADE Genel Sekreteri

Prag Devriminin Sovyet tanklarıyla bastırıldığı 1968 yılında Mao Zedong, aslında tercih edilmesi gerekenin daha az değil, daha fazla devrim olduğu görüşündeydi. Onun devrimini gündeme getiren de, Çin Komünist Partisi içindeki rakiplerine karşı başlattığı atak olmuştu. Mao, 1966'da Büyük Proleter Kültür Devrimi çağrısında bulunmuş ve rakiplerini saf dışı edip Partiyi yeniden biçimlendirmeye karar vermişti. Çin bağlamında 'proleter' sözcüğü, işçi sınıfının yanında geniş köylü kitlelerini de kapsıyordu. Ne var ki, "Büyük Kaptan" kampanyasının eylemcilerini bu sınıflardan seçmeyecek, öğrenci militanlara yönelecekti. Onların coşkulu gruplar halinde Mao'nun özdeyişlerinden oluşan küçük Kırmızı Kitap'larını sallaya sallaya yaptıkları resmigeçitlerin görüntüleri de 68'in küresel belleğinde yer edecekti.

1970'li yıllarda, Çin, dünyaya kapalı bir ülkeydi. Değerli Altan Öymen, işte bu ortamda Çin'e giden ilk Türk gazetecisi oldu. Öymen, bir ay sonra kapsamlı bir röportajla döndü Türkiye'ye: "Uyanan Dev: Çin".

Ben ise Çin'e ilk kez 1987 yılında Türkiye Demir Çelik İşletmelerinde çalışırken gitmiştim. Dönemin Genel Müdürü Dr. Fikret Kuzucu, bir tahvil ihracı için Japonya'ya gitmeye hazırlandığımda, "Tokyo'ya giderken Pekin'e de uğrayıver" demişti bir satış anlaşmasını imzalamak için; İstanbul'a giderken Eskişehir üzerinden git dercesine. Önce 150.000 tonluk bir inşaat demiri bağlantısı, ardından da pik demir ve kütük. Çin, TDÇİ'nin dağ gibi stoklarını kısa süre içinde eritmiş, Türk demir-çelik sektöründe de güçlü bir heyecan rüzgârı estirmişti.

Öymen 26 yıl sonra CHP Genel Başkanlığı sırasında bir kez daha gitti Çin Halk Cumhuriyeti'ne. Çin Komünist Partisi'nden davet almıştı. "Bu geziyi önemsiyorum", diyordu Öymen, "Çin önemli bir ekonomik model. Hem bunu yerinde göreceğiz hem de Çin Komünist Partisi ile önemli temaslarda bulunacağız."

Öymen haklıydı; dev uyanmıştı. Hem de ne uyanış... Bugün itibariyle Çin dünyanın en büyük ikinci ekonomisi. Kendisini komünist olarak adlandıran bir partinin yönetiminde dünya kapitalizminin fabrikasına dönüşmüş durumda. 2011 yılı için büyüme oranı %9,2; yılsonu GSYİH'sı 7,26 trilyon dolar; 2012 yılı için büyüme hedefi de %7,5. 2011 sonu ihracatı 1,9 trilyon, 2012 beklentisi 2,2 trilyon dolar. 2011 yılı ithalatı yaklaşık 1,7 trilyon dolar; 2012 sonu için beklenen de 2 trilyon. Üstelik sadece ekonomik değil bu uyanış. Çin uluslararası siyasetin etkin bir oyuncusu ve büyük bir askeri gücün sahibi. Bilimden teknolojiye, spordan, turizme ve kültürel faaliyetlere her alanda dünya artan sayıda Çinli ile tanışıyor bugünlerde.

38. Uluslararası İstanbul Müzik Festivali sırasında Lang Lang'ı dinliyor konser bileti bulabilmiş şanslı bazı İstanbullular. Lang Lang dünyanın en iyi Chopin icracılarından biri ve dünyanın en önemli orkestralarının eşlik ettiği ilk Çinli piyanist. 40 milyon Çinli çocuğa piyano çalmayı öğretmek üzere bir hareket başlattı kendisi. Eh, konu Çin olunca rakamlar da büyük oluyor ister istemez.

00-suleyman74.indd 2 30.07.2012 15:43

Başkan'dan

Hakan Bulgurlu
TURKTRADE Yönetim Kurulu Başkanı

1983 yılında kurumsal dış ticaret şirketleri tarafından kurulan Derneğimiz, bugün dış ticaret alanında faaliyet gösteren hizmet ve/veya mal üreten 43 firmadan oluşmaktadır. Türkiye ihracatının yaklaşık üçte birini gerçekleştiren TURKTRADE'i özel kılan; değişik sektörlerde faaliyet gösteren üye firmalarıyla şemsiye bir Sivil Toplum Kuruluşu olmasıdır. Sahip olduğu çeşitlilik ve farklı bakış açılarıyla Derneğimiz küreselleşmenin tarım ve sanayide yarattığı rekabeti göğüslemek, bunun gerektirdiği yapısal reformların gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak; bu sayede de, Türk sanayinin rekabet gücünün arttırılmasının zeminini oluşturmak yolunda sivil toplum adına üstlendiği görevleri yerine getirmektedir.

Rekabet yeteneğini artırmak, küresel rekabette başarı için şarttır. Türkiye'nin 2023 yılı sonunda 2 trilyon Dolar civarında GSMH düzeyine erişmesi, 500 milyar Dolarlık ihracata ulaşması ve dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girmesi hedeflenmektedir. Bu hedeflere ulaşmak, Türkiye'nin sürdürülebilir büyümesini sağlamak için Türkiye'nin rekabet gücünün artırılması kaçınılmazdır. Dokuzuncu Kalkınma Planı ve Sanayi Strateji Belgesi'nde Türkiye'nin yol haritası açıkça belirlenmiştir. Dokuzuncu Kalkınma Planı, "istikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen, AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye" hedeflemiş; Sanayi Strateji Belgesi de "orta ve yüksek teknolojili ürünlerde Avrasya'nın üretim üssü olmak" vizyonu ile Türkiye'nin rekabet gücünün gelişmesi için odaklanılacak konuları belirlemiştir.

Türkiye'nin 2023 ihracat atılımında kamu ve özel sektör işbirliğini öngören bir yaklaşım benimsenmiştir. TURKTRADE de Türkiye'nin 500 Milyar Dolar ihracat hedefi doğrultusunda, bu hedefin alt kırılımlarının dağılımına destek olmaya, özel sektör ile bürokrasi arasında köprü vazifesi görerek dış ticaret faaliyetlerinde Türkiye'nin etkinliğinin artırılması için üzerine düşen görevleri yapmaya hazırdır.

Bu bağlamda, yeni yönetim döneminde, TURKTRADE'in misyon ve vizyonunun güncellenmesi, yeni dönem faaliyetlerinin ve yol haritasının belirlenmesi amacıyla üyelerimiz nezdinde yüz yüze görüşmeler gerçekleştirdik. Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan "Yol Haritamız" TURKTRADE'in üstlendiği görevleri daha sesi duyulur ve daha etkin bir şekilde yerine getirebilmesini amaçlamaktadır.

Bünyesinde barındırdığı farklı şirketlerin sinerjisini "AB - DTÖ", "Rekabet Gücü", "Gümrük ve Lojistik" çalışma gruplarında ortaya koyan TURKTRADE, bu çalışmalarla dış ticaretin geleceğine yön veren, dış ticaretteki rekabet gücümüzü artırmaya yönelik, kamuyla da paylaşılabilecek daha kapsamlı görüşlerin geliştirilmesine gayret edecektir.

Yeni dönemde Derneğimize katılan üyelerin gücümüze güç katacağına inanıyor, bu vesile ile Çolakoğlu Metalurji A.Ş., Dalgakıran Dış Ticaret A.Ş, Flokser Tekstil Dış Tic. A.Ş, Ford Otomotiv Sanayi A.Ş, Kınay Taşımacılık ve Lojistik A.Ş, Li&Fung Mümessillik Pazarlama Ltd. Şti, Microsoft Bilgisayar Yazılım Hizmetleri Ltd. Şti, MSC Gemi Acenteliği A.Ş, Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş'ye aramıza hoş geldiniz diyorum.

00-suleyman74.indd 3 30.07.2012 15:43

içindekiler

Kapak Resmi:
Xi'an Ordusu Piyadeleri Heykel detayı
(Terra - Cotta)

8 **Zafer Çağlayan**
Ekonomi Bakanı
Yirmibirinci Yüzyılın
İpekyolu Ticaretle ve Yatırımla İnşa Edilecek

12 **Murat Salim Esenli**
T.C. Pekin Büyükelçisi
Türkiye-Çin Ekonomik İlişkileri Üzerine
Değerlendirme

20 **Mehmet Büyükekşi**
TİM Başkanı
Türkiye Çin ile İlişkilerini Geliştiriyor

22 **Prof. Dr. Haluk Kabaalioğlu**
İKV Yönetim Kurulu Başkanı
Avro Alanı Krizinin Son Durumu ve
Türkiye Ekonomisine Etkileri

28 **Can Baydarol**
Zor Tartışma

34 **C. Tanıl Küçük**
İSO Yönetim Kurulu Başkanı
Doğu ve Batı Arasında Türkiye

38 **Hüsnü Özyeğin**
DEİK Türk-Çin İş Konseyi Başkanı
Türkiye ve Çin Halk Cumhuriyeti Ekonomisine
Hızlı Bir Bakış

44 **Hakan Bulgurlu**
DEİK Türk-Hong Kong İş Konseyi Kurucu Başkanı
Hong Kong: Asya Pasifik'in Başkenti

8

DIŞ TİCARETTE DURUM
Türkiye Dış Ticaret Derneği, Ağustos 2012 Sayı: 74
Sahibi: Türkiye Dış ticaret Derneği adına Yönetim Kurulu Başkanı Hakan BULGURLU
Editör: Dr.Süleyman GEDİK
Danışma Kurulu: Michel AKAVI - Hikmet ALTAN - Hakan ATEŞ - Vedat AYDIN - Hayrettin ÇAYCI - Erem DEMİRCAN - Turan ERDOĞAN - Serdar KOÇTÜRK - Fatya MAMCU - Pulat OKTAY
TURKTRADE Yönetim Yeri: Yzb. Kaya Aldoğan Sokak, Genç Apt., No:11 D.8
34394 Zincirlikuyu - İSTANBUL Tel. 0.212 272 69 81 - 91 Faks: 0,212 275 51 36
www.turktrade.org.tr e-mail: infoturk@turktrade.org.tr

durum icin74.indd 2 30.07.2012 16:17

Mehmet Öğütçü
"Kızıl Kapitalist": Dünyanın Yeni Kurtarıcısı mı? **50**

Simon Galpin
Director-General of Investment Promotion, Invest Hong Kong

Didem Engin
Principal Consultant in Turkey, Invest Hong Kong **66**
Hong Kong: Gateway to Chinese and Asian Markets for Turkish Companies

Lore Buscher
Regional Director, Europe
Hong Kong Trade Development Council **70**
The Hong Kong-Turkey Connection

Şevket Sürek
Çin'in Dünü Bugünü **74**

Dr. Osman Ata Ataç
Çin, Çin'ler ve Çinli'ler **86**

Michel Akavi
DHL Express Türkiye Bölge Direktörü **90**
Çin: Uzakdoğu'daki En Büyük Ticaret Ortağımız

Ercan Ergüzel
DenizBank Ekonomik Araştırma ve Strateji, Grup Müdürü **92**
Renbinmi: Rezerv Para?

Çin ve Asya Pazarlarına Ulaşmada Hong Kong'un Önemi Semineri İstanbul'da Gerçekleşti **94**

74

94

Kapak Tasarımı: Mert GÜRELİ
Tasarım: Kayra ÖZYÖN
Baskı: Uniform Basım ve Turizm Ltd. Şti. : 0212 429 10 00 Faks: 0212 629 06 00

- Bu dergide yer alan imzalı yazılar, yazarların kişisel görüşleri olup Türkiye Dış Ticaret Derneği' ni bağlamaz.
- Bu dergide yayınlanan yazılar "TURKTRADE' in Dış Ticarette Durum Dergisi' nden alınmıştır" ibaresi konulmak şartıyla izinsiz olarak yayınlanabilir.
- Okuyucu mektupları ad, soyad ve açık adres belirtilerek iletilmelidir.
- Dış Ticarette Durum, Türkiye Dış Ticaret Derneği (TURKTRADE) tarafından üç ayda bir yayımlanır.

durum icin74.indd 3 30.07.2012 16:17

Yirmibirinci Yüzyılın İpekyolu Ticaretle ve Yatırımla İnşa Edilecek

Zafer Çağlayan
Ekonomi Bakanı

Türkiye ve Çin ilişkilerinin başlangıç tarihi, milattan önceki yıllara kadar uzanmaktadır. Sadece tüccarların değil, bilgelerin ve düşüncelerin geçiş yolu olan İpekyoluna, yüzyıllar boyunca doğudaki Çin ile batıdaki Türkiye ev sahipliği yapmıştır. İlginç olan nokta, bir zamanlar üç kıtaya hükümranlık eden Osmanlı İmparatorluğu ile Çin'de Qing Hanedanlığının gerileme ve sonrasında ayağa kalkarak, dünya siyasetinde ve ekonomisinde söz sahibi olma süreçlerinin benzer olması, ülkelerimiz liderlerinin birbirine ilham vermiş olmasıdır.

Bugün, Çin, yalnızca dünyanın ikinci büyük ekonomisi, en büyük ihracatçısı, ikinci en büyük ithalatçısı ve ikinci en büyük doğrudan yabancı yatırım yapılan ülkesi değil, ülkesindeki yoksulluk oranını, son 30 yılda, %65'ten %10'a indirmeyi başarmış örnek bir kalkınma modelidir.

01-ZAFER CAGLAYAN.indd 2 30.07.2012 15:19

Türkiye de, benzer şekilde, son 10 yılda, ekonomi ve sosyal politika alanlarında çok ciddi bir ivme kaydetmiş, özellikle bölgesindeki ekonomiler için siyasi ve ekonomik bir "model" oluşturmuştur. Ülkemizin 2001 yılında toplam ihracatı 31,3 milyar dolarken, 2011 yılı ihracatımız 111 milyar doları geçmiş; yani Türkiye 10 yılda ihracatını üçe katlamıştır. Benzer şekilde, bundan 10 yıl önce, Türkiye'nin kişi başına düşen milli geliri 3000 dolar seviyesindeyken, bugün, kişi başına düşen milli gelirimiz 10.000 doları geçmiştir. Yani, tıpkı Çin gibi, Türkiye de bir yandan kişi başına düşen milli gelirini artırırken, diğer taraftan gelir dağılımını düzeltebilen dünyadaki ender ülkelerden biri konumundadır.

Dünya ekonomisinin süregelen bir dönüşüm ve değişim içinde olduğu dikkate alındığında, tıpkı bundan 300 yıl önce olduğu gibi, 21. Yüzyılın, Çin'in ve ülkemizin de dâhil olduğu gelişmekte olan ülkelerin "altın çağı" olacağı açıktır. 2050 yılında ilk 10 ekonomiden en az 5 tanesini bugünün gelişme yolundaki ülkeleri oluşturacaktır.

Bu çerçevede, hem küresel ticaret yönünün gelişmekte olan ülkeler arasındaki ticaret akışı yönünde evrilmesi, hem de Türkiye ile Çin arasındaki binlerce yıllık ticari ve kültürel ilişkiler ile dünya siyaseti ve ekonomisi üzerindeki ortak etkilerimizin bir sonucu olarak, bugün yeniden güçlenen Türkiye ve Çin'in küresel kriz ve sonrası dönemde dünya ekonomisi için önemli roller üstlendiklerini görmekten büyük memnuniyet duyuyor, iki ülke için önemli fırsatlar olduğuna inanıyorum.

Türkiye'nin Çin'e, 10 yıl gibi kısa bir zaman diliminde, 12 kat artan ve geçtiğimiz yıl itibarıyla 2,5 milyar dolara ulaşan ihracatı önümüzdeki potansiyeli açıkça ortaya koymakta, gelecek için iddialı hedefler oluşturmamıza neden olmaktadır. Sayın Başbakanımız ile Çin Başbakanı Sayın Wen Jiabao, 2015 yılında 50 milyar dolar, 2020 yılında 100 milyar dolar gibi iddialı bir ticaret hacmi hedefini ortaya koymuşlardır. Zira 2011 yılı itibarıyla ülkelerimiz arasındaki toplam ticaret hacminin bir önceki yıla göre, yaklaşık %24,2 oranında artış kaydederek, 24,16 milyar ABD dolarına yükselmesi, Sayın Başbakanlar tarafından gösterilen hedefi tutturmaya ne kadar yakın olduğumuza işaret etmektedir.

Ancak, şunu özellikle vurgulamak isterim ki, biz, Türkiye ile Çin arasındaki ilişkilere klasik bir "mal al-sat" anlayışının çok ötesinde bakıyoruz. Bizim "Çin ile işbirliği algımızda", mal ticaretinin yanı sıra, hizmet ticareti, yatırım, finans ve lojistik alanlarında işbirliği de büyük önem arz etmektedir.

Çin Halk Cumhuriyetinde son yıllarda sağlanan refah artışı, sağlık alanında yapılmaya çalışılan reformlar ve sağlık piyasasındaki gelişim potansiyeli dikkate alındığında, Çin ile ilişkilerimizde, sağlık sektörünün, turizmin ve hatta sağlık turizminin üzerinde çalışılacak ve somut projeler üretilecek yeni işbirliği alanları olabileceğini düşünüyoruz.

Çin Halk Cumhuriyetinde son yıllarda sağlanan refah artışı, sağlık alanında yapılmaya çalışılan reformlar ve sağlık piyasasındaki gelişim potansiyeli dikkate alındığında, Çin ile ilişkilerimizde, sağlık sektörünün, turizmin ve hatta sağlık turizminin üzerinde çalışılacak ve somut projeler üretilecek yeni işbirliği alanları olabileceğini düşünüyoruz.

Benzer şekilde, yatırım konusu büyük önem arz etmektedir. Geçtiğimiz yıl, Türkiye'ye giren doğrudan yabancı yatırım miktarı, bir önceki yıla göre %76 oranında artış göstererek 15,9 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. Sadece 2011 yılında, 61 milyar dolar yurtdışı yatırım gerçekleştiren Çin'in, Türkiye'ye bir de "yatırım gözlüğüyle" bakmasını, bundan sadece bizim değil, Çinli işadamlarının da kazanacağını her vesileyle vurguluyoruz.

Bugün, Türkiye de Çin'e sadece mal ihraç edip mal ithal ettiği bir ülke olarak bakmamakta, Çin'in iç dinamiklerini yakından takip etmekte ve Çin'in 12'nci 5 Yıllık Kalkınma Planı ile uyumlu bir şekilde, batı bölgelerinin kalkınması sürecine, Urumçi'de bir Türk Sanayi Bölgesi kurma çalışmalarını sürdürerek destek

01-ZAFER CAGLAYAN.indd 3 30.07.2012 15:19

vermektedir. Urumçi'deki Türk Sanayi Bölgesinde faaliyet gösterecek olan firmalarımız, hem Çin iç pazarına daha rahat ulaşma imkânı bulacak, hem de, Sincan Uygur Özerk Bölgesinin komşu olduğu 8 Orta Asya ülkesine ihracatlarını artırma şansına sahip olacaktır.

Benzer bir şekilde, Çin'e ihracat yapan küçük ve orta ölçekli firmalarımızın mal ve ürünlerinin tek bir merkezde toplanması, depolanması, sergilenmesi ve buradan nihai tüketiciye ulaştırılmasını teminen, Şanghay'daki Waigaoqiao Serbest Bölgesinde bir lojistik merkezi kurulmasını teminen fizibilite çalışmalarını başlatmış bulunuyoruz.

Finans ve mali işbirliği alanındaki çalışmalarımız da ticaret ve yatırım odaklı olarak gelişmeye devam ediyor. Geçtiğimiz Şubat ayında, Çin Devlet Başkan Yardımcısı Sayın Xi Jinping'in ülkemizi ziyareti vesilesiyle, iki ülke Merkez Bankası tarafından imzalanan "Swap Anlaşması", 2011 yılı itibarıyla Çin tarafından RMB ile yapılan toplam ticaretin 2,58 trilyon RMB (410 milyar ABD doları) olduğu dikkate alındığında, Çin "yuan"inin uluslararasılaştırılması sürecinde atılan adımlardan birisini oluşturuyor. Swap Anlaşmasının ülkemiz açısından önemi ise, hem bu alanda Pakistan'dan sonra imzalanan ikinci anlaşma olması, hem de işadamlarımızın RMB ile ticaret yapmasının önünün açması olduğunu söylemek mümkündür. Anılan ziyaret sırasında, imzalanan ve Çin tarafının Türkiye'de üstleneceği büyük altyapı projeleri için finansman sağlayacak olan Mali İşbirliği Anlaşmasının da ikili ticari ve ekonomik ilişkilerimizin gelişimine büyük katkılar sağlayacağına inanıyorum.

Dünyanın küresel bir köy haline dönüştüğü, sermayenin, emeğin, ürünün ve hatta bireyin küreselleştiği bu yüzyılda, ülkeler arası iletişim kaynaklarının çeşitlendirilmesi, ziyaretlerin ve toplumlar arası diyalogların artması kaçınılmazdır. Ünlü Çinli filozof Lao Tzu'nun da belirttiği gibi, "binlerce kilometrelik bir yolculuk bile, tek bir adımla başlar". Biz, Türkiye olarak Çin ile var olan binlerce kilometrelik yolculuğumuzda, bugüne dek, karşılıklı olarak pek çok adım attık, bundan sonra da atmaya devam edecek ve 21. yüzyılın İpekyolunu Çin ile birlikte ticaret ve yatırım ağıyla öreceğiz.

Bu düşüncelerle, Dış Ticarette Durum Dergisine, ülkemizde "Çin Kültür Yılı" olarak kutlanan 2012 yılında, küresel ekonomik bir güç haline gelmiş ve Türkiye ile ticari ve ekonomik ilişkileri son derece üst düzeye ulaşmış Çin'e özel bir sayı hazırladığı için teşekkür ediyor ve yayın hayatında başarılar diliyorum. D

01-ZAFER CAGLAYAN.indd 4 30.07.2012 15:19

Aşkı taze tutmanın sırrı: Fullfresh Teknolojisi.

A+ ENERJİ SINIFI

Çevreyle dost Arçelik'ten, Fullfresh Teknolojisi ile yiyeceklerinizi uzun süre taptaze tutan No-Frost buzdolabı.

- **Mavi Işık**
- **Havalandırma Filtresi**
- **İyonizer Teknolojisi**

Mavi Işığı ile vitaminleri korur, Havalandırma Filtresi ile bakteri oluşumunu engeller, İyonizer Teknolojisi ile mikroorganizmaları yok eder ve kötü kokuları önler.

Koç | arcelik.com.tr | YETKİLİ SERVİS İÇİN TEK NUMARA 444 0 888 MUTLULUĞUNUZ İÇİN YANINIZDAYIZ | #aşkıtazetutmakiçin

arçelik
Yeniliği aşkla tasarlar

Türkiye-Çin Ekonomik İlişkileri Üzerine Değerlendirme

Murat Salim Esenli
T.C. Pekin Büyükelçisi

Ticari ilişkiler

Ülkemiz ile Çin arasındaki ticari ilişkiler, ilk kez 1 milyar ABD Doları ticaret hacminin aşıldığı 2000 yılından bu yana düzenli bir gelişim göstermektedir. 2007 yılı başından itibaren, küresel ticari ve ekonomik gelişmeler de dikkate alınarak uygulamaya konulan ve Çin ile ticari ve ekonomik ilişkilerimizin sürdürülebilir bir yapıda uzun vadeli gelişimini hedefleyen "Çin Ülke Stratejisi" kapsamında yapılan çalışmalar paralelinde, ticaret hacmi 2008 yılında 17 milyar ABD Dolarını aşmıştır. Küresel Krizin yaşandığı 2009 yılında ikili ticaret 14,27 milyar ABD Dolarına gerilemiştir. Ticari ilişkiler 2010 yılında yeniden gelişme sürecine girmiş ve ikili ticaret 19,44 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam bir önceki yıla göre %36,1 oranında bir artışı ifade etmektedir. 2011 yılında ise ticaret hacmi, bir önceki yıla göre, %24,2 oranında artış kay-

02-M.SALIM ESENLI.indd 2 30.07.2012 15:21

dederek, 24,16 milyar ABD Doları'na yükselmiştir. Çin ülkemizin üçüncü büyük ticaret ortağı konumundadır.

Ticari ilişkilerdeki memnuniyet verici gelişmeye rağmen, Çin ile ticaretimizde ülkemiz açık ile karşılaşmaktadır. Bu rakam, 2009 yılında 11 milyar ABD Dolarını aşmıştır. Aynı yıl, ihracatın ithalatı karşılama oranı ise %12,61 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında ticaret açığı yaklaşık 14,91 milyar ABD Doları olarak kaydedilmiş, bununla birlikte ihracatın ithalatı karşılama oranı %13,21'e yükselmiştir. 2011 yılında ise ticaret açığı 19,22 milyar ABD Dolarına yükselmiş, ihracatın ithalatı karşılama oranı ise %11,37 olarak kaydedilmiştir.

Çin'den gerçekleştirilen ithalatın yapısı incelendiğinde, geniş bir ürün çeşitliliği ile karşılaşılmaktadır. İthalatın önemli bir bölümü yatırım malları ve ara mallar (ortalama %75), geri kalanını ise tüketim malları (yaklaşık %25) oluşturmaktadır.

Çin'e yönelik ihracatımız yıllar itibariyle gelişmeler göstermekle birlikte, gerek Çin'in ithalat potansiyeli gerek ülkemizin üretim ve ihracat kapasitesi dikkate alındığında, yeterli bulunmamaktadır. 2000 yılında sadece 96 milyon ABD Doları olan ihracatımız, 2005 yılında 550 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir.

2007 yılından itibaren uygulamaya konulan "Çin Ülke Stratejisi"nin temel hedefleri arasında yer alan, bu ülkeye güçlü bir ihracat artışını sağlamak amacına yönelik çalışmalar ve iki ülke arasında siyasi olarak artan üst düzey ziyaretler sayesinde ihracatımız üç yıl içinde önemli artışlar kaydederek, 2009 yılında 1,6 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır. Bu rakam ile 2009 yılında Çin'in ülkemizin toplam ihracatı içindeki payı %1,57 olarak gerçekleşmiştir.

2010 yılında ise Çin'e yönelik ihracatımız önemli gelişmeler göstermiş ve bir önceki yıla göre %41,31 oranında artarak, 2,26 milyar ABD Doları olmuştur. Toplam ihracatımız içinde Çin'in payı %1,99 olarak kaydedilmiştir. İhracatımızda artış eğilimi 2011 yılında da devam etmiş ve ihracatımız, %9 oranında artarak, yaklaşık 2,5 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır. 2012 yılının ilk beş aylık döneminde ihracatımızda artış oranı %20'yi aşmıştır ve yılsonunda ihracatımızın 3 milyar Dolar civarında gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu süreçte, çalışmaları etkin bir şekilde sürdürülen ihracatı geliştirici faaliyetlerin (ticaret heyetleri, alım heyetleri, milli ve bireysel fuar katılımları, tanıtım grubu faaliyetleri vb.) üst düzey siyasi irade ile desteklenmesi büyük önem arz etmiştir.

2012 yılının ilk beş aylık döneminde ihracatımızda artış oranı %20'yi aşmıştır ve yılsonunda ihracatımızın 3 milyar Dolar civarında gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu süreçte, çalışmaları etkin bir şekilde sürdürülen ihracatı geliştirici faaliyetlerin (ticaret heyetleri, alım heyetleri, milli ve bireysel fuar katılımları, tanıtım grubu faaliyetleri vb.) üst düzey siyasi irade ile desteklenmesi büyük önem arz etmiştir.

Çin'e yönelik ihracatımız incelediğinde, Çin ekonomisinin ihtiyaç duyduğu hammaddeler ve kimyasallar ağırlıklı bir yapının olduğu görülmektedir. 2011 yılında ihracatımızın yapısı, birlikler bazında incelendiğinde, madencilik ve metallerin %60,13 pay ile ilk sırada, kimyevi maddeler ile tekstil ve hammaddelerin sırasıyla %16,7 ve %6,61 payla ikinci ve üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Maden ve metaller sektörünün ihracatı 1,5 milyar ABD Doları, kimyevi maddelerin ihracatı 418 milyon ABD Doları ve tekstil ve hammaddelerinin ihracatı ise 166 milyon ABD Doları olarak kaydedilmiştir. 2011 yılında, deri ve deri mamulleri, gemi ve yat, halı, hazır giyim ve konfeksiyon, kuru meyve ve mamulleri, su ürünleri ve hayvancılık mamulleri, tekstil ve hammadde ve zeytinyağı sektörlerinde önemli ihracat artışları kaydedilmiştir.

1,5 trilyon ABD Doları ithalat potansiyeline sahip olan ve iç tüketime dayalı büyüme sürecine geçmeye çalışan Çin'e yönelik ihracatımızın yeterli bir seviyeye ulaşamamasının temel nedenleri olarak;

02-M.SALIM ESENLI.indd 3 30.07.2012 15:21

- Çin'deki tüketim eğilimlerinin farklılığı,
- Çin pazarının "kendine özgü" yapısı,
- Bölge-içi (Güneydoğu Asya ve Pasifik) ticaretin çok güçlü olması,
- Çin'in önemli küresel ticaret ülkeleri ve blokları tarafından çevrelenmesi,
- Karşılıklı olarak iki pazarın birbirini az tanıması,
- İhracat amaçlı olarak ÇHC'ye gelen işadamlarımızın kararlılıklarının sınandığı durumlarda bu piyasadan vazgeçmeleri,
- Yatırım ilişkilerimizin yeni yeni gelişmeye başlaması,
- İhracatçılarımızın, Çin ve Asya-Pasifik bölgesine yönelik sistematik çalışmalar yürütmemesi gösterilebilir.

Ülkemizden Çin'e yönelik ihracat sırasında, ihracatçılarımızın karşılaştığı pratik sıkıntılar ise;

- Fiyat tutturulamaması,
- Çin'deki talep düzensizliği -proje bazlı çalışmalar,
- Türk ürünlerinin yeterince tanınmaması,
- Lojistik sorunları (sevkiyatın uzun süreler alması),
- Pazara ilişkin genel ve pratik bilgi eksikliği,
- Rakip ülkelerin ve benzeri ürünlerin giderek artması,
- Bankacılık altyapısının eksikliği,
- Çin'de (pratikte) değişebilen gümrük uygulamaları,
- Standart farklılıkları,
- Vize uygulamalarıdır.

Öte yandan, ihracatçılarımızın güçlü yönleri olarak da;

- Rakip ülkelere ve ürünlere göre kalitemizin yüksek olması,
- Çin'de Türk ürünlerine karşı genel olarak olumsuz bir tutum olmaması,
- Dayanıklılık ve ambalaj farkı olarak belirtilebilir.

Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Wen Jiabao'nun 2010 yılı Ekim ayında ülkemize gerçekleştirdiği resmi ziyaret sırasında, Sayın Başbakanımız ile yapılan resmi görüşmelerde, ikili ticari ilişkilerin, Türk ve Çin ekonomilerinin gelişim sürecine ve iki ülke arasındaki siyasi kararlılığa paralel olarak, önümüzdeki 5 yıllık dönem zarfında 50 milyar ABD Dolarına yükseltilmesi hedeflenmiş bulunmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkan Yardımcısının 2012 yılı Şubat ayında ülkemize ve Sayın Başbakanımızın 2012 Nisan ayında ÇHC'ye gerçekleştirdikleri resmi ziyaretler sırasında yapılan görüşmelerde de bahse konu hedefler teyit edilmiştir.

Bu süreçte, ikili ticaretin ithalat ağırlıklı bir yapıdan arındırılması ve Çin'e yönelik güçlü bir ihracat yapısının oluşturulması ile ikili ticaretin sürdürülebilir bir yapıda geliştirilmesi amacıyla uzun dönemli sistematik çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda öncelikle, iki ülke arasında ticareti - ihracatımızı geliştirici yasal mevzuatın (ticaretin finansmanı) - bankalar arasında çalışmaları yürütülüyor ve ticarette ulusal para birimlerinin kullanılması artık mümkün. SWAP Anlaşması imzalandı. Eximbanklar arasında işbirliği yapılması çalışmaları sürmekte. Bankacılık alanında işbirliği sözleşmesi imzalandı. Gıda Güvenliği Anlaşmasının müzakereleri devam etmektedir. Lojistik altyapının ve yatırım ilişkilerinin güçlendirilmesi çalışmaları sürmekte. Gümrükler ile standartlar alanında etkin bir işbirliğinin geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Öte yandan, Çin'de milli katılım sağlanan fuar sayısı ile bireysel desteklenen fuar sayısının arttırılması (2012 yılında yaklaşık 20 fuara milli katılım gerçekleştirilecek olup, 170'e

02-M.SALIM ESENLI.indd 4 30.07.2012 15:21

yakın fuar da bireysel destek kapsamındadır) ve Çin'den ülkemize Alım Heyetlerinin düzenlenmesi yararlı olacaktır.

Ayrıca, 2007 yılından bu yana uygulanan "Çin Pazara Giriş Stratejisi"nin sektörler ve eyaletler bazında geliştirilerek sürdürülmesi ve bu kapsamda, ihracatımızı ve ticareti geliştirici faaliyetlerin altyapısının planlanarak, 2012-2015 dönemini kapsayan bir "Çalışma Programı"nın hazırlanması ve kararlılıkla uygulanması gerekli görülmektedir.

Bu süreçte, ikili ticaretin ithalat ağırlıklı bir yapıdan arındırılması ve Çin'e yönelik güçlü bir ihracat yapısının oluşturulması ile ikili ticaretin sürdürülebilir bir yapıda geliştirilmesi amacıyla uzun dönemli sistematik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Ekonomik ilişkiler

İki ülke arasındaki ilişkilerin sürdürülebilir bir yapıda geliştirilmesi sürecinde ekonomik işbirliği girişimleri büyük önem taşımaktadır. Bu çerçevede, dış ticaret açığının belirli ölçüde telafi edilmesi çalışmalarına da katkı sağlamak amacıyla, Çin'in ülkemize yönelik olarak, yatırım, kredi ve mali ilişkiler, müteahhitlik hizmetleri, ulaştırma, turizm ve enerji sektörlerinde daha geniş açılımlar yapması beklenmektedir.

Yatırım alanındaki ilişkilerimizin derinleştirilmesi, istikrarlı ve kalıcı işbirliğinin oluşturulması açısından temel süreci oluşturmaktadır. Ankara-İstanbul Hızlı Tren projesinin belirli bölümlerinin bir Türk-Çin Konsorsiyumu tarafından gerçekleştirilmesi amacıyla, Çin Eximbank'ı tarafından ülkemize 720 milyon Dolar tutarında kredi sağlanmasına yönelik anlaşmanın imzalanması ve bu projenin inşaat sürecinin devam etmesi, yatırımlar ve ekonomik işbirliği açısından en somut girişimi teşkil etmektedir. Esasen, demiryolları alanında derinleştirilmiş ve geliştirilmiş bir işbirliği yapılması (Çin'in sahip olduğu hızlı tren teknolojisinin ülkemize uygulanması ve ayrıca, diğer demiryolu hatlarında iyileştirme yapılması ve bu işbirliğinin finansmanının Çin merkezli olması) çalışmaları da sürdürülmektedir.

Telekomünikasyon alanında Çin'in önde gelen Huawei firmasının ülkemizde altyapı çalışmaları yürütmesi ve lojistik merkez ile Ar-Ge dâhil, işbirliği yapması ve istihdam imkânı sağlaması, ekonomik işbirliği açısından "başarı" örneklerini oluşturmaktadır.

02-M.SALIM ESENLI.indd 5 30.07.2012 15:21

Öte yandan, bazı Çin firmalarının, madencilik, makine, motosiklet başta olmak üzere, ülkemizin değişik bölgelerinde küçük ölçekli yatırımları da bulunmaktadır.

Son dönem zarfında, bazı Çin firmaları, enerji, otomotiv, madencilik, mühendislik, elektrikli teçhizat, çeşitli makine, ulaştırma (demiryolu ulaşımı), inşaat ve çelik, bankacılık (Bank of China Temsilcilik Ofisi açılmıştır) alanlarında yatırım yapmak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

Çin'den ülkemize yönelecek yatırımların, emek-yoğun sektörlerden ziyade, ülkemizde istihdam ve katma değer yaratan, teknoloji transferi sağlayan ve ülkemiz üretim sürecine katkıda bulunan sektörlerde yoğunlaşması ve bu alanlarda önde gelen Çin firmalarının ülkemizde faaliyet göstermesi, yatırım ilişkilerindeki temel beklentimizi ve önceliğimizi teşkil etmektedir.

Çin'in iç pazarının büyüklüğünü ve global rekabet koşullarını dikkate alan firmalarımız da Çin'de yatırım yapmaya ve Çin'i, diğer bölge ülkelerine açılan bir "kapı" olarak değerlendirmeye başlamışlardır. Hâlihazırda, jeneratör, çamaşır makinası, deri, tekstil, çelik boru, lojistik alanlarında Çin'de yatırım yapan Türk şirketlerinin toplam yatırımları 150 milyon ABD Dolarını aşmış bulunmaktadır. Burger King gibi bilinen uluslararası bir kuruluşun Türk ortağı Çin pazarında büyümek için görev üstlenmiştir.

Ülkemiz ile Çin arasındaki ekonomik işbirliği çalışmalarının geliştirilebileceği önemli bir alan, müteahhitlik hizmetleridir. Türkiye ve Çin, en önemli küresel müteahhitlik hizmetleri sağlayıcısı ülkeler arasında yer almaktadır. Bu çerçevede, Türk ve Çinli müteahhitlik firmaları pek çok pazarda ciddi bir rekabet içerisinde bulunmaktadır. Bununla birlikte, Afrika ve Uzak Doğu başta olmak üzere, bazı pazarlarda firmalarımızın ortak hareket edebileceği (Belarus ve Cezayir işbirliği örnekleri) değerlendirilmektedir. İki ülke firmaları arasındaki ortaklıkların desteklenmesi ve karşılıklı teşvik programlarından yararlandırılması, bu tür girişimleri kolaylaştırıcı unsurları teşkil edecektir.

İki ülke arasındaki yatırım, ticaret ve turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi sürecinde güçlendirilmiş bir ulaşım ağının tesisi, temel önceliklerden birisidir. Bu amaca yönelik olarak, ülkelerimiz arasındaki havayolu taşımacılığının mevcut altyapısının, giderek artan faaliyetleri karşılamak maksadıyla 2008'de 7 olan frekans sayısı 2009'da 10'a, 2010'da 21'e çıkarılmıştır. THY'nin Çin'e yönelik frekans sayısının, Guangzhou seferlerinin de tam olarak devreye girmesi sonrasında haftalık 21'e

02-M.SALIM ESENLI.indd 6 30.07.2012 15:21

Çin'den ülkemize yönelecek yatırımların, emek-yoğun sektörlerden ziyade, ülkemizde istihdam ve katma değer yaratan, teknoloji transferi sağlayan ve ülkemiz üretim sürecine katkıda bulunan sektörlerde yoğunlaşması ve bu alanlarda önde gelen Çin firmalarının ülkemizde faaliyet göstermesi, yatırım ilişkilerindeki temel beklentimizi ve önceliğimizi teşkil etmektedir.

çıkması (Hong Kong hariç) önem arz etmektedir.

Ayrıca, karşılıklı arttırılmış kargo seferlerinin de başlaması, ticaret ve ekonomik işbirliği çalışmaları açısından önem taşımaktadır. Bu konuda, THY Şanghay merkezli çalışmalarını başlatmış olup, Çin'den bir havayolu şirketi ise haftada iki kez ülkemize ve devamında, İstanbul'dan Amsterdam'a kargo seferleri düzenlemektedir. (Ancak, bazı nedenlerden dolayı, hâlihazırda, THY ve Çinli Jade Cargo şirketi kargo seferlerine ara vermek zorunda kalmıştır.)

Ulaştırma alanındaki ilişkileri geliştirme yönündeki bir proje de, ülkemizde gerçekleştirilecek demiryolu projeleriyle Avrupa Birliği ile Çin arasında "Tarihi İpek Yolu"nu tekrar hayata geçirmektir. Bu kapsamda, Çin tarafı ile işbirliği yapılmasına yönelik görüşmeler ve temaslar başlatılmış olup, konuya ilişkin ilk kapsamlı toplantı 2011 yılı Nisan ayında iki ülkenin ilgili Bakanlıkları ve Kuruluşları arasında Pekin'de gerçekleştirilmiştir.

Çinli firmaların ülkemizdeki demiryolu projelerine gösterdikleri ilgi ve bu kapsamda iki ülkenin ilgili bakanlıkları ve kuruluşları arasında devam eden işbirliği, ekonomik ilişkilerin derinleştirilmesi sürecinde önem taşımaktadır. Esasen, ülkelerimiz arasında tüm ulaştırma modlarında ve lojistik altyapısında işbirliği yapılması, ikili ticaretin gelişiminin yanı sıra, Türkiye ve Çin'in dünya ticaretinden aldığı payın daha da artmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Ülkemiz ile Çin arasında giderek gelişen ticari ve ekonomik ilişkiler sürecinde, enerji, potansiyel arz eden bir sektör olarak ön plana çıkmaktadır. Bu sektörde, geleneksel alt sektörler (hidroelektrik ve kömür santralleri) ile nükleer enerjinin yanı sıra, özellikle yenilenebilir enerji kaynakları (rüzgar ve güneş enerjisi) alanlarında iki ülke firmaları arasında, yatırımlar dâhil, işbirliği yapılabileceği tespit edilmiştir. Ayrıca, Çin tarafı ile sektörel işbirliği öngören anlaşmaların sonuçlandırılmış olması (Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına İlişkin İşbirliği Anlaşması) işbirliği çalışmalarına ivme kazandıracaktır.

Ülkemiz ile Çin arasında ticaretin geliştirilmesi ve sektörel ekonomik işbirliğinin derinleştirilmesi sürecinde, mali ve bankacılık alanlarındaki işbirliği özel bir önem arz etmektedir.

Bu kapsamda;

- İkili ticarette ulusal para birimlerinin kullanılması imkânlarının araştırılması,
- İmzalanan Swap Anlaşması'na işlerlik kazandırılması,
- Bankacılık alanında kurumsal işbirliği ya-

02-M.SALIM ESENLI.indd 7 30.07.2012 15:21

Türk girişimcilerinin ÇHC'nin batısına yönelik 2011'de açıklanan 12. Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde ekonomik teşvikleri de değerlendirmelerinde yarar vardır. Aynı doğrultuda kısa süre önce, Sayın Başbakanımız tarafından açıklanan ve yürürlüğe giren yeni yatırım teşvik yasamız da ÇHC'de kapsamlı şekilde tanıtıma tabi tutulmaktadır.

pılması ve karşılıklı şube açılması
- Türk bankalarının Çin Eximbank'ı ile mali işbirliğini genişletmeleri,
- Türk Eximbank ile Çin SINOSURE arasında işbirliği yapılması,
- İki ülke arasında "Mali İşbirliği Çerçeve Anlaşması"na işlerlik kazandırılması,
- Çin tarafının Türk Hazine bonolarına yatırım yapması,
- Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması'nın güncellenmesi,

önemli aşamaları teşkil etmektedir.

Türk girişimcilerinin ÇHC'nin batısına yönelik 2011'de açıklanan 12. Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde ekonomik teşvikleri de değerlendirmelerinde yarar vardır. Aynı doğrultuda kısa süre önce, Sayın Başbakanımız tarafından açıklanan ve yürürlüğe giren yeni yatırım teşvik yasamız da ÇHC'de kapsamlı şekilde tanıtıma tabi tutulmaktadır.

16. Dönem Karma Ekonomik ve Ticaret Komitesi Toplantısı sırasında yukarıda kayıtlı hususların önemli bölümü görüşülmüş ve bu konularda, belirli adımlar atılmıştır. Bilahare, Hazine Müsteşarının 2011 yılı Şubat ayında ve Devlet Bakanımız ve Başbakan Yardımcımız Sayın Ali Babacan'ın 2011 Nisan ayında ÇHC'yi ziyaretleri sırasında, bankacılık ve mali konularda tüm işbirliği olanakları ÇHC makamları ile ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

Çin Başbakanı Wen Jiabao'nun 2010 yılı Ekim ayında ve Çin Devlet Başkan Yardımcısı Xi Jinping'in 2012 yılı Şubat ayında ülkemizi resmi ziyaretleri ile Sayın Başbakanımızın 2012 yılı Nisan ayında ÇHC'yi ziyaretleri sırasında, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve ortak yatırımların gerçekleştirilmesi hususlarında kapsamlı resmi görüşmeler gerçekleştirilmiş, devletler arasında bir seri anlaşmalar sonuçlandırılmış ve ayrıca, iki ülkenin özel sektör kuruluşları ve firmaları arasında sözleşmeler imzalanmıştır. D

02-M.SALIM ESENLI.indd 8 30.07.2012 15:21

Vestel'den kişiye özel yeni nesil buzdolabı:

Vestel Puzzle

Kokuları karıştırmama özelliği

Akıllı dokunmatik kontrol paneli

Kolay kapanma özelliği

Akıllı ışık teknolojisi

Çok işlevli bölmeler

Dilediğinizde soğutucu, dilediğinizde dondurucu olarak 14 farklı şekilde ihtiyacınıza göre kullanılır, geniş hacmi ve tasarım ödülleriyle herkesi kendine hayran bırakır. Göz alıcı güzelliği, akıllı ve pratik özellikleriyle yeni nesil buzdolabı Vestel Puzzle, mutfakta sizin de kalbinizi kazanır.

PLUS X AWARD
High Quality
Design
Ease of Use

GOOD DESIGN

ZORLU | www.vestel.com.tr/Puzzle 444 4 123

dost teknoloji

VESTEL

02-M.SALIM ESENLI.indd 9 30.07.2012 15:21

Türkiye Çin ile İlişkilerini Geliştiriyor

Mehmet Büyükekşi
TİM Başkanı

55 bin ihracatçının temsilcisi Türkiye İhracatçılar Meclisi olarak, Çin Halk Cumhuriyeti ile ekonomik ve ticari ilişkilerimizin geliştirilmesini oldukça önemli görüyoruz. Bu noktadan yola çıkarak önümüzdeki dönemde Çin Devlet Başkanı olması öngörülen ve şu an Çin Devlet Başkan Yardımcısı konumunda bulunan Xi Jin Ping ve beraberindeki işadamı heyetinin katılımlarıyla Şubat ayında büyük bir İş Forumu gerçekleştirdik. Çin Ticaret Odası, Çin Eximbank, Çin Kalkınma Bankası'nın içinde olduğu 58 kurum, kuruluş ve otomotiv, makine, madencilik, enerji, elektrik-elektronik, kimya, gemi, ulaşım ve haberleşme sektörlerinin Çin'den gelen firma temsilcilerinin katılımını sağladık. Çin'de şu an 15'ye yakın kurum kuruluşla işbirliği anlaşmalarımız var.

İhracatçılarımızın ve iş adamlarımızın Çinli iş adamları ile birlikteliklerini oldukça önemli görüyoruz. Çin ile ikili ticari ilişkilerimiz 2000 yılından bu yana düzenli bir gelişim sergiliyor.

03-MEHMET BUYUKEKSI.indd 2 30.07.2012 15:21

Son 10 yılda Çin'den ithalatımız 23 kat, Çin'e ihracatımız 12 kat, dış ticaret hacmimiz 21 kat artış gösterdi. Çin, Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı yirmi birinci en fazla ithalat yaptığı üçüncü ülke konumunda yer alıyor.

2012 yılının Haziran ayı itibariyle 10 milyar dolara yükselen bir ticaret hacmimiz söz konusu. Çin'den en fazla ithal ettiğimiz ürünler otomatik bilgi işlem makineleri ve aksamları, telefonlar ve elektrikli cihazlar, elektrikli ses/görüntülü işaret cihazları, elektrik konvertörleri, pamuk, oyuncak, televizyon alıcıları, ip-lik ve oto yedek parçalarıdır. Çin'e en fazla krom ve bakır cevheri ve mermer ihraç ediyoruz.

İkili ticari ilişkilerimizdeki bu gelişime rağmen, Türkiye'nin karşılaştığı ticaret açığı gittikçe artmaktadır. Çin'e ihracatımız yıllar itibariyle artış gösterse de, Türkiye'nin üretim ve ihracat kapasitesi dikkate alındığında bu rakamı daha da yukarı çıkarma potansiyelimiz mevcuttur. Dünyanın bir numaralı tedarikçisi, ihracatçısı konumuna yükselen Çin'in ithalatı içinde Türkiye'nin payını artırmamız oldukça önemlidir.

Türkiye'yi Çin'e daha iyi tanıtmamız gerekiyor. Bu hem Türkiye'nin turizmine katkı sağlayacak, hem de Türk ürünleri için farklı bir pazar yaratacaktır. Çin pazarı Türk gıda ürünleri için önemli bir pazar. Hasadın yetersiz olduğu yıllarda Çin'in gıda ithalatında artışlar görülmektedir. Türk ihracatçılarının bu açığı değerlendirmesini umuyoruz.

İkili iş ilişkilerimiz sayesinde yeni yatırımların ülkemize gelmesini bekliyoruz. Çin ile ticaret hacmimizi 30 milyar doların üzerine çıkarmayı hedefliyoruz. Bu hedeflere ulaşmak için iş forumlarının oldukça önemli olduğunu düşünüyoruz.

Bu doğrultuda 2012 yılında, İhracatçı Birlikleriyle beraber Çin'deki 28 fuara yaklaşık 20 bin metrekare milli katılım organizasyonu düzenleyen TİM, 2013 yılında bu sayıyı 40'a çıkarmayı hedeflemektedir. TİM, 2013 yılında Çin'e en az 10 sektörde sektörel heyetler gerçekleştirmeyi, Çin'den 15 Alım Heyeti organizasyonu gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Bunun yanı sıra 2013, Çin'de Türkiye yılı kapsamında, Çin'de "Made in Turkey" imajının güçlendirilmesine yönelik olarak, tanıtım gruplarımızın da katkısıyla tanıtım faaliyetleri gerçekleştirmeyi planlıyoruz.

Çin Ticaret Odası, Çin Eximbank, Çin Kalkınma Bankası'nın içinde olduğu 58 kurum, kuruluş ve otomotiv, makine, madencilik, enerji, elektrik-elektronik, kimya, gemi, ulaşım ve haberleşme sektörlerinin Çin'den gelen firma temsilcilerinin katılımını sağladık. Çin'de şu an 15'ye yakın kurum kuruluşla işbirliği anlaşmalarımız var.

03-MEHMET BUYUKEKSI.indd 3 30.07.2012 15:21

Avro Alanı Krizinin Son Durumu ve Türkiye Ekonomisine Etkileri

Prof. Dr. Haluk Kabaalioğlu
İKV Yönetim Kurulu Başkanı

2010 yılında ilk olarak Yunanistan'da patlak veren borç krizi, kısa sürede diğer Avro Alanı ülkelerini de etkilemiştir. AB ülkelerinde ortaya çıkan borç krizi nedeniyle kamu açıkları ve borç stoklarının artması sonucu birçok üye ülkede kamu maliyesinin sürdürülebilirliği tehlikeye girmiştir. Avro Alanı'na üye ülkelerde ortak para birimi Avronun kullanılması, bir üye ülkede meydana gelen olumsuz gelişmelerin diğer Avro Alanı ülkelerine de kısa sürede yayılmasına yol açmaktadır. Kamu maliyesi ve bankacılık kesimleri sorunlu olan İrlanda, Portekiz, İspanya, İtalya ve Belçika da borç sorunu yaşamaktadırlar. Üye ülkelerin kamu açıkları ve kamu borçlarında endişe verici yükselişler, AB'de mali kontrol mekanizmasının güçlendirilmesi ve krizlere karşı sürekli bir mekanizmanın kurulması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. AB'de

04-HALUK KABAALIOGLU.indd 2 30.07.2012 15:22

borç kriziyle mücadele ve finansal istikrarın korunması amacıyla geçen yıl Mayıs ayında 2013 yılına kadar uygulanacak iki destek mekanizması oluşturulmuş, kurtarma fonlarının süresinin 2013'te sona ermesinden sonra geçici fonlar yerine, acil durumlarda krizin bütün AB'ye yayılmasını önlemek üzere devreye girecek kalıcı bir mali destek mekanizmasının kurulması üzerinde anlaşmaya varılmıştır.

Krize karşı AB'de mali desteğin yanı sıra, Ekonomik ve Parasal Birliğin kuvvetlendirilmesi ve üye ülkelerin mali yapılarının gözetimini sağlayan İstikrar ve Büyüme Paktı çerçevesinin güçlendirilmesi de asıl hedeftir. Bu amaçla, yalnızca para politikasının değil, üye ülkelerce uygulanacak maliye politikalarının da AB ölçeğinde çok daha sıkı kurallara tabi tutulması, diğer yandan Avro Alanı ülkeleri arasındaki ekonomik yakınsamanın artırılması için ekonomi politikalarının uyumlaştırılması ve ekonomik yönetişimin güçlendirilmesine çalışılmaktadır. Bu çerçevede ilk olarak 2010 yılında ortaya koyulan ekonomik yönetişim paketinin devamında geçtiğimiz yıl Aralık ayında ekonomik yönetişimle ilgili önemli kararlar alınmıştır. Sıkı bütçe kuralları ve daha güçlü parasal politikalar uygulanması ve bunun Antlaşmada değişiklik ya da yeni bir antlaşma ile hukuki düzenlemesinin yapılması üzerinde uzlaşılmıştır. İstikrar ve Büyüme Paktı'nın güçlendirilmesi amacıyla yine, geçtiğimiz yıl Aralık ayında bir mevzuat paketi yürürlüğe girmiştir. Söz konusu paket, sürekli olarak kamu açığı ve kamu borcu sınırlarını aşan ve ekonomik tavsiyelere uymayan AB ülkeleri için daha güçlü ve daha katı kurallar getirmektedir. Nihayet bu yılbaşında krizle mücadele amacıyla önemli bir adım atılmış ve uzun süredir üzerinde tartışılan, Ekonomik ve Parasal Birlik'te istikrar, koordinasyon ve yönetişime ilişkin üye ülkeler arasında bir Antlaşma yapılması çalışmaları son aşamaya getirilmiştir.

Nihayet bu yılbaşında krizle mücadele amacıyla önemli bir adım atılmış ve uzun süredir üzerinde tartışılan, Ekonomik ve Parasal Birlik'te istikrar, koordinasyon ve yönetişime ilişkin üye ülkeler arasında bir Antlaşma yapılması çalışmaları son aşamaya getirilmiştir.

Diğer yandan bu yıl Şubat ayında 12 AB üyesi ülkenin liderleri AB'yi büyüme sürecine

04-HALUK KABAALIOGLU.indd 3 30.07.2012 15:22

Bütçe Paktı, bütçe disiplinini güçlendirerek üye ülkelerin kanunlarında ya da anayasalarında bunun altın kural olarak yer almasını amaçlamaktadır. Bütçe Paktı'na üye ülkelerin kamu maliyelerini dengede tutmaları veya bütçe fazlası vermeleri gerekmektedir. Paktın üye ülkeler tarafından onaylanmasıyla 2013'den itibaren uygulamaya girmesi öngörülmektedir.

geri döndürecek bir eylem planı hazırlanması çağrısında bulunmuşlardır. Zira Almanya'nın başını çektiği birtakım üye ülkelerin ekonomik ve mali istikrarın sağlanması için öncelikle gerçekleştirilmesini talep ettiği kemer sıkma, mali denetim önlemleri ve yapısal reformların hayata geçirilebilmesi için AB'de ekonomik büyümenin de desteklenmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Mart ayında gerçekleşen AB zirvesinin gündeminde AB'nin ekonomi stratejisinin uygulanması yer almıştır. AB liderleri, mali disiplin ve aynı zamanda büyüme ve istihdamın artırılmasını öngören stratejinin gerçekleştirilmesi için yüksek kamu açıkları ve aşırı kamu borçlarıyla mücadele edilmesi konusunda görüş birliğine varmışlardır. Zirvede, 25 AB üyesi ülke tarafından "Bütçe Paktı" veya "mali sözleşme" olarak da bilinen, Ekonomik ve Parasal Birlik İstikrar, İşbirliği ve Yönetişim Antlaşması imzalanmıştır. Bütçe Paktı, bütçe disiplinini güçlendirerek üye ülkelerin kanunlarında ya da anayasalarında bunun altın kural olarak yer almasını amaçlamaktadır. Bütçe Paktı'na üye ülkelerin kamu maliyelerini dengede tutmaları veya bütçe fazlası vermeleri gerekmektedir. Paktın üye ülkeler tarafından onaylanmasıyla 2013'den itibaren uygulamaya girmesi öngörülmektedir. 30-31 Mart'ta bir araya gelen

04-HALUK KABAALIOGLU.indd 4 30.07.2012 15:22

Avrupa Birliği ülkelerinin Ekonomi ve Maliye Bakanları, krizin yayılmasının önlenmesi ve gelecekteki muhtemel ülke kurtarma paketleriyle başa çıkılabileceğine dair piyasalara güven vermek amacıyla Avro Alanı kurtarma fonunun borç verme kapasitesinin 500 Milyar Avrodan 700 Milyar Avroya çıkarılmasını kararlaştırmışlardır. 200 Milyar Avroluk Avrupa Finansal İstikrar Fonu ve Temmuz ayında yürürlüğe girecek olan 500 Milyar Avroluk kalıcı kurtarma fonu, Avrupa İstikrar Mekanizması ile birlikte 2013 ortalarına kadar yürürlükte kalacak ve gerekirse yeni programlarda yer alabilecektir.

23 Mayıs'ta toplanan AB devlet ve hükümet başkanları borç krizinin Yunanistan'da başlamasından itibaren süregelen, bu ülkenin Avro Alanı'ndan çıkarılması tartışmalarına son vererek, Yunanistan'ın taahhütlerini yerine getirdiği sürece Avro Alanı'nda kalmasını desteklediklerini açıklamışlardır. Böylece, başta Yunanistan olmak üzere borç sorunu yaşayan ülkelerin Avro Alanı'ndan çıkarılması ihtimaliyle birlikte piyasalarda gelişen Avro para birimi ve Avro Alanı'na karşı olan güven sorunu bir ölçüde aşılmıştır.

Geçtiğimiz Haziran ayı AB'de ekonomik alanda önemli adımların atılmasına sahne olmuştur. Mali krizdeki İspanya, bankacılık sektörünü kurtarmak amacıyla kredi yardımı sağlamak için AB'ye resmen başvurmuştur. 29 Haziran'daki AB liderler zirvesinde borçlu ülkelerin bankalarının doğrudan sermayelendirilmesinin yolu açılmıştır. Böylelikle, Avrupa İstikrar Mekanizmasının borçlu ülkeler yerine doğrudan ilgili üye ülkelerin bankalarına kredi verebilmesi üzerinde uzlaşılmıştır. Bundan, öncelikle İspanya'nın yararlanması öngörülmüştür. Zirvede liderler AB'de ekonomik ve mali istikrarın sağlanmasında önemli rol oynayan büyümenin teşvik edilmesi amacıyla 120 milyar Avro tutarında acil kaynak bulunması konusunda uzlaşmışlardır. Liderler 2020 Stratejisi çerçevesinde AB'nin tekrar akıllı, kapsayıcı ve sürdürülebilir büyüme ortamına sokulması ve bu amaçla "Büyüme ve İstihdam Paktı" kurulması ve bu kapsamda her türlü önlemin alınması konusunda anlaşmışlardır.

27 üyeli AB'de ekonomik açıdan daha gelişmiş ve AB'nin önde gelen ülkeleriyle diğer ülkeler arasında siyasi ve ekonomik menfaatler her zaman birbiriyle örtüşmediğinden ekonomik ve mali kararlar da gecikmeli olarak alınmakta bu da finansal piyasalarda güvenin tesis edilmesinde kırılganlık yaratmaktadır. Ancak son atılan adımlar AB'nin borç krizini aşmada kararlılık ve bütünlük içinde olduğunu göstermektedir. Paradoksal bir biçimde AB ve Avro alanının karşı karşıya olduğu ve derinleşen kriz, AB'nin daha entegre ve sıkı bir işbirliği sürecine doğru ilerlemesini zorunlu kılmaktadır.

29 Haziran'daki AB liderler zirvesinde borçlu ülkelerin bankalarının doğrudan sermayelendirilmesinin yolu açılmıştır. Böylelikle, Avrupa İstikrar Mekanizmasının borçlu ülkeler yerine doğrudan ilgili üye ülkelerin bankalarına kredi verebilmesi üzerinde uzlaşılmıştır. Bundan, öncelikle İspanya'nın yararlanması öngörülmüştür.

AB'deki ekonomik gelişmeler karşısında Türkiye'nin durumuna bakıldığında küresel krizden hızla çıkan ekonomimiz son dönemlerde küresel ekonomik belirsizlik ve AB borç krizinden en az etkilenen ekonomilerden biri olmasıyla dikkat çekmektedir. 2011 yılında da Türkiye ekonomisi geçmiş yıllardaki performansını sürdürerek dünyanın en büyük on altıncı ekonomisi, AB ülkeleriyle kıyaslandığında beşinci büyük ekonomi olmuştur. Yüksek büyüme hızını devam ettirerek Avrupa'nın en hızlı büyüyen ekonomisi konumundaki Türkiye ekonomisi yüzde 8,5 oranında büyümüştür. Buna karşın, AB'de yaşanan borç krizi ve ekonomik durgunluktan Türkiye-AB dış ticareti de etkilenmiştir. Türkiye'nin ihracatında AB'nin payı global ekonomik kriz öncesi 2006'da yüzde 56 iken 2011'de yüzde 46,2'ye inmiştir. Ancak son üç yılda fazla bir değişim göstermeden yüzde 46 düzeyinde seyretmektedir. Türkiye'nin ithalatında AB'nin payı 2006'da yüzde 42,6'dan 2011'de yaklaşık yüzde 38'e inmiştir. Bununla birlikte AB halen Türkiye'nin en büyük ticaret ortağıdır.

04-HALUK KABAALIOGLU.indd 5 30.07.2012 15:22

Ekonomik durgunluğa karşın Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı yatırımlarda AB'nin payı yüzde 85'tir.

Önümüzdeki dönemde, AB ülkelerinde alevlenen ekonomik sorunlar, negatif büyüme ve zayıf dış talebin de etkisiyle ülkemizin bu bölgeye ihracatının sınırlı düzeyde kalacağı tahmin edilmektedir. Türkiye, son yıllarda ihracatta yeni pazar arayışları ve artan iç talebin de etkisiyle büyümesini sürdürmüştür. Ancak yüksek büyümeye eşlik eden cari açık sorununun kamu maliyesini olumsuz etkilemesinin önlenmesi amacıyla para politikasında sıkılaştırma ve ekonomideki yumuşak iniş hedefi doğrultusunda ekonomik büyümenin de önceki yıllara göre düşük ancak dengeli bir şekilde devam etmesi öngörülmektedir. Dış ticaretimizde ise AB pazarını kaybetmeden, yeni pazar arayışlarının devam ettirilmesi önem taşımaktadır. İhracat stratejimizin önemli bir unsuru olan, katma değeri yüksek, orta ve ileri teknolojili ürünlerin ihracat kompozisyonumuzda payının artırılması dış ticaret dengemizi ve cari açık sorununa karşı son derece önem taşımaktadır. Bu amaçla AB ülkelerinde bu teknolojilere sahip şirketlerle ortak yatırım ve şirket satın almalarının yolları da araştırılmalıdır.

Önümüzdeki dönemde, AB ülkelerinde alevlenen ekonomik sorunlar, negatif büyüme ve zayıf dış talebin de etkisiyle ülkemizin bu bölgeye ihracatının sınırlı düzeyde kalacağı tahmin edilmektedir. Türkiye, son yıllarda ihracatta yeni pazar arayışları ve artan iç talebin de etkisiyle büyümesini sürdürmüştür. Ancak yüksek büyümeye eşlik eden cari açık sorununun kamu maliyesini olumsuz etkilemesinin önlenmesi amacıyla para politikasında sıkılaştırma ve ekonomideki yumuşak iniş hedefi doğrultusunda ekonomik büyümenin de önceki yıllara göre düşük ancak dengeli bir şekilde devam etmesi öngörülmektedir.

04-HALUK KABAALIOGLU.indd 6 30.07.2012 15:22

yaşar dış ticaret a.ş.

Güçlü uluslararası iş ortakları,
özgün hammadde portföyü ve
yurt çapında stoktan teslim olanaklarıyla;
yurt içinde yem sanayimizin,
yurt dışında gıda distribütörlerinin
hizmetindedir.

Gazi Osman Paşa Bulvarı No: 10/1 Batı İşhanı Kat: 4-5 35210 İZMİR Tel: +90(232) 489 01 21 • Fax: +90(232) 425 66 67 • Web:www.yasardis.com.tr • e-mail:info@yasardis.com.tr

Yaşar

04-HALUK KABAALIOGLU.indd 7 30.07.2012 15:22

Zor Tartışma

Can Baydarol

28-29 Haziran AB Zirvesi'nin ardından en azından uluslararası piyasalarda sular durulmuş gibi. Öyle ya, İspanya bankalarına likidite sağlanacak, büyüme için 120 milyar Euro kaynak aktarılacak. Demek ki, Merkel taviz verdi ve bundan böyle Avrupa ekonomisi üzerindeki kara bulutlar dağıldı.

Peki, gerçekten böyle mi?

İspanya ve İtalya kurtuldu, bu aralar sesi soluğu kesilmiş gözüken Yunanistan sorunu uykuya yatırıldı (hoş komşu kendi istikrar tedbirlerini uygulamak için iki yıl ek süre istedi ama ne gam), 120 milyar Euro da AB piyasasına girince artık daralan değil, büyüyen bir Avrupa ile mi karşılaşacağız? Daha da ötesinde bırakın Merkel'i, Almanya gerçekten taviz verdi mi?

Öncelikle şunun altını herhalde çizmek lazım: Son iki yıldır kara haberlerden gına getiren uluslararası piyasaların en ufak iyimser haberin üzerine balıklama atlamaya hazır olduklarını gözden uzak tutmayalım. Günlük spekülasyonlarla, gerçekleri birbirine karıştırmamak esas olmalı.

İspanya ve İtalya'nın Haziran Zirvesi ile selamete kavuştuklarını söyleyebilmek, en azından süreci biraz da olsa izleyen hiç kimsenin, kabul edebileceği bir şey değil. İspanya'nın

05-CAN BAYDAROL.indd 2 31.07.2012 11:32

temel sorunu her ne kadar İspanyol bankalarının batak halleri gibi görülse de, %25 oranındaki işsizlik (gençler arasında %50) temel sorun. Rajoy hükümeti kemer sıkmaya zorlandığı oranda ne bu oranları değiştirebilir, ne de kendisi için konulan bütçe kriterlerine uyum sağlayabilir. Göze almak zorunda kalacakları sosyal patlama risklerini de her gün televizyon ekranlarından izlemeye devam ederiz.

İtalya ise şu andaki yaklaşık 2 trilyon Euro borcu ile ABD ve Japonya'dan sonra en borçlu üçüncü ülke durumunda. İtalya'daki sosyal hareketlilik de İspanya'nınkinden farklı değil.

Bu görüntü altında Avrupa Mali İstikrar Mekanizması diye başlayıp, içinde bulunduğumuz günlerde Avrupa İstikrar Mekanizmasına dönüştürülen fonda toplanan meblağlar yetersiz. Avrupa Merkez Bankası'nın tek başına faiz indirimine gitmesi ise umutsuz bir vaka. Karşı karşıya gelinen rakamsal batık büyüklükleri içinde kemer sıkmadan büyümeye yönelik bir adım olarak ortaya atılan 120 milyar Euro'luk paket ise hiç de inandırıcı bir çözüm yolu olarak gözükmüyor.

İspanya ve İtalya'nın Haziran Zirvesi ile selamete kavuştuklarını söyleyebilmek, en azından süreci biraz da olsa izleyen hiç kimsenin, kabul edebileceği bir şey değil. İspanya'nın temel sorunu her ne kadar İspanyol bankalarının batak halleri gibi görülse de, %25 oranındaki işsizlik (gençler arasında %50) temel sorun.

Peki, çıkış yolu ne?

Bugün karşı kutuplarmış gibi gözüken Fransa ile Almanya'nın üzerinde belki de tek mutabakata vardıkları nokta birinci çıkış yolunun çıkış olmadığı noktası. Yani Euro'ya son verip, herkesin milli paralarına geri dönmesi. Bu yola gidilmesi halinde Avrupa entegrasyonunun tarihe karışması riski yüksek. Hiçbir lider bu yolu göze alamaz, dolayısı ile Yunanistan'a bile katlanmak gerekiyor.

Bu durumda çözümü Euro alanı içinde aramak gerekiyor.

François Hollande Fransa'sı, Sarkozy Fransa'sının aksine büyümeci tezlerin peşinde bir çıkış yolu bulmaya çalışıyor. Bu çerçevede

05-CAN BAYDAROL.indd 3 31.07.2012 11:32

özellikle Avrupa Merkez Bankası'nın (AMB) içinde olacağı bir plan dâhilinde konuya yaklaşmak istiyor. AMB şu anda uluslararası piyasalardan çok yüksek faizlerle borçlanmak zorunda olan üye devletlerin yerine borçlansın (Euro-bond), üye devletler de AMB'ye uygun faizlerle borçlansın. Bu yolla bir normalleşme ve büyümeye destek Hollande'ın yaklaşımının temelini oluşturuyor.

Angela Merkel Almanya'sı ise bu formüle şiddetle karşı. "Üye devletler kemerlerini sıksın ve AMB'nin üzerinden ellerini çeksin" tezi Almanya'nın esas yaklaşımı. Almanlar tarihlerinin en düşük borçlanma oranlarını yakaladıkları bir ortamda bu formül aracılığı ile kendi borç yüklerinin artmasına şiddetle karşılar. Ancak bu ısrarları sürdüğü oranda da kendi büyümelerini sağlayan diğer Euro ülkeleri dara düştükçe kaçınılmaz bir kısır döngü riski de taşıyorlar.

Dolayısı ile 28-29 Haziran Zirvesi'ne çelişen iki görüşün girdiği, sonuçta ne Fransızların tam olarak istediklerini elde edemedikleri, ama sanki Almanya'nın kısmi bir taviz vererek sürecin yeni bir aşamasına gelindiği izlenimi doğdu.

Peki, gerçek bu mu?

Hemen belirtelim ki, bu satırların yazarının kişisel inancı, Merkel Almanya'sının 28-29 Haziran Zirvesi'nde taviz vermek bir yana, uzun süreden beri empoze etmek istediği, ancak diğer üye devletler tarafından çeşitli manevralarla atlatılan hedefe doğru AB gemisinin rotasını çevirdiği doğrultusundadır.

Hedef "siyasi Avrupa", "daha federal bir Avrupa", "ekonomik hükümete sahip bir Avrupa", "bütçe disiplinini ön plana çıkartan bir Avrupa", vs. başlıkları altında değerlendirilebilir.

Esasen bugün yaşanan Euro krizinin temeli hiç de yeni olmayan, 60 yılı aşan bir tartışmanın konusu değil midir? Sorun temelde Avrupa entegrasyonunun kimlik bunalımı ile ilgilidir. Daha ilk AET günlerinden itibaren "biz kimiz" sorusu sorulmuş, Avrupa entegrasyonu doktrinde federalizm görüşünü savunanlar ile, fonksiyonalizm görüşünü ileri süren ulusal egemenliğini yitirmeyi arzu etmeyenler arasında nevi şahsına münhasır bir uzlaşma çizgisi içinde gelişimini sürdürmüştür. Bugün AB aşamasına geçilmiş olsa da tartışma hala aynı ince çizgiler arasında sürmektedir. "AB nedir" sorusuna ne tam federal, ne tam konfederatif, ne de ulusal egemenlik mutlakıyetinde bir yanıt getirmek olanaklıdır. Ancak bu tartışmanın sonuçlanmamasının da günümüz Euro krizinin baş müsebbibi olduğunu ileri sürmek herhalde hatalı olmayacaktır.

AB sürecinin en baş aktörü olarak görülse de Fransa Mareşal Charles de Gaulle'den bu yana asla tam federalizm yanlısı olmamış, kendi ulusal egemenlik alanı konusunda titiz davranmayı bir ENA (Ecole Nationale Admi-

05-CAN BAYDAROL.indd 4 31.07.2012 11:32

Fransa ile Almanya arasındaki temel çatışma noktası Euro'nun geleceği değil, AB'nin hangi esaslar üzerinden yönetileceği, esas söz sahibinin son analizde kimin olacağı ile ilgilidir. Bu nedenle, Almanya'nın Euro krizi ile ilgili esasta son derecede doğru, ama şekilde çok fazla rahatsızlık verici yaklaşımlarını asla sadece ekonomik olarak değerlendirmemek gerekir.

nistrative – bizim Mülkiye ile özdeşleştirilebilir) öğretisi olarak saklı tutmuştur. Almanya ise, kendi federal modelinin de esintisi ile, özellikle Maastricht Antlaşması'nın akdi esnasında "subsidiarity" ilkesini yerleştirmeye çalışmıştır. (Türkçeye çoğunlukla yerel yetkilerin artırılması anlamında "yerindenlik" olarak yerleştirilmek istendiyse de, daha ziyade egemenlik yetkilerini Vatikan'ın elinden kendi sahasına geçirmek isteyen Protestan öğretisinin bir kavramı olarak değerlendirmek gerekir. Bu çerçevede yetki ikamesi ya da "ikamesellik etkisi" kavramını kullananlar da bulunmaktadır.) Bu ilke doğrultusunda oluşturulan Bölgesel Komite, son anda Fransa'nın itirazları ile istişari bir seviyeye düşürülerek, AB hukukunda yine Fransız idare hukukunun esaslarının devamı sağlanmıştır.

Bu son paragraftan da anlaşılabileceği gibi, Fransa ile Almanya arasındaki temel çatışma noktası Euro'nun geleceği değil, AB'nin hangi esaslar üzerinden yönetileceği, esas söz sahibinin son analizde kimin olacağı ile ilgilidir. Bu nedenle, Almanya'nın Euro krizi ile ilgili esasta son derecede doğru, ama şekilde çok fazla rahatsızlık verici yaklaşımlarını asla sadece ekonomik olarak değerlendirmemek gerekir.

İşi salt Euro'ya indirgersek, 1 Kasım 1993'de yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması, Euro için yine bir federalizm - fonksiyonalizm uzlaşması olarak bir gelecek planı öngörüyordu. Federal bir para yaratılırken, üye devletlerin bütçe yapma yetkileri, kendi ekonomi politikalarını sürdürme yöntemleri ve nihayet vergi toplama ve denetimleri konusunda sessiz kalındığı oranda ulusal egemenlik alanına saygı gösteriliyordu. Diğer ifadesi ile para basan denetim altına alınırken (AMB), parayı harcayan denetim dışıydı.

Daha basit anlaşılması için not düşelim, ayda 100.000 TL kazanan çok başarılı bir profesyonelsiniz ve herkes size imrenerek bakıyor. Ama evdeki eşiniz ve çocuklar her ay 150.000 TL harcıyor. Yani siz iflas etmiş, çok para kazanan, evdeki hesabı çarşıya uyduramadığı için başarısız olan bir profesyonelsiniz. Sizi çok zor bir karar bekliyor. Sevgili eşiniz ve çocuklarınızla kıyasıya bir kavgaya girmeyi göze alarak ya evdeki bütün mali disiplini ele geçireceksiniz ya da mevcut birlikteliğe son vereceksiniz.

Almanya'nın durumu biraz bu. Fransa'nın ki ise daha beter... Bütün kötü alışkanlıklardan ve hatta alışılagelmiş demokrasi tanımından vaz geçmek hiç kolay olmasa gerek. İster Alman tipi federalizm diyelim, ister AB kaçınılmaz olarak daha federal bir çizgiye yönelecek diyelim, bu noktada sormamız gereken soru aslında basit. Daha doğrusu iki basit soru sorup, spekülatif yanıt arayışına yönelelim.

Soru 1: Ulusal egoizmden çıkılıp, Birlik egoizmine yönelme cesareti var mı? Bu durum küresel sorunlara bir çözüm getirebilme yeteneğinde olabilir mi?

Avrupa Topluluklarının ilk gününden bugüne hiç değişmeyen tekerleme, ulusal çıkarların yerine topluluk çıkarlarını geçirmek oldu. Peki, başarılı olunabildi mi? Hayır. Hatta bütün üye devletlerin Topluluk/Birlik çatısını kendi çıkarlarını maksimize etmek üzere kullanma arzuları ve bu arzular çerçevesinde diğerlerinin de kendi çıkarlarını koruma adına müzakereleri bugüne kadar olan AB tarihinin bir özeti olarak ifade edilebilir. Buna en tipik örnek olarak Yunanistan'ın AT/AB çatısı altına girdikten sonra Türkiye ile ilgili ikili sorunlarını, nasıl Türkiye-AT/AB ikili sorunları haline dönüştürdüğünü göstermek mümkündür.

Peki, gerçek anlamda bir federalizme ya da Merkel'in deyimi ile siyasi Avrupa'ya geçildikten sonra benzeri bir yaklaşımın sürdürülmesi mümkün müdür? Yanıtımız yine hayır olacak. Örneğin Türkiye'yi sürecin dışına itmenin, aslında Türkiye'yi değil, Dünya'nın doğusuna karşı kendilerini izole etmek anlamına

05-CAN BAYDAROL.indd 5 31.07.2012 11:32

geldiğini idrak edecek siyasi bir bünye, bu anlamda şımarık çocuk Yunanistan'ın kaprislerine boyun eğebilir mi?

Sorunu Türkiye-AB ikili ilişkilerinden çıkartıp, küreselleşme ve AB düzeyine yerleştirelim. Acaba AB mevcut durumu ile kendi üye devletlerinin ödemeler sorununa çözüm getirse (ki getiremez), küresel sorunlar için bir sıçrama örneği oluşturabilir mi? Mevcut durumda kesinlikle hayır. Zira mevcut durumdaki AB ulusal egoizmlerle uğraşmaktan, sorunun özüne, yani küresel talep erozyonu meselesine asla doğru teşhis koyamamaktadır. Sorun AB içindeki temel meseleler ya da benzeşmeyen ekonomilerin tek para altında toplanmasından ziyade, uluslararası düzeyde adaletsiz dağılımın yarattığı bir sorundur. Giderek yaşlanan ve talep yaratamayan kıta Avrupası'nın, giderek çoğalan ama bir o kadar da fakirleşen dünyanın geri kalanını şu haliyle anlamasına olanak bulunmamaktadır. Daha siyasi bir Avrupa'ya geçilmesi halinde soruna çözüm bulunur mu? Bu konuda her türlü şüphe haklı olmakla birlikte, mevcut duruma göre daha iyimser yorumlara sahip olunabilir.

Soru 2: Federal bir Avrupa'ya geçiş senaryosu halinde mevcut demokrasi alt yapısı sürdürülebilir mi?

Bu soruya en spekülatif şekliyle yaklaşalım. Son Yunanistan seçimlerinde Yunanistan vatandaşının kullandığı bir oy, Yunanistan'ın geleceğini ne kadar etkilemiştir? Ya da Yunanistan için Fransa'da Sarkozy'nin kaybedip Hollande'ın gelmesi daha önemli olmamış mıdır? Ya da önümüzdeki yıl Yunan halkı Almanya seçimlerini kendi seçimlerinden daha heyecanla takip etmeyecek midir?

Bu sorulara doğru yanıtları bulabilirsek, giderek federalleşen bir Avrupa'nın mevcut ulusal egemenliği esas alan demokrasi sistemiyle yönetilemeyeceği sonucuna varırız.

Giderek federalleşecek bir AB durumunda sadece bütçe denetimi ve mali politikalar değil, eş zamanlı olarak bütün ekonomi politika sahasındaki egemen yetkinin devri gerekecek, bu durumda AB'nin bütün için federal bir hükümetin oluşturulması, Avrupa Parlamentosu'nun yetkilerinin olağanüstü artırılması, Avrupa Komisyonu'nun çok daha geniş bir icra sahasına kavuşturulması, AB Adalet Divanı'nın olağanüstü bir Federal Anayasa Mahkemesi kimliğine kavuşturulması, mevcut ulusal egemenlik sahasındaki kurumların da bölgesel yetkilerle yeniden ve bir örnek dönüştürülmesi gerekecektir.

Acaba AB üye devletleri bu senaryoya hazır mı?

Bu zor senaryoları tartışmaya Avrupa cephesinde daha çok devam ederiz.

Peki, AB üyeliğine aday Türkiye bu tartışmalara hazır mı? D

05-CAN BAYDAROL.indd 6 31.07.2012 11:32

05-CAN BAYDAROL.indd 7 31.07.2012 11:32

Doğu ve Batı Arasında Türkiye

C. Tanıl Küçük
İSO Yönetim Kurulu Başkanı

Günümüzde artık, iş dünyasında başarılı olmak için, yalnızca doğru yatırım kararları vermek ve iyi bir vizyon sahibi olmak yetmiyor. Aynı zamanda değişik iş kültürlerine adapte olmak, iş yaptığınız coğrafyalardaki iş kültürü ve sosyal kültüre uyum sağlamak da gerekiyor.

Dünya ekonomisinde güç merkezlerinin Batı'dan Doğu'ya doğru kaymakta olduğu, bugün artık hemen herkes tarafından kabul edilen bir olgu. Önemli kuruluşların geleceğe yönelik yaptıkları tahminlerde, önümüzdeki yıllarda, çoğunluğu Uzakdoğu'da bulunan gelişmekte olan ülkelerin ekonomide

06-C.TANIL KUCUK.indd 2 30.07.2012 15:23

büyük ilerleme kaydedecekleri, büyüme ve dünya ticaretinden alınan pay gibi birçok kriterde Avrupa'daki pek çok ülkeyi geride bırakacakları öngörülüyor. Bu ülkeler arasında en çok öne çıkanı hiç kuşkusuz ki Çin. Çin'in, 2050'de ABD'yi de geçerek dünyanın en büyük ekonomisi olması bekleniyor. Bu durumda, Türk işadamları olarak, bizlerin, önümüzdeki yıllarda dünya ekonomisine yön vermesi beklenen Çin, Hindistan, Japonya, Güney Kore, Endonezya gibi ülkeleri şimdiden mercek altına almamız, bu ülkelerdeki iş dünyasının özelliklerini, iş yapış şekillerini ve kültürlerini öğrenmeye ve anlamaya çalışmamız gerekiyor.

Bugün Çin, dünyanın en büyük ihracatçısı ve ikinci en büyük ithalatçısı olmasının yanı sıra, ABD'den sonra en fazla yabancı sermaye çeken ikinci ülkesi konumundadır. Uzun yıllardır ekonomisinde ihracatı ön plana çıkaran Çin, son dönemde kendi iç pazarını da hedef almaya başlamıştır. Son beş yıllık kalkınma planı, orta ve üst seviye gelir grubunun artması ve tüketim alışkanlıklarının değişmesiyle, kendi iç pazarını keşfeden Çin hükümetinin artık ihracata dayalı büyümeden iç tüketime dayalı büyüme modeline geçtiğinin işaretlerini vermektedir.

Çin'in ekonomik gelişimini ve dünya ticaretindeki önemini erken fark eden Avrupalı ve Amerikalı dev şirketler, geçtiğimiz yıllarda, üretimlerinin önemli bir kısmını Çin'e kaydırarak, kendi ülkelerinde de, tasarım ve inovasyona yoğunlaşmayı tercih etmişlerdi. Bugünkü eğilim ise, Çin'in, iç pazar olarak potansiyelini değerlendirerek, ihracattan çok, Çin iç pazarı için Çin'de üretim şeklinde görünmektedir.

Son beş yıllık kalkınma planı, orta ve üst seviye gelir grubunun artması ve tüketim alışkanlıklarının değişmesiyle, kendi iç pazarını keşfeden Çin hükümetinin artık ihracata dayalı büyümeden iç tüketime dayalı büyüme modeline geçtiğinin işaretlerini vermektedir.

Bu eğilimin Türk firmaları açısından iki anlamı olabilir. Çin'in iç pazarına yönelmesi, Türk üreticilerine, en azından bazı ürünlerde, dünya pazarlarında paylarını artırma şansını getirebilir. İkinci olarak da, Çin iç pazarına ihracat yapmayı veya Çin'de Çin iç pazarı için üretim yapmayı planlayan Türk firmalar, Çin pazarında, hem Çinli hem de Batılı firmalarla rekabeti göze almak durumunda kalabilirler.

06-C.TANIL KUCUK.indd 3 30.07.2012 15:23

Türkiye sadece coğrafi olarak değil kültürel anlamda da Batı ile Doğu arasında bir köprüdür. Tarihsel yakınlığın ötesinde, yarım asrı aşkın süredir devam eden Avrupa Birliği ilişkisi ve 1960'larda Avrupa'ya işçi olarak giden vatandaşlarımız çerçevesinde Batı'nın iş kültürünü yakından tanımaktayız. Bugün ticaretimizin yarısı Avrupa ile yapılıyor. İş görüşmelerinde çalışma anlayışlarını, önceliklerini ve en önemlisi ne demek istediklerini çok iyi anlıyoruz. Ancak aynı zamanda Orta Asyalı geçmişimiz çerçevesinde otoriteye, ünvana saygının ön planda olduğu, geleneklerin öne çıktığı, aile bağlarının, arkadaşlıkların önemli olduğu, iş toplantılarının bile törensel bir niteliğe sahip olduğu Çin gibi Asya ülkeleriyle de rahatlıkla anlaşabiliyoruz. Bu özelliklerimizin farkına varan Çinli işadamları Türkiye'ye gelerek Batı'yla iş yapabilmek için Türklerle ortak olmak istediklerini ifade ediyorlar. Batılılar da aynı şekilde Türkiye'yi Orta Asya'ya geçişte köprü olarak kullanmak istiyor.

Şurası bir gerçek ki, Çin, her geçen gün yükselen tüketim alışkanlıkları ve 1,5 milyarlık nüfusu ile çok büyük bir pazar. Çin ile ilgili olarak izlenebilecek en iyi strateji, coğrafi köprü yanında kültürel köprü özelliğimizi de iyi değerlendirerek, Çinli firmalarla, hem Çin'de hem de Türkiye'de ortak yatırımlara girerek, Çin'de iç pazara, Türkiye'de ise Avrupa ve Ortadoğu'ya birlikte açılmak olacaktır.

Çin ile ilgili olarak izlenebilecek en iyi strateji, coğrafi köprü yanında kültürel köprü özelliğimizi de iyi değerlendirerek, Çinli firmalarla, hem Çin'de hem de Türkiye'de ortak yatırımlara girerek, Çin'de iç pazara, Türkiye'de ise Avrupa ve Ortadoğu'ya birlikte açılmak olacaktır.

06-C.TANIL KUCUK.indd 4 30.07.2012 15:23

5 kıtada 40 ülkeye yayılan
ihracatı ve ABD'deki üretimiyle
globalleşen bir yıldız

2011 yılında da bakır ihracatında birinci sıradayız

Sarkuysan, İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri tarafından verilen
"İhracatın Yıldızları Ödülleri"nde "Bakır İhracatı" kategorisinde 1. sırada yer almıştır.

sarkuysan
ELEKTROLİTİK BAKIR SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

www.sarkuysan.com

Emek Mahallesi Aşıroğlu Caddesi No: 147 41700 Darıca / KOCAELİ Tel: (0 262) 676 66 00 (20 hat) Faks: (0 262) 676 66 84 E-posta: pazarlama@sarkuysan.com

06-C.TANIL KUCUK.indd 5 30.07.2012 15:23

Türkiye ve Çin Halk Cumhuriyeti Ekonomisine Hızlı Bir Bakış

Hüsnü Özyeğin
DEİK Türk-Çin İş Konseyi Başkanı

Çin Halk Cumhuriyeti bilindiği üzere dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisidir. 1976 yılındaki %1,6'lık küçülmenin ardından gelen 36 yılda ekonomisi hiç daralmamış, sürekli büyüme göstermiştir. 1977 yılından bu yana Çin ekonomisindeki büyüme oranı yalnızca iki yıl %'5'in altında kalmıştır. Bu geçen sürenin neredeyse yarısında %10'un üzerinde bir hızla büyüme gerçekleştirmiştir.

Aynı dönemde Türkiye'nin yalnızca 1966 yılında %10'un üzerinde bir hızla büyüdüğünü ve 1980, 1994, 1999, 2001 yıllarında ise küçüldüğünü göz önünde bulundurduğumuzda Çin ekonomisindeki gelişmenin hızı daha iyi anlaşılmaktadır. Ancak 2001 yılından son-

07-HUSNU OZYEGIN.indd 2 31.07.2012 11:54

ra Türkiye ekonomisi istikrarlı bir büyüme dönemine girmiş, Çin'i büyümede yakalamış ve bazı dönemlerde de geçmiştir.

2012 Türkiye ile Çin arasındaki diplomatik ilişkilerin kuruluşunun 41. Yıldönümü kutlanmaktadır. İki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geçmişi ise 1965 yılına kadar gitmekle birlikte 2000'li yıllara kadar demir çelik ve kömür gibi bazı ürünler dışında son derece sınırlı kalmış, geniş kapsamlı olamamıştır. Bu tarihten sonra, Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne üyeliğinin kabulünün ardından Çin'in hemen hemen her eyaletinden Türkiye'yi tanımak üzere heyetlerin gelmesi, iki ülke hükümetlerinin ilişkileri geliştirmeye özel önem vermeleri ve özellikle Türkiye ekonomisinin sürdürülebilir büyüme dönemine girmesi ekonomik ilişkilerin güçlü bir biçimde gelişmesi fırsatını doğurmuştur. Bu aşamada ekonomik ilişkilerdeki hızlı gelişmeye ortam sağlayan "siyasi" iradenin de katkısı yadsınamaz.

Çin Halk Cumhuriyeti, 2003 yılı itibariyle Japonya ve Güney Kore'yi geçerek Asya Pasifik Bölgesi ülkeleri arasında ülkemizin en büyük ticari ortağı haline gelmiş, 2011 yılında ise Almanya'yı geçerek Türkiye'nin en büyük ikinci ithalat partneri olmuştur. Avrupa ülkeleri ve Kuzey Atlantik Bölgesi krizlerle boğu-

Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne üyeliğinin kabulünün ardından Çin'in hemen hemen her eyaletinden Türkiye'yi tanımak üzere heyetlerin gelmesi, iki ülke hükümetlerinin ilişkileri geliştirmeye özel önem vermeleri ve özellikle Türkiye ekonomisinin sürdürülebilir büyüme dönemine girmesi ekonomik ilişkilerin güçlü bir biçimde gelişmesi fırsatını doğurmuştur.

07-HUSNU OZYEGIN.indd 3 31.07.2012 11:54

şurken, Türkiye ve Çin ekonomik büyüme ve kalkınmaları ile dünyada büyümenin ve gelişmenin sembolleri, hatta modelleri olarak parmakla gösterilmektedir.

Ancak, Türkiye'nin yıllar itibariyle Çin'e olan ihracatı, demir ve çelik ürünleri başta olmak üzere, birkaç ürünle sınırlı kalmış, Çin söz konusu ürünlerde üretici konuma gelmesiyle birlikte bir yavaşlama gözlemlenmiştir. Son yıllarda başta mermer olmak üzere, inşaat malzemeleri, deri, gıda, ağaç, makine gibi ürünlerde ihracatımız giderek yükselmekle birlikte hala üç milyar dolar barajını aşamamıştır.

Ancak son dönemde Türkiye ile Çin arasındaki ilişkileri geliştirmeye yönelik atılan adımlar meyvelerini vermeye başlamıştır. Dünyanın en büyük ikinci ve on yedinci ekonomileri arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin hızlı bir biçimde gelişmesi, hem bu iki ülkenin hem de bu ülkelerin çevresinde yer alan ülkelerin yararına olacaktır. Zira Türkiye'nin Avrupa, Asya, Ortadoğu ve Kuzey Afrika arasında bir bağlantı konumunda bulunması Çin'in bu bölgelerdeki ülkelerle olan bağlantısını güçlendirebileceği gibi Çin'in Güneydoğu Asya ve Pasifik'teki konumu, Türkiye'nin bu bölgeyle daha yakın ve güçlü ilişkiler kurmasına yardımcı olacaktır.

T.C Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan 8-11 Nisan 2012 tarihlerinde Çin Halk Cumhuriyeti'ne gerçekleştirmiş oldukları ziyaret tarihi bir nitelik taşımaktadır. Erdoğan, 27 yıl aradan sonra Çin Halk Cumhuriyeti'ne Başbakan düzeyinde ilk resmi ziyarette bulunmuş, Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ni ziyaret eden ilk Türk Başbakanı olmuştur. Başbakanımız beraberinde Başbakan Yardımcısı (Sayın Bekir Bozdağ) ve beş Bakan (Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu, Ekonomi Bakanı Sayın Zafer Çağlayan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Taner Yıldız, Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Ertuğrul Günay ve Ulaştırma Bakanı Sayın Binali Yıldırım) ile birlikte Çin'e gelmiştir. DEİK organizasyonunda beraberinde gelen 300 kişilik heyette, milletvekillerimiz, üst düzey danışman, bürokrat, çok sayıda işadamı ve basın mensubu da yer

Türkiye'de faaliyet gösteren bazı Çin firmalarının vize ve çalışma izinleri alımındaki sürecin uzunluğu ve yabancı personel istihdamında uygulanan 1/5 kuralının Türkiye'de yatırım yapmalarını zorlaştırdığına ilişkin bazı eleştirileri de söz konusudur.

07-HUSNU OZYEGIN.indd 4 31.07.2012 11:54

almış ve Çinli firmalar ile Pekin ve Şanghay'da üst düzey ikili iş görüşmeleri düzenlemişlerdir.

Hatırlanacağı üzere, Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkan Yardımcısı Xi Jinping'in 20-22 Şubat 2012 tarihlerinde Türkiye'ye gerçekleştirdikleri ziyaretle oluşturulan siyasi ortam da, 2011 yılı sonu itibarıyla 25 milyar ABD Dolarına ulaşan iki ülke ticaret hacminin bir meyvesidir. Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Wen Jiabao ile birlikte koyulan 2015'te 50 milyar, 2020'de 100 milyar ABD Dolarlık ticaret hacmine ulaşma hedefine yaklaşırken, taraflar ikili ticaretin dengeye oturması için de yoğun gayret içindedir. Bu bağlamda iki ülkenin karşılıklı ticaretin dışında karşılıklı yatırımların arttırılması, turizm ilişkilerinin geliştirilmesi ve üçüncü ülkelerde ortak projeler gerçekleştirilmesi düşünülmelidir.

Türk – Çin İş Konseyi olarak iki ülke arasında özellikle yenilenebilir enerji, eğitim, IT, otomotiv ve yüksek teknolojiye dayalı sektörlerde önemli işbirliği imkânları olduğunu düşünüyoruz. İkili ilişkilerin karşılıklı yatırım boyutu henüz yeterince işlenmemiştir. Türk firmalarının Çin'de beyaz eşya, elektronik, çelik, meyve suyu, kord bezi ve ambalaj sektörlerinde az sayıda yatırımı mevcut iken Çin firmaları Huawei ve ZTE gibi telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren bazı gruplar hariç Türkiye'de daha çok "Yap – İşlet – Devret" türü ve proje tamamlandığında Türkiye'den ayrılabilecekleri enerji, müteahhitlik ve demiryolları projeleri üstlenmişlerdir. Bu süreçte Türkiye'de faaliyet gösteren bazı Çin firmalarının vize ve çalışma izinleri alımındaki sürecin uzunluğu ve yabancı personel istihdamında uygulanan 1/5 kuralının Türkiye'de yatırım yapmalarını zorlaştırdığına ilişkin bazı eleştirileri de söz konusudur.

2012 yılının Türkiye'de Çin Kültür Yılı, 2013 yılının da Çin Halk Cumhuriyeti'nde Türk Kültür Yılı olması, bu nedenle çok iyi değerlendirilmelidir. Nitekim gerek Başbakanın Çin Halk Cumhuriyeti ziyaretinde, gerek Devlet Başkan Yardımcısı Xi'nin ülkemizi ziyareti sırasında halklar arası doğrudan temasın, ikili ilişki potansiyelini artırabilecek en önemli unsurlar olduklarının altı çizilmiştir. Bu kapsamda özellikle yükseköğrenim kurumları arasında ilişkilerimiz mercek altına alınmalıdır.

DEİK Türk-Çin İş Konseyi

Türk-Çin İş Konseyi 1992 yılında Türkiye ile Çin arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, Çin'de giderek önem kazanmaya başlayan özel sektörün oluşumu ile birlikte iki ülke iş dünyası arasındaki mesafenin azaltılması ve ikili ilişkilerin yeni boyutlara taşınmasının desteklenmesi amacıyla kurulmuştur. Konseyin çalışmalarında İş Konseyinin karşı kanadı CCPIT (China Council for Promotion of International Trade) olmuştur. İş Konseyi bu süre içinde yılda ortalama 15 irili ufaklı etkinlik gerçekleştirerek DEİK'in en çok etkinlik düzenleyen İş Konseyleri arasında yerini almıştır. Özellikle 1999 sonrasında üst düzey ziyaretlerin ve Türk kamuoyunda Çin'e yönelik ilginin artması ile birlikte Konsey faaliyetleri de önemli bir ivme kazanmıştır.

Konsey ilk kurulduğu yıllardan itibaren öncelikle iki ülke arasında yasal altyapının oluşturulması, karşılıklı bilgi eksikliğinin giderilmesi ve firmaların, ticaret, yatırım finans ve bankacılık, taşımacılık, vize, vb. konularda yaşadığı sıkıntıların azaltılması konusunda yürütülen faaliyetlere büyük destek vermiştir. İki ülke arasında imzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması ve Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşmalarında Türk-Çin İş Konseyinin önemli katlıları bulunmuştur.

Türk Hava Yolları'nın Pekin ve Şanghay doğrudan uçak seferlerinin başlatılması, Türk

07-HUSNU OZYEGIN.indd 5 31.07.2012 11:54

Türk Hava Yolları'nın Pekin ve Şanghay doğrudan uçak seferlerinin başlatılması, Türk bankalarının Çin'de temsilcilik ofisi açması ve Türkiye'nin Çin Hükümeti nezdinde "resmi turist destinasyonu" kabul edilmesi gibi iki ülke ilişkilerine ivme kazandıracak nitelikte pek çok gelişme Konsey'in gerçekleşmesi aşamasında doğrudan girişimde bulunduğu ve destek verdiği oluşumların başında gelmektedir. Konsey bünyesinde kurulan sektörel Komiteler aşağıda yer almaktadır:

bankalarının Çin'de temsilcilik ofisi açması ve Türkiye'nin Çin Hükümeti nezdinde "resmi turist destinasyonu" kabul edilmesi gibi iki ülke ilişkilerine ivme kazandıracak nitelikte pek çok gelişme Konsey'in gerçekleşmesi aşamasında doğrudan girişimde bulunduğu ve destek verdiği oluşumların başında gelmektedir. Konsey bünyesinde kurulan sektörel Komiteler aşağıda yer almaktadır:

- İnşaat- Müteahhitlik Komitesi
- Enerji Komitesi
- Turizm Komitesi
- Tekstil- Sanayi Komitesi
- Tarım- Gıda Komitesi
- Finans Komitesi
- Maden - Demir-Çelik Komitesi

Konsey'in önümüzdeki döneme ilişkin en önemli hedefleri arasında; Çin'de bir DEİK temsilciliğinin açılması yer almaktadır. Diğer bir hedef, Türkiye ile Çin arasında son yıllarda ticaret dengesinin ülkemiz aleyhine giderek bozulmasından kaynaklanan dış ticaret açığının Çin'in Türkiye'ye gerçekleştireceği yatırımlar aracılığı ile kapatılması yönünde çalışmalar yapmaktır. Yeni seçilen DEİK Asya Pasifik Bölge Komitesi ile uyumlu ve işbirliği içinde olarak bölgede yerel ve iş dünyası örgütleri ile ilişkilerin geliştirilmesi ve Çin'in farklı eyaletlerinde daha fazla etkinliğin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Türk-Çin İş Konseyi son dönemde Çin'e düzenlenen Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül'ün ve 2012 yılında Başbakanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın işadamlarıyla gerçekleştirdikleri ziyaretlerini organize etmiştir. D

07-HUSNU OZYEGIN.indd 6 31.07.2012 11:54

DÜNYA İÇİN BÜYÜK BİR ADIM

**Doğada bıraktığımız izi küçültmek için büyük adımlar atıyoruz.
Türk Telekom olarak, karbon ayak izini raporlayarak
dünyanın en seçkin çevre ödüllerinden birini kazandık.**

KARBON SAYDAMLIK LİDERİ ÖDÜLÜ

Her şey gelecek nesillere daha güzel bir dünya bırakmak için. Türk Telekom, iş süreçlerini ve ofis uygulamalarını sürdürülebilirlik prensiplerine göre yürütüyor. Üstelik bu yolda, tüm çalışanları, onların aileleri, tedarikçileri ve müşterileriyle birlikte yürüyor.

Türk Telekom, 2011 yılında, düşük karbon ekonomisine geçişi destekleyen ve dünyanın en prestijli çevre projesi olarak adlandırılan, Karbon Saydamlık Projesi'ne (Carbon Disclosure Project/CDP) Türkiye'den raporlama yapan tek telekomünikasyon şirketi oldu. Ayrıca katılımcı tüm şirketler arasında yapılan değerlendirmede, en iyi raporlama yapan iki şirketten biri olarak "2011 Türkiye Karbon Saydamlık Lideri" ödülünü aldı.

TÜRK TELEKOM

07-HUSNU OZYEGIN.indd 7 31.07.2012 11:54

Hong Kong: Asya Pasifik'in Başkenti

Hakan Bulgurlu
DEİK Türk- Hong Kong İş Konseyi Kurucu Başkanı
TURKTRADE Yönetim Kurulu Başkanı

Gelecek 25 yıl dünya ekonomisinde %3 büyüme öngörülürken, Asya ekonomilerinde %5,4, Hindistan'da %5,8, Çin'de %6,1 büyüme beklentisi Dünya ekonomisindeki Batı'dan Doğu'ya eksen kaymasının hızlanacağını gösteriyor.

Çin, 10 yıldan daha uzun bir süredir her yıl %10 ve üzerinde büyüyor. Düşük işgücü maliyetleri, yükselen emek verimliliği, döviz kuru politikaları Çin'in rekabet gücünü pekiştirmektedir. 2010'da Çin milli gelirinin yarıya yakını yatırımlardan oluşurken, üçte biri özel tüketimden oluştu. Çin'de ulusal tasarruf oranı %50'nin üstünde. Önceliklerinin halkın refahını arttırmak olduğunu belirten Çin Başbakanı Wen iç tüketim ile derinleşen bir büyüme planladıklarını açıkladı.

Çin'in 2011-2015 dönemini kapsayan 12. Beş Yıllık Kalkınma Planında, büyümenin hızındansa kalitesine odaklanarak, iç talebin artırılması hedefleniyor. Planda beş sene içinde asgari ücretlerin yılda %12-15 arası artması öngörülüyor. Çin'de ekonomik istikrar için düşük gelirli sınıfa, özellikle de fabrika çalışanla-

08-HAKAN BULGURLU.indd 2 30.07.2012 15:25

Son 10 yıldır büyük bir değişim geçiren Çin artık fasoncu ülke olarak anılamaz. Önceleri otomotiv firmalarının ucuz üretim için tercih ettiği Çin, teknoloji şirketlerinin öne çıkmasıyla artık "know how" edinmek için gidilen bir yer oldu. Üç sene öncesine kadar Çin'in düşük fiyatları ve bu sebeple "dünyanın atölyesi" olması gündemdeyken artık maliyetlerin en düşük olduğu ülke Çin değil.

rına öncelik veriliyor.

860 milyon cep telefonu, 450 milyondan fazla internet kullanıcısı, Çin'de yükselen yaşam kalitesinin ve büyüyen iç pazarın açık göstergesidir. Ülkedeki hızlı kentleşme sonucu 2025 yılına kadar 350 milyon kişinin şehirlerde yaşaması öngörülüyor. Dünyanın en büyük otomobil pazarı olan Çin'de geçen sene 10 milyon binek otomobili satıldı.

Son 10 yıldır büyük bir değişim geçiren Çin artık fasoncu ülke olarak anılamaz. Önceleri otomotiv firmalarının ucuz üretim için tercih ettiği Çin, teknoloji şirketlerinin öne çıkmasıyla artık "know how" edinmek için gidilen bir yer oldu. Üç sene öncesine kadar Çin'in düşük fiyatları ve bu sebeple "dünyanın atölyesi" olması gündemdeyken artık maliyetlerin en düşük olduğu ülke Çin değil. Düşük maliyet konusunda Çin'in yerini artık Vietnam, Kamboçya ve Bangladeş alıyor. 20 yıl öncesinde Çin'deki bir ihracat fabrikasında çalışan işçinin genel profili Çin'in iç bölgelerinden ileride kendisine bir ev almak için çalışmaya gelen, fabrika içindeki yatakhanelerde yaşayan kadınlardan oluşuyordu ve bu işçiler zamanla köylerine dönüp görece daha rahat bir yaşam sürüyorlardı. Günümüzde Çin'deki işçilerin çoğu internete ulaşımı olan Y kuşağından oluşuyor ve cinsiyetler açısından bir denge var. Bu yeni işçilerin profili daha istekli ve hırslı; fabrika içinde yaşamaktansa şehre uyum sağlamak istiyorlar. Değişen bu eğilim ile bir-

08-HAKAN BULGURLU.indd 3 30.07.2012 15:25

likte üretici firmalar artık yavaş yavaş işçilerin normal yaşam sürebileceği evler kiralayarak onları daha normal koşullarda barındırmaya başladı. Görece daha ucuz işgücüne erişmek mümkün ancak bunun için fabrikaları iç kesimlere taşımak gerekecek. Çin'deki bu değişim tedarik zincirini de etkiledi.

Tedarik zincirinin geleceğini değiştiren bir diğer unsur ise Hindistan, Çin, Endonezya gibi satın alma yapılan ülkelerin önemli tüketim ülkeleri haline geliyor olması. Dünyadaki tüketimin %80'i OECD ülkeleri tarafından yapıldığı için ürünler Doğu'dan tedarik edilip Batı'da satılıyordu. Görülen o ki, yıllar içerisinde dünyadaki toplam tüketim dengelenecek.

Çin'in yaşam standardındaki artış sonucunda markalı ürünlere yönelik talep artıyor. Avrupa nüfusu kadar Avrupa ortalamasında gelire sahip bir zümrenin bulunduğu Çin'de dünyaca ünlü markaların mağaza sayısı hızla çoğalmakta. Çinlilerin gözünde "Made in Turkey" etiketi Avrupa imajına sahip ve bu da rakamlara yansıyor. Birkaç yıl öncesine kadar Türkiye'nin Çin ile rekabet edemeyeceği söylenirken Türkiye'nin Çin'e yaptığı hazır giyim ve konfeksiyon ürünleri satışı 2011 yılında önceki yıla göre %77 artışla 53,5 milyon Dolara ulaştı. Bu rakama Çin'in uyguladığı yüksek gümrük vergisine rağmen erişildi. 2011 yılında Çin'e yapılan ihracat 2010'a göre % 8,5 üzerinde artışla yaklaşık 2,5 milyar Dolar düzeyinde gerçekleşti ancak aynı dönemde Türkiye'nin Çin'den yaptığı ithalat da arttı ve 2010 yılına göre %25 üzerinde yükselişle 17 milyar Dolar seviyelerinden yaklaşık 21,5 milyar Dolar seviyesine geldi. Türkiye'nin 2011 yılında 105,9 milyar Dolara ulaşan dış ticaret açığının yaklaşık beşte biri Çin'den kaynaklanıyor. 2023'te 500 milyar Dolar ihracat hedefine ulaşabilmek için Asya Pasifik ve dolayısıyla Çin pazarındaki konumumuzu güçlendirmemiz şart.

Çin'in liberalleşme sürecinin, halkının yükselen yaşam standardının, iş çevresi açısından ülkeyi bir cazibe merkezi haline getirmesiyle hızla artan enerji, hammadde ve gıda talebi Türkiye için fırsat oluşturmaktadır. İş adamlarını Çin'de iş yapma konusunda endişelendiren noktaların başında Çinli firmaların kurumsal yönetişiminin şeffaf olmaması ve doğru yerli ortak bulunamaması konuları yer alıyor. İşte bu noktada Hong Kong şeffaf hukuk sis-

08-HAKAN BULGURLU.indd 4 30.07.2012 15:25

İş adamlarını Çin'de iş yapma konusunda endişelendiren noktaların başında Çinli firmaların kurumsal yönetişiminin şeffaf olmaması ve doğru yerli ortak bulunamaması konuları yer alıyor. İşte bu noktada Hong Kong şeffaf hukuk sistemi, kalifiye işgücü ve sahip olduğu yolsuzlukla mücadele kültürü ile devreye giriyor

temi, kalifiye işgücü ve sahip olduğu yolsuzlukla mücadele kültürü ile devreye giriyor. 1 Temmuz 1997 tarihinde İngiltere'den ayrılıp, Çin Halk Cumhuriyeti'ne bağlanan Hong Kong'da "Tek Ülke, İki Ayrı İdari Sistem" esası çerçevesinde Çin'e bağlı olmasına rağmen İngiliz hukuk düzeni geçerlidir. Heritage Foundation, IMD, Bloomberg Rankings araştırmalarına göre sırasıyla dünyanın en serbest, en rekabetçi ve en iyi iş yapılabilir yeri olan Hong Kong bugün Çin'in küresel ekonominin merkezi olarak yükselmesinden fayda sağlamak isteyen yabancı şirketler için ana giriş kapısıdır.

Hong Kong'un Çin ile ekonomik ilişkileri, 1997 tarihinde İngiltere'den ayrılıp, Çin Halk Cumhuriyeti'ne bağlanmasından öncesine dayanıyor. Hong Kong tarih boyunca Çin'in tamamına bir antrepo olarak hizmet etmiştir. Hong Kong'un gerçek anlamda üretim tabanlı gelişimi, 1949 yılında Çin hükümetinin değişmesi ile Hong Kong'a 2 milyon mülteci ve Şangay'dan teknoloji, para ve know how sahibi girişimcilerin gelmesi sonucunda Hong Kong'da plastik çiçekler, transistor radyolar gibi ucuz tüketici ürünlerinin üretilmesiyle başladı. 1970'lerde, işgücündeki kısıtlılıktan ötürü Hong Kong'daki fiyatların yüksek kalması Güney Kore, Tayvan ve Singapur ile rekabeti zorlaştırırken, Hong Kong'u canlandıran Çin'in ekonomik açılımı oldu. Açılım Hong Kong ve Tayvan'a yakın eyaletlerde oluşturulan 4 serbest ekonomik bölge oluşturulmasıyla başladı. Buralardaki yabancı yatırım serbestliği ve vergi indirimi gibi politikalar başarılı olunca 1993'te ülkedeki özel bölge sayısı 1800'ün üzerine çıktı. 1988 yılında Çin, işgücü ağırlıklı imalat sanayini ülkesine çekecek kararlar aldı ve Çin dışarıdan aldığı hammaddeyi ucuza işleyip ürün olarak ihraç etme fırsatını iyi değerlendirdi. Hong Kong imalat sanayinin %80'i güney Çin'e taşındı ve Çin'in ihracat merkezli yeni ekonomisinin temelleri inşa edildi. Üretimin yüksek katma değeri olan tasarım, mühendislik, pazarlama, lojistik, kalite kontrol, bankacılık ve dağıtım ayakları Hong Kong'da kalırken üretim Çin'in güney kesimine taşındı. Bu işbirliği hem anakara Çin'in hem de Hong Kong'un hızlı büyümesini tetikledi.

Hong Kong'un Çin ile olan ekonomik ilişkileri 2003 yılında Çin ile imzaladığı Daha Yakın Ekonomik İşbirliği Anlaşmasıyla (CEPA) perçinlenmiş ve bu anlaşma Hong Kong'da kurulmuş olan menşei ne olursa olsun her şirkete Çin pazarına imtiyazlı giriş hakkı tanımıştır.

Üretime odaklanan Çin ile uluslararası ticaret ve hukuk kuralları çerçevesinde aracılık yapan Hong Kong'un ortaklıkları gitgide sağlamlaşmaktadır. Hong Kong coğrafi konumu itibari ile diğer Asya ülkeleri için de merkezi bir noktadadır. Hong Kong'dan 4 saat içinde Asya'nın tüm önemli pazarlarına, 5 saat içinde dünya nüfusunun yarısına ulaşmak mümkün. 48 milyon nüfus ile Çin'in toplam ithalatının da toplam ihracatının da %27'sinin gerçekleştirildiği Pearl Nehri Deltası'na Hong Kong'dan hızlı ve kolay ulaşım sağlanmaktadır.

Şirket kuruluşunun basit şeffaf ve hızlı olduğu Hong Kong'da bu iş için gerekli minimum sermaye sembolik 1 Hong Kong Dolarıdır. Çin'de %17 olan KDV, Hong Kong'da % 0. Çin'de Kurumlar Vergisi %25 ve kişisel gelir vergisi %45 iken bu miktarlar Hong Kong'da sırasıyla %16,5 ve %15'tir. Hong Kong Hükümeti İstatistik Biriminin 2011 yılında yaptığı araştırmaya göre 3752 uluslararası şirketin bölgesel merkez ofisi ya da şubesi Hong Kong'da yer alıyor. 2011'de Hong Kong'a doğrudan yabancı sermaye girişi 82.20 milyar Dolar'dır. 2002-2011 yılları arasında Türkiye'nin Hong Kong'a yaptığı yatırım stoku 4 milyon Dolar, ki bu miktarın 3 milyon Dolar'ı 2010 yılında gerçekleşti. Türkiye ve Hong Kong'un ticaret hacmi 2011 yılında 525,3 milyar Dolar. Hong Kong'a ihracatımız geçen seneye göre %72 artışla 455,5 milyon Dolar seviyesine erişti. İthalatta ise durum

08-HAKAN BULGURLU.indd 5 30.07.2012 15:25

2010 senesi ile karşılaştırıldığında %15 düşüş ile 99,8 milyon Dolar olarak gerçekleşti. Türkiye ve Hong Kong arasındaki ticaret dengesi 2011 yılında Türkiye'nin lehine olarak 325,7 milyon Dolar fazlalık vermiştir.

Hong Kong'da fırsat olan sektörlerin başında lüks tüketim sayılabilir. KDV olmadığı için lüks tüketim için bir merkez niteliğindedir. CEPA Anlaşmasıyla Çin'e mücevher ihracatında %35 vergi muafiyeti sağlanmaktadır ve saf altın üretimi, yeşim üretimi, inci dağıtımında çok önemli bir merkezdir. Türkiye'nin de 2010 ve 2011 yıllarında Hong Kong'a ihraç ettikleri ürünlerde en yüksek miktarı da sırasıyla yaklaşık 49 ve 52 milyon Dolar ile inciler, kıymetli taş ve metal mamulleri, madeni paralar oluşturmaktadır. İthalat vergisinin olmaması, Türkiye'den Hong Kong'a şarap ihracatını avantajlı kılmaktadır.

Hong Kong Çin'in global finans merkezi konumundadır ve dünyanın en büyük 100 bankasından 70'ine ev sahipliği yapmaktadır. Londra ve New York'tan sonra üçüncü global finans merkezi olan Hong Kong'da Dünya'nın önde gelen mali işlemler pazarı yıllık işlem hacmi 534 milyar Dolar civarındadır. Hong Kong hem Çin'e yatırım yapmak isteyen hem de Asya'daki başka ülkelere açılmak isteyen şirketler için önemli bir atlama taşıdır. 500 milyar Dolar ihracat hedefimize ulaşmak için Asya'daki fırsatları iyi değerlendirmeliyiz. 2011 yılı incelendiğinde Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ilk 10 içinde Asya ülkesi yoktur. Çin 13. , Hong Kong 50. sıradadır. Ticaret ve yatırımlar için bir fırsat okyanusu olan Asya Pasifik'e yelken açma zamanı gelmiştir.

Hong Kong Çin'in global finans merkezi konumundadır ve dünyanın en büyük 100 bankasından 70'ine ev sahipliği yapmaktadır. Londra ve New York'tan sonra üçüncü global finans merkezi olan Hong Kong'da Dünya'nın önde gelen mali işlemler pazarı yıllık işlem hacmi 534 milyar Dolar civarındadır.

08-HAKAN BULGURLU.indd 6 30.07.2012 15:25

Kingtom

www.kingtom.com.tr

sağlık için

seçmece...

%100 YERLİ

Kingtom

domates salçası

ASSAN GIDA

SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Assan Gıda bir KİBAR HOLDİNG kuruluşudur.

08-HAKAN BULGURLU.indd 7 30.07.2012 15:25

"Kızıl Kapitalist": Dünyanın Yeni Kurtarıcısı mı?

Mehmet Öğütçü

Türkiye'nin uzun vadeli Çin stratejisi oluşturma çabalarına son çeyrek yüzyıldır diplomat, OECD yöneticisi, şirket yöneticisi ve işadamı sıfatlarıyla önemli katkılar sağlayan Mehmet Öğütçü, yakın zaman öncesinde Pekin'de yaptığı görüşmeleri de yansıtarak, Dış Ticarette Durum için kapsamlı bir değerlendirme ve öneriler dizisi hazırladı.

Çin'den konuşurken akla gelen konular şöyle: Halen içinden geçmekte olduğumuz küresel finans bunalımının Çin'i nasıl etkilediği. "Orta Krallık"ın dünya sistemindeki güç kaybı nedeniyle değişen yeni konumu. Mevcut kalkınma modelinin, "Pekin Konsensusu"nun sürdürülebilirliği. Batı ile jeopolitik kavganın yeni kuşak Çinlilerin yaklaşım farkı nedeniyle beklenenden daha önce ortaya çıkması. 2050'ye kadar uzanan ve ABD ile AB'yi hükümranlık tahtından indirebilecek gelecek öngörümleri. Enerjide talep patlaması. Teknolojide OECD ortalamasının üzerinde ARGE harcamaları. Çin değerler sisteminin artan ölçüde meydan okumaya maruz kalan Batı değerleriyle çatışması. Ve nihayet yeni dünya

09-MEHMET OGUTCU.indd 2 30.07.2012 15:28

düzeninin mühendisliği üzerine çalışılırken Türk-Çin stratejik ortaklığının hangi istikamete doğru, nasıl bir ortak gündem çerçevesinde, yöneltilebileceği.

Başlarken

Pekin'de Türk Büyükelçiliği'nin yer aldığı Sanlitun semtindeki bir kitapçının vitrininde gördüğüm harita farklı bir dünyayı gözler önüne seriyordu. Alıştığımızın aksine dünyanın merkezi Asya-Pasifik'ten ve de Çin'in tam üzerinden geçiyordu. Gerçekten de, Çinlinin gözlüğünden baktığınızda coğrafi büyüklük bakımından Avrupa, ABD ve Afrika'nın ne kadar önemsiz kaldığını farkediyorsunuz.

Koskoca Pasifik Dünyası, haritanın en merkezi yerine ve en ince ayrıntılarıyla çizilmiş. Çin de o dünyanın tam ortasında yer alıyor. Zaten ülkenin Çince ismi "Zhungguo", "Orta Krallık" anlamına geliyor. Bu harita, Çinlilerin dünyayı algılayış biçimine de yansıyor. 20 bin kilometreden daha uzun kara sınırı, 18 bin kilometrelik de sahili var. Komşularını sayarken yoruluyorsunuz...

Bizim Nişantaşı sayılabilecek Wangfujin'den başlayıp kent merkezine doğru yürüdüğünüzde etrafınızda şaşırtıcı ölçüde rahat yupiler, genç işkadınları, yırtık kot pantolanı içinde kızlar, kulağında i-pod'lu erkekler görüyorsunuz. Gülüp geçiyorlar Batı'daki arkadaşlarının "Çin'de kedi ve köpek yediğiniz doğru mu", "tek çocuk politikası yüzünden plajlar boyunca ölü bebekler bulunuyormuş, gerçek mi" gibi sorularına. Çin'in dışa açılımı hem onların dış dünyayı daha iyi tanımalarına fırsat verdi, hem de bizim gerçek Çin'i çıplak gözle görmemize.

Son zamanlarda gözler hep Pekin'e çevriliyor. Petrol ve emtia fiyatlarındaki artışı sürekli yükselen talebiyle körüklüyordu birkaç ay öncesine kadar. Dünyada iklim değişikliğine yol açan karbon emisyonlarının en büyük sorumlusu. Rusya ve ABD'den sonra uzaya insan gönderebilen üçüncü ülke. Başka bir ülke yok dünyada onun gibi son otuz yıldır kesintisiz ortalama yüzde 10 büyüyen. İçine düştüğümüz mevcut bunalımdan çıkış için, 3 trilyon dolara varan döviz rezervleriyle yegâne "çare" olabileceği konuşuluyor. İlan ettigi 586 milyar dolarlık ekonomik canlandırma paketinin krizden yara almadan kurtulmasına yetmeyeceği de.

Çin, Asya değerlerinin evrensel diye sunulan Batılı değerlere karşı üstünlük sağlamasında kilit rol oynuyor. Jeopolitik dengelerde hesaba katılması gereken ciddi bir güç olduğunu her firsatta gösteriyor. "Yeni ekonomik süper-güç" olarak belirmesi için Goldman Sachs'ın öngördüğü 2035'i beklemesi gerekmeyecek gibi anlaşılan. Görkemli Pekin Olimpiyatları sırasında "yeşil kalkınma", "yüksek teknoloji" ve "halk egemenliği" temalarını ön plana çıkartarak 19 gün boyunca bizlere muazzam bir şölen izletti. Hayran olduk o teknolojiye, düzene, renk cümbüşüne, Çinli sporculara. Pekin'deki ASEAN-Avrupa zirvesi sırasında da Batılı/Asyalı siyasetçiler, finansçılar "Orta Krallık"tan medet, yani "taze fonlar", umduklarını gizlemediler. Amerikan Hazine bonolarındaki 1 trilyon dolara yakın fonlarını çekmesi Washington'u tepe taklak edebilir. Renminbi artık değişim aracı olarak kullanılıyor biz dâhil belli ülkelerle dış ticarette.

Pekin'de Türk Büyükelçiliği'nin yer aldığı Sanlitun semtindeki bir kitapçının vitrininde gördüğüm harita farklı bir dünyayı gözler önüne seriyordu. Alıştığımızın aksine dünyanın merkezi Asya-Pasifik'ten ve de Çin'in tam üzerinden geçiyordu. Gerçekten de, Çinlinin gözlüğünden baktığınızda coğrafi büyüklük bakımından Avrupa, ABD ve Afrika'nın ne kadar önemsiz kaldığını farkediyorsunuz.

Uluslararası sistemde yaşanmakta olan güç kayması Çin'de genç kuşak liderlerin iktidara yürüdüğü bir dönemde meydana geliyor. Çinli gençler, binlerce yıllık medeniyetin imbiğinden süzülmüş, sessiz derinden ve düşük profilli çalışma anlayışına pek aşina değil. "Tek çocuk" politikası nedeniyle bencil, kendisini dünyanın merkezi gören ve dış dünyanın bakış açılarına büyük ölçüde duyarsız, elindeki gücü hemen kullanma heveslisi bir gençlik var önümüzde. Bu düşünce yapısının Çin'de

09-MEHMET OGUTCU.indd 3 30.07.2012 15:28

iç sorunlarla boğuşmaya, komşularla ve diğer başlıca güçlerle jeopolitik mücadeleye fazla olumlu katkısı olmayacağı, tam tersine gerilimleri tırmandıracağı ortada.

Yaşadığımız dönem aslında Çin'in hedeflerine ulaşmasını hızlandıracak fırsatlar sunuyor. "Finansal Titanik" nedeniyle dengeler, 'nispi güçler' temelinde yeniden kurulacak. Sadece Washington, Londra, Tokyo ve Brüksel tek başlarına karar veremeyecek bu yeni düzenin nasıl biçimlendirileceğine bu defa. Moskova, Pekin, Yeni Delhi, Brasilia, Moskova, Jakarta, Singapur gibi yeni yükselmekte olan güçlerin başkentleri de müdahil oyuncu olarak katılmak zorunda.

Kısacası, dünya ekonomisinin, jeopolitiğinin, ekolojik dengelerinin, değerler sisteminin merkezine doğru süratle kaymakta olan, bundan sonraki hayatımızı derinden etkileyecek bir güç var karşımızda. Hani Çinlilere yanıtını bilen bir edayla "kuzum şimdi siz bunu kime karşı inşa etmiştiniz?" diye sorarız ya, işte o meşhur Çin Seddi'ni şimdi yeni, akıllı ve dina-

Bu dev ülkeye ilişkin vizyonumuz şimdilik 20 milyar doların üzerinde ticaret açığı verdiğimiz için "ticari tehdit mi, fırsat mı" tartışmasının ötesinde ciddi ağırlık kazanamıyor. 2011 yılındaki 24 milyar dolarlık dış ticaret hacminin sadece 2,5 milyar doları, yani yüzde 10'u Türkiye'den Çin'e yapılıyor. Aynı şekilde Pekin'den bakıldığında biz de Çinlilerin radarında öyle kayda değer bir ortak olarak gözükmüyoruz.

09-MEHMET OGUTCU.indd 4 30.07.2012 15:28

mik yöntemlerle aşmamız gerekiyor.

İki ülke halkları arasındaki ilişkiler Çin'in Han Hanedanlığı (M.Ö. 209 - M.S. 220) ile ilk Türk devletlerinden Hun İmparatorluğu dönemine kadar gitmektedir. Çin tarihinin en parlak ve istikrarlı dönemlerinden biri olan Tang Hanedanlığı (618 - 907) ile Göktürk Devleti arasında da yakın ilişkiler kurulmuştur. Bu dönemde tarihi İpek Yolu en canlı dönemini yaşamıştır.

Bu dev ülkeye ilişkin vizyonumuz şimdilik 20 milyar doların üzerinde ticaret açığı verdiğimiz için "ticari tehdit mi, fırsat mı" tartışmasının ötesinde ciddi ağırlık kazanamıyor. 2011 yılındaki 24 milyar dolarlık dış ticaret hacminin sadece 2,5 milyar doları, yani yüzde 10'u Türkiye'den Çin'e yapılıyor. Aynı şekilde Pekin'den bakıldığında biz de Çinlilerin radarında öyle kayda değer bir ortak olarak gözükmüyoruz. Hatta ayrılıkçı Uygurlar ve ticaret uyuşmazlıkları nedeniyle aramızdaki mütevazı ilişkileri zehirleyen bazı pürüzler var. İkili ilişkiler nalıncı keseri gibi bugüne kadar genellikle Çin'in menfaatine çalışmış. Peki, ne yapmak gerekiyor, gecikmeksizin geleceğe dönük ortak bir yol haritası çıkartıp üzerinde çalışmaya başlamak için?

İşte sıcağı sıcağına yaşadığımız bu sürece mütevazı boyutlarda da olsa bir katkı sağlamak için son 25 yılın Çin deneyim ve birikimlerini, özellikle de son bir ay içinde Pekin'de Çinli eski ve yeni dostlarla yaptığımız bir dizi görüşmeyi, izleyen sayfalara yansıtmaya çalıştık.

Yeni "ekonomik süpergüç" mü, "sarı tehlike" mi?

Dünyanın ekonomik ağırlık merkezi son üç bin yıldır birkaç kez değişti. Şimdi de yeni bir değişim sürecinin tam başındayız. Ve kartlar yeniden karılıyor. Bu defa iki yüzyıl sonra Çin tekrardan uluslararası eksenin tam merkezine oturmak üzere. Bugün asıl mesele, oyunun kurallarının nasıl ve kimler tarafından yeniden yazılacağında düğümleniyor.

Aslında yakın zamanda Washington'un Ronald Reagan ve Pekin'in Capital havaalanlarına indiyseniz fazla söze gerek kalmadan hangi ülkenin 20'inci, hangisinin 21'inci yüzyıl gücü olduğunu hemen anlıyorsunuz.

Çin son otuz yıllık süratli kalkınmasıyla ona hepimizin bakışını radikal şekilde değiştirmeyi başardı. Kimimiz dünyanın başına "sarı felaket" geleceğinden kaygı duyuyoruz. Kimimiz ise uzunca bir zamandır istikrarlı ve süratli şekilde büyüyen, uzaya insanlı araç gönderebilen, ucuz üretim üssü olmaktan çıkıp süratle teknolojik ilerleme sınırlarını zorlamaya başlayan bu ülkeyi dünyanın yeni "ekonomik süpergücü" olarak görüyoruz.

Dünya Bankası'nın satın alım gücü paritesine göre yaptığı hesaplamalarda, Çin, hâlihazırda ABD'nin ardından dünyanın ikinci büyük ekonomisi olarak beliriyor. Hong Kong ve Tayvan'ın da hesaplamaya dâhil edilmesi halinde "Büyük Çin Ekonomik Bölgesi" dünyanın en büyük ekonomisi. Ancak, Çin'in kişi başına gelir ve yaşam standardı bakımından bırakın ABD ve Japonya'yı, Asya'daki yeni sanayileşmekte olan en mütevazı ülkeleri bile yakalaması için en az birkaç kuşak daha geçmeli.

Merkezi yönetim ile nisbeten daha gelişmiş olan Guangdong, Fujian, Hainan gibi eyaletlerin ve Özel Ekonomik Bölgelerin yöneticileri arasında izlenecek ekonomik yaklaşım ve yaratılan katma değerin (ve vergilerin) paylaşımı üzerinde sık sık ihtilaflar başgösteriyor.

Şanghay'da ortalama kişi başına düşen milli gelir Güney Kore seviyesinde. Fujian eyaleti Güney Afrika ile Tibet ise Kamerun'la kıyaslanabilir. Bu tablo karşısında, Çin ile ekonomik ilişkilerimizi sadece "kalkınmış" doğu bölgeleri ile kısıtlamaktansa, Çin'i birden çok, farklı yapılarda ve farklı seviyelerde pazarın tek bir ulusal sınır içerisinde yan yana gelmiş hali olarak görmek ve bu çerçevede "kalkınma potansiyeli" olan bölgelere de ağırlık vermek gerekiyor.

Son yıllarda ABD ve onun savunduğu değerler süratli aşınma sürecinde. Uzun zamandır "Washington konsensüsü" geçer akçe değil. Yerine "Pekin konsensüsü"nün geçtiğini ileri sürenler var. Bu, özgün bir model olarak aslında resmen geçen yıl tanımlandı ve devlet politikası olarak benimsendi. Yalnızca şişkinlik yaratacak büyümeye ve dış borçların aksamadan geri ödettirilmesine değil, koordine edilmiş, meyveleri toplum içinde yaygın bir biçimde dağıtılan ve aynı zamanda, toplumsal koşulları ve çevre sorunlarını da göz önüne alan bir büyümeyi hedefliyor.

Aslında tek bir Çin yok; söylenenlerin hepsinde bir nebze gerçek payı var. Unutulma-

09-MEHMET OGUTCU.indd 5 30.07.2012 15:28

Çin hâlâ gelişme yolunda olan bir ülke. Nüfusunun 900 milyonu kırsal bölgelerde. Nisbeten daha gelişmiş güney ve doğu sahilleri ile ülkenin yoksul kuzey ve batı bölgeleri arasındaki ekonomik gelişmişlik uçurumu giderek açılıyor.

ması gereken şu: Çin'in beş bin yıldır aynı topraklar üzerinde kesintisiz süregelen medeniyet genleri, etnik ve dini bakımdan önemli ölçüde homojen olması, dünyada giderek daha iyi eğitilen her beş kişiden birisine evsahipliği yapması, teknoloji liginde üst sıralara tırmanması, süratle geliştirdiği ekonomik, diplomatik ve askeri kasları onu 21'inci yüzyılın en önemli gücü yapacak.

Pembe gözlükleri çıkartınca...

Çin'in "kâğıttan kaplan" olduğunu, istatistiklerinin abartıldığını, önümüzdeki on yıl içinde hem bölgesel dengesizlik, hem varsıl-yoksul uçurumunun artacak olması, hem komşularıyla ihtilaflar, hem de ülke içi etnik/dini başkaldırıların yaygınlaşması nedeniyle ciddi bir istikrarsızlığa sürükleneceğini söyleyenler de eksik değil. Hatta son küresel bunalımın Çin'i aşağıya çekeceğini umanlar, özellikle de Atlantiğin öbür yakasında, azımsanmayacak sayıda.

Kim ne derse desin, Çin hâlâ gelişme yolunda olan bir ülke. Nüfusunun 900 milyonu kırsal bölgelerde. Nisbeten daha gelişmiş güney ve doğu sahilleri ile ülkenin yoksul kuzey ve batı bölgeleri arasındaki ekonomik gelişmişlik uçurumu giderek açılıyor. Gelir düzeyleri arasındaki farklılık her geçen gün daha da büyüyor. Bu durumun, ülkede siyasi ve toplumsal sonuçları ağır gelişmelere yol açmasından, hatta etnik ya da dini esaslardan ziyade ülkenin nisbeten güçsüz bir merkez etrafında farklı düzeyde ekonomik güç ve bağımsızlığa sahip, rakip bölgelere bölünmesinden korkuluyor.

Unutmayalım ki, Çin dünya GSMH'sının sadece yüzde 5'ini kontrol ediyor. ABD yüzde 28'inden sorumlu. Çin'in güçlü olması kendisine ve çevresindeki Asya ülkelerine yarar sağlar ama mevcut ortamda dünyanın "ekonomik mesihi" olarak tanımlanması abartılı kaçacaktır.

"GUANXI" İLE İŞLER KOLAY

Çin nüfuz alanı içinde iş yapanların ilk öğrenmesi gereken kavram "Guanxi". Çincesi "dostluklar şebekesi" anlamına geliyor. Bir şekilde "Guanxi"si sağlam bir tanıdığınız varsa, bilhassa Çinlilerin hâkim oldukları ekonomilerde, sırtınız kesinlikle yere değmiyor.

Akrabalık, arkadaşlık, hemşehrilik ya da etnik dayanışmaya dayalı bölgesel ve küresel şebekeler oluşturulması ve bu şebekelerin iş amacıyla kullanılması, Çinli işadamlarının diğerlerinden daha başarılı olmalarının temel dayanağı olarak gösteriliyor. Çinli tüccarlar, yatırımcılar genellikle kendi akrabaları ya da dostları ile iş yapmayı tercih ediyorlar. Böylece, iş riskini, işlem maliyetlerini ve dış ekonomik bağlantıların belirsizliğini asgariye indirip, iş ortakları ile güvenli, uzun süreli etkileşim içinde olabiliyorlar on yıllar boyunca.

Batılı, bağımsız bir birey olarak kalmaya büyük önem verir. Oysa bir Çinli hiçbir zaman bağımsız olamaz. Yaşamı boyunca katı bir ilişkiler ve yükümlülükler çerçevesi içindedir. Onun dışında bir mevcudiyeti yoktur. Seçim hakkı son derece kısıtlıdır. Bu da disiplini arttırırken yaratacılığı zedeleyebiliyor.

Konfüçyus, iyi bir evladın sadece kendi babasına değil aynı zamanda kardeşlerine, köylüsüne, öğretmenlerine ve hiyerarşinin tepesindeki yöneticiye kadar herkese sorumlu olduğunu öğretir. Zamanla bu ideal sulanıp kişinin içinde yer aldığı küçük kümeyi koruyan, dışındakileri yabancı gören sınırlı bir sadakatlar şebekesine, "Guanxi"ye dönüştü. Şebeke ne kadar geniş olursa itibarınız da o ölçüde yüksek oluyor. Okulda, mahallede, iş yerinde, askerlikte giderek genişliyor. O yüzden her Çinlinin en büyük uğraşı kendi şebekesini genişletmek, yeni dostluklar kurmaktır. Dikkat ediniz, güleryüzlü Çinli'nin dilinden dostluk sözcüğü hiç düşmez.

Çeyrek yüzyılı aşkın süredir Çin ile geliştirdiğim ve defalarca test edilen ilişkiler sayesinde ben de geniş bir "Guanxi" oluşturduğumu söyleyebilirim. Türk "Guanxi"si ne yazık ki kendisini genellikle birbirlerinin menfaatini baltalama, dayanışma yerine bölünme, karşılıklı karalama şeklinde gösteriyor. Öğrenecek çok şey var bu Çinli şebeke kültüründen.

09-MEHMET OGUTCU.indd 6 30.07.2012 15:28

Nereden nereye?

Pekin'deki dostlarla Writers Club'da Çin'e ilişkin ortak hatıralarımızı paylaştık. 1980'lerin sonunda yalnızlıktan sıkılan o zamanki sefirimiz Bilal Şimşir adeta Ankara'ya heyet göndermesi için yalvarırdı. Kendimizi biraz dışlanmış hissederdik. Turgut Özal, toplam ticaret hacminin 500 milyon dolara çıkartılması için talimat vermişti. Kenan Evren, "her Çinliye bir portakal satsak" düşüncesiyle ekonomik potansiyeli anlatmaya çalışıyordu.

Doğrudan uçak seferleri olmadığı için Dışişleri'nin kuryesini teslim almaya taa Bangkok'a giderdik ayda bir. Memlekete de İsviçre ya da Körfez Ülkeleri üzerinden gidip gelebilirdik. Daha THY ikna olmamıştı Çin'e hat açmak için. Yani, kelimenin tam anlamıyla bir mahrumiyet ülkesi idi. Hâlihazırda Türk Hava Yolları, Çin Halk Cumhuriyeti'ne haftada 23 doğrudan uçuş gerçekleştiriyor.

Arada, çoğu Çin işi ipek, halı, cinsel gücü arttırıcı ilaçlar, antika alma sevdasıyla yolu düşen bakanlık, belediye ve mahkeme heyetleri geldiğinde çok sevinirdik. İki ülke ilişkilerinin geliştirilmesinden ziyade "görgü arttırmak" ve alışveriş dürtüsü baskın gelirdi. Bir de bavul ticareti için gelip de pasaportunu çaldıran birkaç vatandaş uğrardı. Yarım düzine değişim programı için gelmiş öğrencimiz vardı. Şimdi Yavuz Onay, Hakkı Çağlar gibi çoğu Çin ile ekonomik ilişkileri yürüten işadamları grubunun belkemiği.

Büyükelçilikteki ekipten Noyan Rona bugün Şanghay'da Garanti Bankası'nın temsilciliğini yürütüyor. Yine Büyükelçilik'ten gelme Levent Güvenç danışmanlık hizmeti veriyor Türk ve Çin işadamlarına. Iraz Turhan da TÜSİAD'ın Pekin irtibat bürosunun başında.

Resmi düzeyde Kıbrıs konusunda, Tayvan politikalarına ters düştüğü için vermezlerdi ama ısrarla destek isterdik. Xinhua Haber Ajansı'nın PKK'yı "bağımsızlık savaşı veren gerilla hareketi" olarak takdim etmesine bozulur her defasında protesto ederdik. Onlar da Türkiye'de konuşlu olduğunu ileri sürdükleri Uygur ayrılıkçılara karşı daha yakın işbirliği çağrısında bulunurlardı. Sincan-Uygur Özerk Yönetim bölgesine Türklerin girişine fiilen izin verilmezdi. Haziran 1989'daki kanlı Tiananmen olayları sonrasında Çin'e karşı yürürlüğe konulan (sonra da ticari mülahazalarla süratle kaldırılan) Batılı yaptırımlara katılmadığımız için siyasi bakımdan bize sempatileri yüksekti.

09-MEHMET OGUTCU.indd 7 30.07.2012 15:28

Oysa şimdiki Büyükelçimiz neredeyse haftanın her günü havaalanına heyet karşılamaya gittiğini, ilişkilerin askeri, ekonomik, kültürel, enerji ve siyasi boyutunun geçmişle kıyaslanmayacak çapta genişlediğini, bugün ülke sathında Türk vatandaşlarına rastlamayacağınız yer kalmadığını söylüyor. Binlerce insanımızın ya Çince öğrenmeye, ya ticaret yapmaya, ya kültürel gezilere katılmaya, ya da müstakbel eşini aramaya bu ülkeye akın akın geldiğini anlatıyor. Çin Seddi'ni başka yöntemlerle aşmaya devam ediyoruz anlaşılan.

Çin ekonomisi gerçekte ne kadar güçlü?

Büyümenin yüzde 8'in altına düşmesi, başka ülkelerin rüyalarında zor görecekleri bir başarı sayılacakken, siyasi ve sosyal istikrar bakımından Pekin'de alarm zillerinin çalmaya başlaması anlamına geliyor. Ve bugün yüzde 8,5 büyüme konuşulduğu için ziller çalmaya başladı. Bu nedenledir ki devlet bol keseden sürekli sabit yatırımlara ve sosyal projelere para akıtıyor. Zengin bölgeler yoksul bölgeleri sübvanse ediyor.

Şu sıralar mevcut büyüme modelinin sürdürülebilir olmadığı, oluşumuna kendi katkılarının olmadığı uluslararası sistem mimarisinin yeniden tasarımında Çin'in yeni kazandığı güçlü konumu yansıtmanın önemi sürekli vurgulanıyor Çinli liderlerin resmi demeçlerinde.

Mevcut kriz, her ne kadar resmi açıklamalarda alttan alınarak yansıtılsa da, kuşkusuz Çin'i derinden etkiledi. Pekin'deki ilk günümün akşamı Red Capital Club'ta ince ince kıyılmış bambular arasında ızgarası yapılan balık siparişini verdikten hemen sonra siyasi/ekonomik lobicilik sirketi APCO'nun Asya ülkelerinden sorumlu tepe yöneticisi Christian Murck ile yatırdık Çin ekonomisini masaya.

Ona göre, kriz Çin'e birçok cepheden vurdu olimpiyatlar süresince mümkün olduğunca bu sözcüğü ağızlarına almadılarsa da. Doların beklenmedik sürat ve ölçüde değer kazanması ABD Hazine bonolarındaki muazzam Çin servetinin ciddi aşınmasına yol açtı. Çin devlet kuruluşlarının hisse aldığı Lehman Brothers gibi şirketlerden bazıları battı. Ülkenin egemen servet fonu "China Investment Corporation"in Amerikan yatırım grubu Blackstone LP'deki hisseleri eridi. Benzeri başka kayıplar da var ama Çinliler sözünün

Çin aynı zamanda dünyanın en fazla dış yatırım yapan ülkelerinden birisi. 2011'de yaklaşık 60 milyar dolar Çin sermayesi aktı dünyanın dört bir tarafına. Avustralya Çinlilere en cazip gelen yatırım ülkesi. Avrupa, Kuzey Amerika ve Afrika arkadan geliyor.

dahi edilmesine rıza göstermiyorlar. Burada şimdilik şeffaflığa yer yok, zira siyasi yansımaları çok derin olacak.

Çin'in elinde bulundurduğu 3.305 trilyon dolarlık döviz rezervi kuşkusuz muazzam bir servet. 4 trilyon yuanlık altyapı ve sosyal refah projelerine akıtılacak canlandırma paketi de önemli. Bunlar, krizin olumsuz etkilerini göğüslemek bakımından çok yararlı olacak. Ancak bazı Batılıların beklentisinin aksine Pekin bu serveti başka ülkelerin kurtarılması operasyonunda kullanmaya hiç niyetli değil. Yurtdışındaki değer aşınmasını asgariye çekmeye çalışıyor. İçeride de talebi canlandırmaya çalışıyor, tasarruf eğilimi yüksek insanlarını daha fazla tüketmeye davet ediyor. Ama ekonomiyi ısıtmadan, "enflasyon canavarı"nı hortlatmadan. Kırsal bölgelerdeki halkın ve giderek palazlanan 25 milyon civarındaki özel girişimcinin en az zararla, siyasi ve sosyal istikrarı riske atmadan bu dönemi geçirmesini sağlamak temel hedef. Yani, fırtınalı denizde gemiyi sakin bir limanda tutmak istiyorlar, dalgalara karşı seyretmek ya da başka gemileri kurtarmaya çalışmak gibi bir çabaları yok.

Çin'in 1996 Asya krizinden aldığı en önemli ders her zaman likiditeyi yüksek tutmak, ekonomiyi kontrolsüz dışa açmamak ve sürekli döviz rezervi biriktirmekti. Chris Murck'e göre aslında bu döviz rezervini şişirme çok akıllıca bir politika sayılmamalı, zira bu daha sonra iç ekonomiye kanalize edildiğinde piyasayı ısıtacak, enflasyonu azdıracak. Bu birikim aslında tamamen ihracat gelirlerine bağlı. Yurtdışında dolar bağlantılı yatırımlar ise doların değer kazanması, iştirak yatırımlarının değer kaybı gibi nedenlerle şimdilik çok başarılı bulunmuyor.

Uluslararası yatırım fonlarına danışmanlık veren Xu Xiaojie, Devlet Konseyi'ne sunduğu tavsiyede rezervlerin kâğıtlara değil elle tu-

09-MEHMET OGUTCU.indd 8 30.07.2012 15:28

tulabilir somut varlıkların alımına kanalize edilmesini telkin ettiğini söylüyor sohbetimizde. Özellikle de yurtdışında petrol, doğal gaz, mineral ve metal varlıklarının alınmasında ısrar gerektiğini düşünüyor. Hatta tarım arazileri kiralanması veya satın alınmasını da öneriyor Endonezya ve Afrika'da. Tartışmanın bu noktasında GAP bölgesinin ne ölçüde Çin'in ilgisini çektiğini de tartmaya çalışıyoruz. Bihaber gözüküyorlar.

Çin'in ihracata dayalı kalkınma modeli mevcut krizden ciddi darbe yiyecek gibi görünüyor. Zira GSMH büyümesinin üç puanı ihracattan geliyor. Guangdong'da fabrikalar kapanmaya, işçiler kapının önüne konulmaya başladı. İhracat motorunun soğuması demek ekonominin yavaşlaması, işsizliğin artması, sosyal sorunların patlak vermesi demek. Çin'in ihracatının yüzde 40'ı ABD ve AB pazarlarına gidiyor. İhracattaki büyümenin yüzde 21'den yüzde 10'a düşeceği tahmin ediliyor.

İhracatta gelecek kaybın iç tüketimi kamçılayarak giderilebileceği öne sürülüyor. Ancak Çinli tüketicilere fazla güvenmek yanıltıcı olabilir. Artan ölçüde varlıklı Çinlinin otomobil, mobil telefon ve lüks tüketim iştahı hala var ama Amerikalı/Avrupalı tüketicinin açacağı gediği doldurması mümkün değil. Hanehalkı tüketimi GSMH'nın sadece yüzde 40'ı Çin'de; bu oran sanayileşmiş ülkelerde yüzde 65. Yani yüksek büyümeyi besleyecek ölçüde gözükmüyor iç tüketim.

2011'de Çin'e yönelik doğrudan yabancı yatırım 116 milyar dolara çıktı. Bunun yüzde 67'si Hong Kong'dan, kalanın önemli bölümü de diğer Asya ülkelerinden geliyor. Ülke, bu yılın ilk dort ayında 38 milyar dolarlık yabancı yatırım cezbetti. Esasen çoğu bizim "bıyıklı" dediğimiz cinsten sermaye. Yani, varlıklı Çinlilerin yurtdışına kaçırıp yabancı yatırım güvence ve kolaylıklarından yararlanmak üzere denizaşırı Çinliler ya da Cayman Adaları gibi vergi cenneti merkezlerden geri gönderilen para. Çin'in ticareti, GSMH'ya kıyasla, 2011 sonunda yüzde 2,8 oldu; bu rakam 2007'de yüzde 10,1 idi. Çin aynı zamanda dünyanın en fazla dış yatırım yapan ülkelerinden birisi. 2011'de yaklaşık 60 milyar dolar Çin sermayesi aktı dünyanın dört bir tarafına. Avustralya Çinlilere en cazip gelen yatırım ülkesi. Avrupa, Kuzey Amerika ve Afrika arkadan geliyor. Özellikle de Çin'in üç enerji devi, CNPC, Sinopec, ve CNOOC, en büyük şirket alımlarını ve proje yatırımlarını yaptılar.

Şimdi yok pahasına varlık satın almak için dünyanın dört bir tarafında turluyor Çinli işadamları, egemen servet fonu yöneticileri. Bu arada, zamanında Sarkozy'nin "stratejik varlıkları kaptırmam" benzeri duvarlara, Batılıların "ulusal güvenlik" gerekçelerine çarpmaları muhtemel.

EVLENECEK KIZ KALMAYINCA...

Büyük bir nüfusun Çin'i güçlü yapacağına inanan Mao Zedong, bizde üç çocuklu aileyi teşvik eden siyasi liderlerin fikir babası olarak, yirmi yıldan uzun bir süre büyük aile kavramını teşvik etmişti. Ancak, nüfus, 1 milyar çizgisini aştıktan sonra 1970'li yılların sonuna doğru benimsenen mecburi kürtajlar, tek çocuk politikası ve diğer katı yöntemler dünya kamuoyunu 1980'lerde ayağa kaldırdı. Bugun dünya nüfusunda her beş kişiden biri Çinli. Ve nüfus tek çocuk politikasına rağmen her yıl 16 milyon civarında çoğalıyor.

Çinliler de kabul ediyorlar ki "tek çocuk" politikasının insani yönü dramatik. Toplum dokusu üzerinde ciddi yan etkileri de var. Çocuk doğurma çağındaki Çinli çiftlerin yüzde 80'den fazlası doğum kontrol yöntemleri kullanıyor.

Anne-babaların gözbebeği olan tek çocuk (tercihan de erkek çocuk) tam bir veliaht prens gibi büyütülüyor. Ailede gerçek patron onlar. Her istediklerini yaptırabiliyorlar. İdeal, steril bir ortamda yetiştirildiklerinden ve de şımartıldıklarından çocukların ileride gerçek hayata uyum sağlamalarını güçleşiyor. Paylaşmayı, işbirliğini benimseyemiyorlar.

Üstelik Çin nüfusu kendisini yenileyemediğinden hızla yaşlanıyor da. Erkek-kadın dengesi de kadınlar aleyhine bozulmuş. Evlenecek kız bulmakta kentlerde çekilen güçlük nedeniyle iyi eğitimli, varlıklı damat adayları ülkenin ücra köşelerinde köy kızları bulma peşinde. Hatta çevredeki Myanmar, Kamboçya gibi nisbeten daha yoksul ülkelere açılanlar da var. Durumun ciddiyetinin farkındaki Çin Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu yetkilileri, ancak 21'inci yüzyılın ikinci yarısından itibaren daha büyük aile modeline geçebileceklerini belirtiyorlar.

09-MEHMET OGUTCU.indd 9 30.07.2012 15:28

"Enerjik" bir yaklaşım

Çinli liderler, süratli kalkınmayı sürdürmenin ön koşulunun gerekli enerji ikmalini kesintisiz, çeşitli kaynaklardan ve mümkün olduğunca uygun fiyatlarda temin etmek olduğunun bilincindeler. Bu nedenle de, enerji güvenliği, hem ekonomi hem de dış politika yönetiminin en öncelikli gündem maddesi.

Yaşadığımız temel güç kaymalarının doğrudan sonucu olarak küresel enerji dengeleri de kökünden sarsılıyor, yeni bir dünya enerji düzeninin yükselişine tanıklık ediyoruz. Bu yeni enerji sisteminin başoyuncularından birisi olma yolunda Çin.

Orta sınıfı süratle büyüyor. Orta sınıf hesapsız kitapsız satın alıyor, muazzam enerji tüketiyor. Onun büyümesi demek enerji tüketiminin patlaması anlamına geliyor. Çin'in enerji gereksinimi bugün artan ölçüde ithalatla karşılanıyor. 1993'den bu yana petrolde, 2006'dan bu yana da doğal gazda net ithalatçı konumunda.

Ham petrol fiyatının Temmuz 2008'de varil başına 147 dolardan bugün 90 dolar civarına düşmesi dünyanın ikinci büyük ithalatçısı Çin'i oldukça rahatlattı. Ama hala ithal bağımlılığının seviyesi Çinli yöneticilerin uykularını kaçırmaya devam ediyor. Bu yıl ham petrol ihtiyacının yarısı kadar (yaklaşık 180 milyon ton), yani toplam ülke içi üretimi kadar, petrol ithal etmek zorunda Çin.

Uluslararası Enerji Ajansı'nda çalışırken yaptığımız öngörülerde Çin'in 2030'a kadar günlük 13 milyon varil ham petrol ithal etmesi gerekeceği ortaya konulmuştu. Bunun Suudi Arabistan'ın bugünkü üretim düzeyinden bile fazla olduğunu not etmekte yarar var. Doğal gazda da ithalat bağımlılığı (kıyı eyaletlere LNG ve diger bölgelere Türkmenistan-Rusya gaz boru hatları yoluyla) sürekli artıyor. Bu gereksinimin karşılanması için özellikle de Afrika, Körfez ve Orta Asya'dan, Körfez'den Hint Okyanusu üzerinden Malacca Boğazı'na, oradan Çin ve Japonya'ya, Körfez'den Hindistan'ın batı kıyılarına uzanan büyük bir enerji otoyolu göreceğiz yakında. Enerji bağımlılığı Çin'i bu üretici ve transit coğrafyalara jeopolitik bakımdan da sıkı sıkıya daha fazla bağlayacak. Tıpkı kendinden önceki büyük ithalatçı ABD'nin bu bölgelerde askeri varlık kurması gibi Çin de jeopolitik ağırlığını silahlı kuvvetlerle takviye etmek isteyecek önümüzdeki on yıllarda.

Çin'in enerji yoğun sektörler yerine yeşil kalkınmaya yönelmesi, enerji verimliliğini daha da arttırması ve yenilenebilir/nükleer enerjiye ağırlık vermesi hem enerji güvenliğini güçlendirecek, hem de yeni, "temiz" bir enerji ekonomisine geçişini kolaylaştıracak.

Jeopolitik kartlar yeniden dağıtılıyor

Çin, Japonya'yı tahtından indirdi. Batı'nın son altmış yıldır hükümranlığındaki düzenine kafa tutan Asya'nın doğal lideri konumunda. Ancak şimdilik gücünü ne göstermek, ne de Batı ve komşularıyla herhangi bir çatışmaya girmek niyetinde. Kendi dışındakilerin çizdiği "süpergüç" portresinden bir yandan gurur duyarken, bir yandan da bu tanımlamayı gerçekçi görmediklerini söylüyorlar yarım ağızla.

Açık denizlerde operasyon yapmaya göre tasarlanmış bir donanma inşa eden, Şangay İşbirliği Örgütü aracılığıyla Rusya ve Orta Asya ile stratejik ortaklığı pekiştiren, ASEAN ve APEC ile etkin işbirliği içinde olan, Ortadoğu'da başta İran ve Suudi Arabistan olmak üzere kilit ülkelerle uzun vadeli ittifaklar geliştiren, Afrika ve Latin Amerika'ya en fazla kalkınma yardımı ve yabancı sermaye gönderen bir ülke ile karşı karşıyayız. Küresel jeopolitikte ağırlığını tedricen hissettiriyor. Acelesi yok.

Bölgedeki en önemli rakipleri sanıldığı gibi Japonya değil. Asya'nın ikinci büyük gücü Hindistan. Yeni Delhi'nin hedefi, her alanda Çin ile kıyaslanabilir rekabet gücüne kavuşmak - ekonomi, teknoloji, askeri yete-

Yaşadığımız temel güç kaymalarının doğrudan sonucu olarak küresel enerji dengeleri de kökünden sarsılıyor, yeni bir dünya enerji düzeninin yükselişine tanıklık ediyoruz. Bu yeni enerji sisteminin başoyuncularından birisi olma yolunda Çin.

09-MEHMET OGUTCU.indd 10 30.07.2012 15:28

nekler, kültür, sanat. Goldman Sachs'a göre, Hindistan'ın mevcut büyüme hızını sürdürmesi halinde ülkedeki serpilen piyasa her üç buçuk yılda bir Fransa ve her yıl bir Avustralya ekliyor olacak.

Çin'in nüfus artış hızındaki yavaşlama (tek çocuk politikası), iyileşen sağlık hizmetleri yaşlı nüfusun çoğalması sonucunu doğuracak (2016'ya kadar dünyadaki 60 yaş üzerindeki nüfusun yüzde 15'i Çin'de yaşıyor olacak) ve sosyal güvenlik sistemi içinden çıkılmaz hale gelecek. Bu dönemde halen nüfusu 1.06 milyar olan Hindistan'ın süratle Çin'i yakalayacağı hatta geçeceği öngörülüyor.

Uzun bir kara sınırı paylaşan, dolayısıyla istikrarlı ilişkiler korumak zorunda olan iki ülke kaçınılmaz şekilde çevre bölgelerde ciddi rekabet içine giriyorlar. Hindistan'ın nüfuz sahası eski İngiliz Hindistan'ın sınırlarına, Çin ile sessiz bir nüfuz savaşı içinde olduğu Burma'yı da kapsayan İran yaylalarından Tayland Körfezi'ne kadar uzanıyor. 19'uncu yüzyıl boyunca ve 20'nci yüzyıl başlarında İngiliz sömürge yönetimi Körfez, Ortadoğu ve Güneydoğu Asya'daki imparatorluklarını Londra'dan değil, Calcutta'dan yönetiyorlardı. Hindistan da şimdi bu boyutları hesaba katıyor bölgede etkinlik arttırma mücadelesinde.

Çin'in "barışçıl yükselişi"

Lakin Çin de boş durmuyor. Güneye doğru var gücüyle açılmaya çabalıyor. Pakistan'ın Gwadar kentinde sıcak su limanı inşa ediyor, Burma'da Mawlamyaing'de de. Hint Okyanusu üzerinde Bengal Körfezi ve Arap Denizi'nde sıcak su limanları inşası Çin'in güneyde denize çıkışı olmayan bir ülke konumundan kurtulma stratejisinin birer parçası. ABD, Irak ve Afganistan'da batağa gömülmüşken Asya'da yeni güçler nüfuz sahalarını yeniden paylaşma mücadelesi içindeler. Aslında Irak ve Afganistan savaşları bir yerde Asya yüzyılını hızlandırarak öne çekmiş oldu.

Çin, komşularıyla birlikte yaşama anlayışını ve karşılıklı güven ortamını güçlendirmek zorunda. Nitekim Çin'e diplomat olarak ayak bastığım 1989'dan bu yana dostluğumuz süren Çin Sosyal Bilimler Akademisi'nden Prof. Yang Guang, odasında yasemin çaylarımızı yudumlarken, 1.3 milyar nüfuslu ülkesinin önceliğinin halkın yiyecek, enerji, sağlık ve barınma gereksinimlerini karşılamak olduğunu yineliyor.

"Barışçıl yükselme" diye adlandırılan strateji, komşu ülkelerle ilişkilerde, özellikle de Rusya, Japonya, Orta Asya ve Güneydoğu Asya ülkelerine, Çin ile iş yapmanın, ikili ya

09-MEHMET OGUTCU.indd 11 30.07.2012 15:28

Gerekli kasları yeterince geliştirmeden kendilerini ortaya atıp kahramanlık yapma niyetleri yok. Goldman Sachs'in BRICS çalışmasına göre 2035'te Çin, ABD'yi dünyanın ekonomik süpergücü tahtından indirecek. En azından GSMH büyüklüğü olarak sözkonusu bu; şimdilik kişi başına gelirde Çin hala dünya liginde ilk 100 ülke arasına zor giriyor.

da çok taraflı düzeyde siyasi ve askeri işbirliği içinde olmanın getireceği karşılıklı yararları vurguluyor. Yani, "kazan-kazan" prensibini.

Prof. Yang, akılcı düşünüldüğünde, ekonomik çağdaşlaşma için dünya ticaret sistemine ve uluslararası sermaye hareketlerine artan ölçüde bağımlı hale gelmiş olan Çin'in kaba kuvvet kullanmasının ona çok şey kaybettireceğini vurguluyor. Çin olgusunu Özal ve Erdoğan'ın komşularımızla ilgili yaklaşımına benzer şekilde ekonomik bakış açısıyla izaha çalışıyor. Ona göre, ticaret ve yatırım alanlarındaki karşılıklı bağımlılık aslında bölgedeki gerilimlerin giderilmesini, istikrarlı siyasi, askeri ilişkiler geliştirilmesini zorunlu kılıyor.

Lakin rasyonel düşüncenin, her zaman iktidar koltuğundakilerin kafasında olmayabileceği unutmayalım. Beklenmedik bir kıvılcımın insanlığı nasıl bir felakete götürdüğünün sayısız örneklerini yaşadık son yüzyılda. Üçüncü Dünya Savaşı'nın Asya'dan fitillenmesi yabana atılmayacak bir ihtimal.

Çin'in çevre ülkeleri bakımından en önemli özelliği, uluslararası deniz ve hava bağlantılarının tam göbeğinde yer alması. Güney Kore, Hong Kong, Singapur ve Tayvan gibi, Japonya da, enerji ve endüstriyel hammadde ticareti ve nakliyesi için yoğun şekilde uluslararası trafiğin serbestisine dayanıyor. Bu güzergâhların önemli bir kısmı Doğu Asya sularından ve boğazlarından geçerek, bölge ekonomilerine ulaşıyor. Gerek Tayvan Boğazı'nda, gerek Spratly Adaları çevresinde çıkabilecek herhangi bir sıcak çatışma bu ülkelerin hayati ulaşım yollarını, dolayısıyla can damarlarını, kesecek ve ekonomilerinde onarılmaz bir tahribata yol açabilecektir.

Stratejik hedefler

Dünyada çok az ülke vardır Çin kadar stratejik planlamayı ülke yönetimine ve geleceğine böylesine başarıyla enjekte eden. Ülkenin yönetimindeki en tepe politika organı sayılabilecek Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu, 2030-2050 stratejik gelişme planında oldukça iddialı hedefler sayıyor: Dünyadaki en güçlü ekonomi olma, halen kıyı eyaletlerinin ulaşmış olduğu İspanya ile benzer yaşam seviyesinin ülkenin kalan bölgelerine de yaygın-

09-MEHMET OGUTCU.indd 12 30.07.2012 15:28

laştırılması, Amerikan Yedinci Filosu'na rakip, derin okyanuslarda Çin bayrağını gezdirecek bir donanma kurulması, 2020'ye kadar uzayda istasyonu açılması gibi.

Komisyon'un beyinlerinden Zhou Fengqi, bizdekinin aksine, olmayanı değil olanı bile düşük gösterme, abartıdan, başkalarını kaygıya sevketmekten kaçınma kaygısıyla izah ediyor bu geleneksel Çin tavrını. Bugün de tarihleri boyunca izledikleri bilgece stratejiyi sürdürüyorlar. Fazla gürültü yaratmadan kaleleri yavas yavaş ve içeriden fethetmeyi tercih ediyorlar. Askeri ve siyasi manevralar yerine ticareti, kültürel diplomasiyi yoğun şekilde kullanıyorlar. Gerekli kasları yeterince geliştirmeden kendilerini ortaya atıp kahramanlık yapma niyetleri yok. Goldman Sachs'in BRICS çalışmasına göre 2035'te Çin, ABD'yi dünyanın ekonomik süpergücü tahtından indirecek. En azından GSMH büyüklüğü olarak sözkonusu bu; şimdilik kişi başına gelirde Çin hala dünya liginde ilk 100 ülke arasına zor giriyor. Askeri, teknolojik atılımları geride kalmıyor. Çin'in temsil ettiği ekonomik model, iş yaklaşımı, değerler sistemi de eskisi kadar küçümsenmiyor.

"Asya-Pasifik" yüzyılı geliyor

Asyalıların, Avrupa ve ABD'ye daha cesurca kafa tutarak meydan okumaları ve tedricen sözlerini dinletmeye başlamalarının ardında hızla artmakta olan ekonomik güçlerinin yattığı yadsınamaz bir gerçek. Ayrıca, ekonomik dinamizm ve bölgede oluşmaya başlayan karşılıklı bağımlılık da Asyalıların kendilerine güven duygusunun yeniden aşılanmasına katkıda bulundu.

"Doğu Asya Mucizesi", gelişmiş, az gelişmiş, gelişmemiş hemen her ülkenin ilgi odağı oldu; sayısız araştırmalara konu edildi. Genel değerlendirmeye bakılırsa, bölgenin ekonomik başarısı büyük ölçüde şu unsurlara dayanıyor: İstikrarlı hükümet, yüksek tasarruf ve yatırım oranları, dinamik serbest ticaret ve sanayi politikaları, sabırlı stratejik planlama, ilköğretime yatırım, aile bağlarına dayalı, disiplinli iş, din anlayışı, sınırlı hükümet müdahalesi, hammaddeler yerine imalat sanayii ürünlerinin ihracı, ideolojik pragmatizm, yolsuzluklardan büyük ölçüde arınmış vasıflı bürokrasi yönetimi, enflasyonun ve kamu açıklarının kontrolüne ağırlık veren makroekonomik politikalar.

Asya'nın otoriter yönetim geleneği olabilir; ama hükümetlerin bu ülkelerde Batı demokrasilerine kıyasla daha az müdahaleci olduğunu yadsımak güçtür. Asya hükümetleri refah ve sosyal güvenlik üzerine büyük para yatırmadıklarından genellikle büyük mali açıkları da olmuyor. Bu, sonuçta insanları daha fazla kendi kendine yeterli, daha esnek ve tasarruf yönelimli ve aile yaşamında var olan sosyal dayanışmaya daha bağlı yapıyor.

Asya'yı kendi haline bırakmanın uzun vadede Batı için onarılmaz ekonomik tahribat yaratacağını gören Alvin Toffler gibi gelecek bilimcileri ise 21. yüzyılın "Asya-Pasifik Yüzyılı" olacağını hatırlatarak, hazırladıkları hayali senaryolarda, mevcut güç boşluğunu doldurmak için ABD ile Japonya'nın evlenerek "Jamerika" adı altıda tek bir yeni süper güç yaratmalarını telkin ediyorlar. Bunların dünya ekonomisine hükmedecek yeni para birimleri için önerilen isim: Yendo.

Bu tür uygulanması güç bilim-kurgu egzersizleri, kuşkusuz Batı'nın, özellikle ABD'nin, Asya'daki ekonomik yaratıma ortak olma kaygısından kaynaklanıyor. Japonya'nın ve ABD'nin ekonomik ve güvenlik menfaatleri de büyük ölçüde çakışıyor. Çin, Kuzey Kore ve Rusya'daki belirsizlik, Tayvan sorunu, iki Kore arasındaki gergin ilişkiler, Kuril ve Spratly adaları üzerinde toprak iddiaları, nispeten az ve çok gelişmiş Asya ülkeleri arasındaki ekonomik dengesizliğin yansımaları ve çevre korunması bir solukta sayılabileceklerden sadece birkaçı.

09-MEHMET OGUTCU.indd 13 30.07.2012 15:28

'Çin tehdidi'ne karşı ticaret kısıtlayıcı önlemlerle sonuç almak mümkün değil. Üstelik Çin mallarının halkın alım gücünü artırdığı, üreticilerimizi katma değeri, verimliliği yüksek ve ayırt edici mal ve hizmet üretimine zorladığı bir dönemde. Asıl kafa yormamız gereken şey, geleceğin ekonomik süper gücü olarak gösterilen ülke ile bugünden başlayarak karşılıklı menfaatlere hizmet edecek, stratejik bir ortaklığı nasıl geliştirebileceğimiz.

Türk-Çin stratejik ortaklığının gelecek yol haritası

Biri Asya'nın doğu, öteki batı ucunda beş bin yıllık ortak tarih paylaşan iki önemli medeniyet abidesi. Çin açısından Türkiye, Ortadoğu'ya sıçrama tahtası ve enerji tedarik güvenliğinin önemli oyuncularından birisi olarak gördüğü İran kadar vazgeçilmez değil ama yakın takipte tutulması gereken bir güç.

Görüşmelerden edindiğimiz izlenim, dış ticaretin Türkiye aleyhine büyük boyutlarda açık vermesi, Çin'in döviz rezervlerinin, egemen servet fonlarının küçük bir bölümünün bile yatırım alanlarına çekilememesi, daha da önemlisi üzerinde yıllardır konuşulagelen çok boyutlu ilişkiler ağının örülememesi Türk-Çin ortaklığının tadını ciddi ölçülerde bozmuş son dönemde. Türk tarafının, kendisi çaba göstermek yerine, sürekli bu açığın Pekin tarafından giderilmesi için önlemler alması yolundaki istekleri biraz bıkkınlık yaratmış Çinli liderler

ÇİN MÜZAKERE TAKTİKLERİ

5,000 yıllık medeniyetin imbikten çekilmiş kadar ince bir diplomasi ve müzakere taktiği geliştirmesinde şaşılacak bir yan yok. İster Hongxiao'daki porselen satıcısı olsun, ister Hong Kong'un devrine ilişkin siyasi görüşmeleri yapmış olan üst düzey Çinli diplomat olsun, ister Afrika'daki petrol arama müzakerelerini yürüten CNPC yöneticisi olsun, isterse de Rusya ile sınır ihtilafını çözmeye çalışan Halk Kurtuluş Ordusu generali, Çinlilerle müzakerenin farklılığını mutlaka görüyor, hiç gözden ırak tutulmayan stratejik yaklaşımı ensenizde hissediyorsunuz.

Çinli müzakereciler, şahsi ilişkilerin psikolojik boyutunu kullanmayı çok iyi biliyorlar. Sizi tepeden tırnağa inceler, zayıf ve güçlü yönlerinizi ortaya koyarlar. Elden geldiğinde mütevazı, alçak gönüllü kalmaya özen gösterirler sizi sürekli yüceltirken. Şahsi ilişkilerde hediye, ağırlama, özel kolaylıklar yoluyla sizi taleplere olumlu bakmaya sevkedecek yükümlülük ve tutumlar yaratmayı hedeflerler.

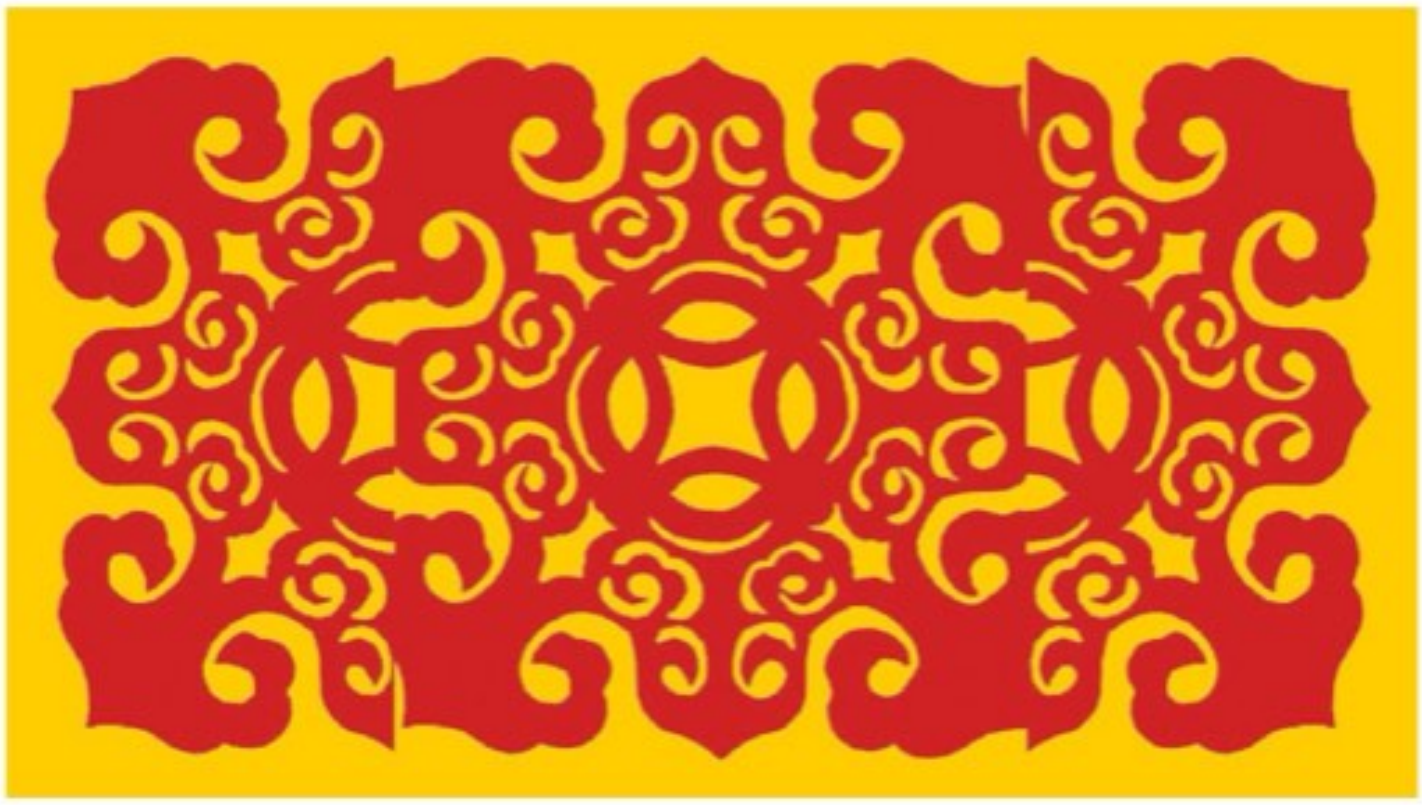
Çinlilerle iş yaparken akıldan çıkarılmaması gereken bazı ipuçları var. Kendi dışında oluşturulduğuna inandıkları uluslararası hukuka, Batılı normlara pek güvenmiyorlar. Menfaatlerini azamileştirmek için bu imkânlardan sonuna kadar yararlanmakta tereddüt etmeseler de. Kendilerini hep özel bir kategori olarak görüyor, başkalarıyla karşılaştırılmayı sevmiyorlar. Ahlaki prensipler, söze sadık kalma, utanç verici bir durum ile karşılaşmamak Çinli muhatabınız için daha önemli.

Çinlilerin en esnek ve uzlaşıya açık oldukları zaman müzakere öncesi dönemdir. Resmî pozisyonlarını almadan, bürokratik çizgiler kesinkes çizilmeden "sessiz diplomasi" yoluyla Çinlilere yaklaşmak en etkin yoldur. Üçüncü taraf iletişimi de buna ilave edilebilir. Çinli muhataba herhangi bir sorunu doğrudan sunmadan önce üçüncü bir taraf (ortak dost ya da tanıdık) aracılığıyla onu uyarmak ya da mesaj iletmek olumlu sonuç doğurabilir.

"Ya hep ya hiç" yerine pragmatik "adım adım" yaklaşımını daha sık kullanırlar. Siyasî, askerî ya da ekonomik olsun, müzakereyi bir sanat olarak görür ve çok ciddiye alırlar. Hem kendi pozisyonunu iyi hazırlar, hem de karşı tarafın gücünü, zaafını iyi tahlil ederler karşınıza çıkmadan önce. Müzakerelerde sabrı elden bırakmamak gerekiyor. Çinlinin zaman sıkıntısı yoktur. Karşı tarafın aceleciliğini, bir an evvel işin sonuçlandırılması telaşesini bilir. Bunu, kendi yararına en iyi şekilde kullanmayı da.

Başlangıçtan itibaren belli bir mesafeyi muhafaza ederek ilişkiyi zaman içinde şahsileştirmekte fayda var. Genellikle yabancıların başı çekmesini, ilk teklifi yapmalarını ve eteğindeki taşları dökmelerini beklerler. Bu, ya mahcubiyetten ya da müzakere pozisyonunu sona saklamak istemelerinden kaynaklanabilir. Başlangıçta yapılacak iyi müzakere, unutmayın, uzun yıllara yayılabilecek başarılı bir işbirliğinin en önemli adımıdır.

09-MEHMET OGUTCU.indd 14 30.07.2012 15:28

arasında. Gerçekten de bu hususta suçu sadece karşı tarafta aramak doğru değil. Çinliler aslında ilişkide bekledikleri sonuçları fazlasıyla elde ettiler. Ticaret ve yatırımda da, Uygurlar ile ilgili güvenlik konusunda da. Bugün yaratıcı, yenilikçi çözümler geliştirerek ilişkilerin tüm boyutlarını dengelemek, ilişkiyi karşılıklı menfaatlere hizmet edecek bir düzleme oturtmak temelde bizim işimiz. Çinlilere havale edemeyeceğimiz ama onlarla ortaklaşa çalışarak başarmamız gereken bir iş.

"Türklerin Çin ürünlerine karşı kotalar ve kısıtlamalar getirmeleri, bu yöndeki İstanbul Deklarasyonu gibi uluslararası girişimlere önayak olmaları, sürekli 'Çin tehdidi' temasının sıcak tutulması, bizim yönetimde rahatsızlığa yol açıyor. Artık Türkiye dosyasına bakmak bile istemiyor çoğu karar alıcı." diyor Prof. Yang Guang.

'Çin tehdidi'ne karşı ticaret kısıtlayıcı önlemlerle sonuç almak mümkün değil. Üstelik Çin mallarının halkın alım gücünü artırdığı, üreticilerimizi katma değeri, verimliliği yüksek ve ayırt edici mal ve hizmet üretimine zorladığı bir dönemde.

Asıl kafa yormamız gereken şey, geleceğin ekonomik süper gücü olarak gösterilen ülke ile bugünden başlayarak karşılıklı menfaatlere hizmet edecek, stratejik bir ortaklığı nasıl geliştirebileceğimiz.

Bunu yaparken de yanıtı 'Çin' olan şu soruları hiç akıldan çıkartmayalım:

- Dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisi hangisi?
- İçinde yer almamayı hayal bile etmemeniz gereken ve satın alım gücü her geçen gün artan pazar?
- ABD ekonomisinin iflas bayrağını çekmeden yüzergezer pozisyonda kalmasını sağlayan fonların kaynağı?
- Dünya ticaret hacmindeki genişlemenin gerisindeki motor?
- Dünyada (bir kısmı "bıyıklı" da olsa) doğrudan yabancı yatırım akımlarını ABD ve Ingiltere dışında en fazla çeken ülke?
- Döviz değerini dolar ve avro aleyhine manipüle etmekte üstüne olmayan gayri-adil tüccar ülke?
- Ucuz üretim üssü olarak Batı'nın istihdam imkânlarını tek tek elinden alan dev goril?
- Önümüzdeki 20 yıl zarfında günlük petrol ithalat gereksinimi bugünkü Suudi üretimi ile eşdeğer olması beklenen enerji açı ülke?

Hiç kuşkunuz olmasın bu ve benzeri sorulara verilecek yanıt daha uzun yıllar değişmeyecek. Dolayısıyla, sadece 'Orta Krallık'tan iç piyasaya akmakta olan ucuz ithalatın üretim, istihdam ve dış ticaretimiz üzerindeki olumsuz

09-MEHMET OGUTCU.indd 15 30.07.2012 15:28

etkisi üzerine odaklanılması Çin ile ilgili mevcut değerlendirmelerin eksik kalmasına, erken yola çıkarak yakalanabilecek birçok fırsatın ufkumuzdan çıkmasına yol açıyor.

Şurası bir gerçek ki, 'Çin vakası' bazılarının sandığı gibi öyle gelip geçmeyecek. Kalıcı ve uzun dönemde yansımaları devam edecek, korumacılığa ya da tepkiye dayalı kararlar ile üstesinden gelemeyeceğimiz bir 'meydan okuma' ile karşı karşıyayız. Dolayısıyla, bu gerçeği kafalarımıza yerleştirmeliyiz. Ve fotoğrafın bütününü dikkate alan, ayakları yere basan orta ve uzun vadeli ortaklık stratejileri geliştirmeyi ihmal etmemeliyiz.

Dahası, 'tehdit' paranoyasının ötesine geçip bu ülke ile ilişkilerimizin aynı ölçüde önemli yatırım, teknoloji, finansman, jeopolitik ve kültürel boyutlarını da mutlaka değerlendirmelerimizin çerçevesi içine almalıyız. Tekstil, inşaat, gıda dâhil birçok sektörde Çin, uluslararası pazarlarda önde gelen rakiplerimiz arasında. Dünyada kimse Çin ile kolay kolay rekabet edemiyor. Çin ile rekabet için katma değeri daha yüksek olan ürünlere yönelmek, yaratıcı düşünmek, yoğun çaba sarfetmek gerektiğini herkes biliyor.

Türkiye'nin ilk defa Çinli turistlerin gidebileceği ülkeler listesine katılması tabii ki önemli bir başlangıç. Şayet beklentileri ve tatil anlayışı farklı olan Çinli turiste hitap edecek altyapı ve hizmetler vakit geçirmeksizin sunulabilirse, önümüzdeki on yıl zarfında 'Orta Krallık'tan gelir düzeyi yüksek turistleri çekmek pek zor olmayabilir. Bu alanda potansiyel geniş, ancak '1.3 milyarlık nüfusun yüzde 1'ini çeksek yeter' gibi ham hayallere de kapılmamak lazım. Geçen yıl sadece 70.000 civarında Çinli turist geldi. Bu insanları gemilerle ya da develerle taşıyamayacağımıza göre, her gün Çin'den İstanbul'a uçan THY sadece Çinli turistleri getirse bile 365 gün boyunca 2 milyonluk Çinli turist hedefine ulaşmak mümkün değil.

Sadece iki ülke arasındaki ticari/yatırım ilişkileri değil, Türkiye üzerinden üçüncü ülkelere (AB Gümrük Birliği'nin avantajları dâhil) Çin mal ve hizmetlerinin sunumu, ortak yatırım projeleri geliştirilmesi de (Rusya, Orta Asya, Ortadoğu) mümkün. İki ülkenin rakip olduğu sahalarda bile işbirliği imkânları mevcut; iş, tamamlayıcılık noktalarının iyi tanımlanmasında, siyasi desteğin Pekin'in anlayacağı dilde yansıtılmasında ve Çin ile iş yapma tekniklerinin ciddi şekilde kavranmasında yatıyor.

Şayet Asya trenini ve onun Çin vagonunu kaçırmak istemiyorsak, bölgeye cömertçe siyasi ve ekonomik yatırım yapmaktan çekinmeyelim. Özellikle de Çin'i daha iyi anlamamızı sağlayacak Sinologlara, kültür adamlarına, genç girişimci ve tüccarlara ve bu ülkede fiziki mevcudiyet kuracak olanlara.

Çinli'nin gözünde Türkiye aynı zamanda AB pazarına giriş kapılarından birisi. Aynı zamanda Ortadoğu ve Kafkas petrolleri ile ilgili tedarik güvenliği senaryolarında önemli bir ülke. Çin'den başlayıp Orta Asya'yı boydan boya geçen ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya uzanması öngörülen 'İpek Demir Yolu' projesi ulaşım maliyetlerini azaltmak bakımından önemli.

Ayrıca, Çin mallarının dağıtım üssü olabilmek için Doğu Akdeniz, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Trakya'da elverişli koşullarda antrepo imkânları yaratılabilir. Enerji sektöründe termik santral, küçük hidroelektrik teknolojisi,

09-MEHMET OGUTCU.indd 16 30.07.2012 15:28

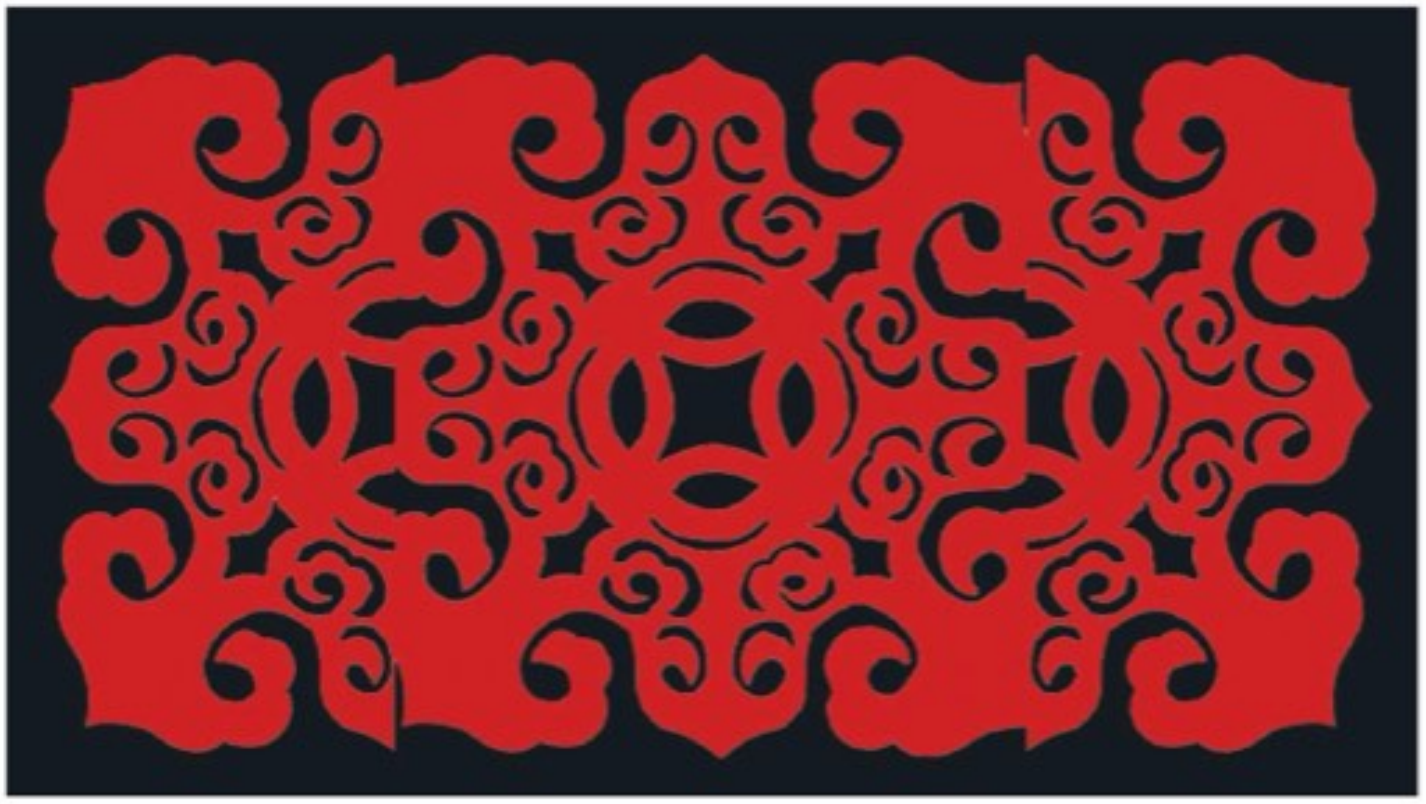
boru hattı inşası gibi alanlarda ortaklıklar geliştirilebilir. Çin'in uydu fırlatma teknolojisinden, savunma sanayi alanındaki işbirliği arzusundan da yararlanılabilir. Nitekim, askerler her zamanki uzakgörüşlü yaklaşımla Pekin ile sağlam işbirliği kanalları kurmuşlar. İki askeri ataşe görevli Büyükelçilikte.

Birbirimizi basmakalıp imajlarla tanıyoruz. Hem kültürel hem siyasal hem de ekonomik alanlarda karşılıklı cehalet olduğunu söyleyebiliriz. Belki de tanıtım için harcanacak her kuruşun karşılığının en iyi geri alınacağı ülke Çin. Genellikle Arap ülkeleri ile aynı kefede görülüyoruz sokaktaki Çinli tarafından. Doğru ve olumlu mesajlarla Türkiye, dünyada her beş kişiden birisinin yaşadığı bu ülkedeki imajını süratle iyileştirebilir. Olumlu imajlar şırınga edilebilir Çinli beyinlere. Bunun getireceği siyasi ve ekonomik yararları saymaya gerek var mı?

Nihai analizde, devlet bürokrasisinden ziyade, özel sektörün 'Çin Seddi'ni aşmayı hedef edinmesi, devletin de ekonomik diplomasi yoluyla destek sağlaması başarının bence ön koşulu. Ayakları yere basan, Çin'in ve ülkemizin öncelik ve gerçeklerinden hareket eden pratik bir strateji geliştirmek zorundayız. Sadece ekonomik ilişkileri değil aynı zamanda siyasi, askeri, teknolojik, enerji ve kültürel-tanıtım boyutlarını da kapsayacak ve uygulamasını adım adım izleyecek siyasi sahibi olan bir strateji. Bu stratejiyi iki ülke başbakanlarının tayin edecekleri bir Türk-Çin akil adamlar grubu hazırlayıp siyasi liderlere ve iş dünyasına sunabilir.

Öncelikle, 21'inci yüzyılın yeni patronu olma yolundaki Çin'i, basmakalıp bilgilerin ötesinde, derinliğine ve yakından tanımak. Sonra, bizim için fırsat ve meydan okumaların neler olduğunu berrak şekilde ortaya koymak, bu ülkede güçlü mevcudiyet kurmak işadamlarımız, diplomatlarımız, sanatçılarımız, askerlerimiz, öğrencilerimiz ile. Ardından da, kimlerle, kimin, nerede ve hangi takvim çerçevesinde neler yapabileceğini sürekli en üst düzeyde takip edecek bir mekanizmayı, tüm bunları yürütecek insan sermayesini ve "Guanxi"leri oluşturmak.

Aksi takdirde her zaman olduğu gibi şikâyetler ve öneriler buz üzerine yazılı kalır. Şayet Asya trenini ve onun Çin vagonunu kaçırmak istemiyorsak, bölgeye cömertçe siyasi ve ekonomik yatırım yapmaktan çekinmeyelim. Özellikle de Çin'i daha iyi anlamamızı sağlayacak Sinologlara, kültür adamlarına, genç girişimci ve tüccarlara ve bu ülkede fiziki mevcudiyet kuracak olanlara. Karşılığını kısa vadede geri alamayacak bile olsak, inanın orta ve uzun vadeli getirisi çok yüksek bu yatırımın. D

09-MEHMET OGUTCU.indd 17 30.07.2012 15:28

Hong Kong: Gateway to Chinese and Asian Markets for Turkish Companies

Simon Galpin
Director-General of Investment Promotion, Invest Hong Kong

Didem Engin
Principal Consultant in Turkey, Invest Hong Kong

Mainland China and Turkey had the highest growth rates in the world in 2011, with 9.2 percent and 8.5 percent, respectively. In a year marked by global financial crisis, the Turkish business sector, with its entrepreneurial spirit and ability to act proactively, was successful in finding alternative markets to its traditional trading partner countries. Turkey's exports to Asia, for instance, increased from US$32 billion in 2010 to US$38 billion in 2011, an increase of 19.7 percent. Relations with Mainland China, however, were marked by a trade deficit: Turkey's exports to China were US$2.4 billion in 2011 but its imports from China were US$21.6 billion.

In order to counterbalance this trade deficit, Turkish companies should become more

10-DIDEM ENGIN.indd 2 30.07.2012 15:30

active players in Asia. Hong Kong, as a gateway to both Chinese and Asian markets, offers important opportunities for Turkish companies in order to expand their businesses in this region. We believe there are various sector specific advantages in Hong Kong for Turkish companies, especially in financial services, retail, tourism, food and beverage, jewellery, leather, wine, sourcing and creative industries.

Hong Kong, which is a Special Administrative Region (SAR) of the People's Republic of China, is located at the heart of the Asia-Pacific region and in close proximity to some of the biggest markets in the world. All Asia's key markets are within four hours' flight time and half the world's population is just five hours' flight from Hong Kong. More importantly, Hong Kong is only one hour away from the Greater Pearl River Delta, or GPRD, which is known as the "factory of the world". As a result of this strategic location, Hong Kong International Airport has become the world's third busiest international passenger airport and provides connections to 160 destinations with 900 daily flights.

Furthermore, Hong Kong's close and unique relationship with Mainland China has made the city the business gateway to China for more than 150 years. The Closer Economic Partnership Arrangement (CEPA) is a free trade agreement that removes all export duties and aims to ease the access of Hong Kong-made products and Hong Kong-based service companies to Mainland China markets.

In this regard, Hong Kong's unique location is a very familiar notion to the Turkish business world as both locations serve as a gateway to a wider geographic region. Hence, Turkish companies should feel very comfortable with the dynamics of the Hong Kong market. In addition to this business culture, strong economical fundamentals and uncomplicated regulations coupled with low taxes make Hong Kong the ideal place in Asia for Turkish companies.

In fact, Hong Kong has been ranked the world's freest economy by the Heritage Foundation for the 18th consecutive year since the publication of the index in 1995. Accordingly, setting up business in Hong Kong is not only easy, as it takes only 30 minutes over the counter or two working days by mail, but also inexpensive. Hong Kong is one of the most advantageous places to do business with its straightforward regulations and simple tax system with 16.5 percent corporate tax and a maximum of 15 percent levied in income tax. The city has no VAT, no capital gains tax, no withholding tax, no estate duty and no global taxation.

Furthermore, Hong Kong's close and unique relationship with Mainland China has made the city the business gateway to China for more than 150 years. The Closer Economic Partnership Arrangement (CEPA) is a free trade agreement that removes all export duties and aims to ease the access of Hong Kong-made products and Hong Kong-based service companies to Mainland China markets.

This robust business climate results in strong FDI numbers, even in the midst of a global financial crisis. With an FDI inflow of US$69 billion in 2010, Hong Kong was ranked the third most attractive location in the world in terms of inward investment. As of 2011, the total number of companies using Hong Kong as a regional hub increased to 6,948, which was a six percent rise on the 2010 figure. The recent decision of GE to base its global operations office in Hong Kong is an important example that shows international groups' confidence in Hong Kong as the region's leading business and financial hub. GE, which employs more than 300,000 people across 100 countries, has been active in Asia for more than 100 years. "We chose Hong Kong because of its excellent infrastructure and proximity to so many of our customers who are based in or around the re-

10-DIDEM ENGIN.indd 3 30.07.2012 15:30

gion," said John Rice, President and CEO of GE Global Growth and Operations.

Turkish Airlines also decided to be in the "right place" at the "right time" after careful consideration. Like many international logistics companies, Turkish Cargo, the airline's cargo company, chose to set up its regional headquarters in Hong Kong, which is home to the busiest cargo airport in the world. Soner Akkurt, Senior Vice President of Turkish Cargo said that the cargo operations of Turkish Airlines in Asia Pacific registered a growth of 50 percent in the first 10 months of 2011, compared to the same period in the previous year.

Another crucial point for Hong Kong is its brand value as a major shopping location for the region, which attracts both tourists and leading retailers. With a population of slightly more than seven million, Hong Kong received a record-high of 42 million visitors in 2011. Some 28 million of these visitors were from Mainland China and most of them came to Hong Kong for shopping. Overall, the spending of visitors to Hong Kong topped US$32 billion in 2011. As 84 percent of the world's leading luxury and fashion retailers, and 41 percent of all international retail brands are in Hong Kong, the city has become one of the world's biggest shopping centres. Burberry has 17 shops in Hong Kong while having only 11 in London. Salvatore Ferragamo has six shops in Milan but 13 in Hong Kong. Gucci has four shops in Milan but 10 shops in Hong Kong. These figures are important indicators showing the retail spending capacity of Hong Kong. Total retail sales amounted to US$52 billion as of 2011 and increased 25 percent compared to 2010. Domenico Dolce and Stefano Gabbana, founders of Dolce & Gabbana have said, "From a business point of view, the Hong Kong boutique is surely the first step towards a greater expansion in continental Asia for our brand, which in a few years has more than doubled its business turnover."

Similarly, Samsung Electronics Chief Marketing Officer Lawrence Chow said, "Hong Kong is the perfect place to launch our new products. Tourists account for around 40 percent of our sales, of which 80 percent are from Mainland Chinese consumers." Hong Kong is an extremely important location for Turkish retailers for whom a global brand matters. They can have their brand positioned at the heart of Asia and join a long list of prestigious brands that have been enjoying the benefits of being in Hong Kong for a long

10-DİDEM ENGİN.indd 4 30.07.2012 15:30

time. Moreover, they will be able to tap into a market segment that is very crucial and difficult to reach these days: HNWIs.

This is also in line with Capgemini's 2011 Wealth Report which defines Hong Kong as a gateway to 3.3 million High-Net-Worth Individuals (HNWIs) in Asia Pacific with a total wealth of US$11 trillion, surpassing the wealth of those individuals in Europe. China alone accounts for 16 percent of HNWIs in the region. According to the same report, Hong Kong's HNWIs increased by 33.3 percent in 2010, which was the strongest growth in the world.

Another sector that can provide unique opportunities to Turkish companies is finance. Hong Kong ranks as the third most competitive financial centre in the world. It is also the asset management hub of Asia with more than US$1 trillion AUM and host to 70 of the 100 largest banks. Additionally, Hong Kong has a world class stock exchange and a pool of financial expertise which is renowned worldwide for its professionalism and effectiveness. As an example, the Hong Kong office of Morgan Stanley serves as the company's regional headquarters for the Asia-Pacific region, acting also as the gateway for capital raising and restructuring in China. Morgan Stanley has had a presence in Hong Kong since 1987 and has built a strong franchise in Hong Kong and Greater China over the years. Turkish banks, investment banks and financial services companies should take advantage of the strength and potential of Hong Kong to expand to Asia more effectively.

Hong Kong also offers opportunities for Turkish wine companies, as the city is fast becoming a major centre for the wine trade since the Government's decision to abolish duty on wine imports in 2008. California Vintage, for instance, which aims to bring the taste of California wines to Hong Kong, has announced plans to open more than 10 additional locations in Hong Kong and Guangdong, just 14 months after the opening of its flagship wine bar in Hong Kong. "We have seen huge growth in the demand for wine in Hong Kong. Recent statistics show that Hong Kong by far leads Asia in terms of per capita consumption, but this is still pretty low compared to levels in Europe and the US. There is huge room for further development of the wine sector in Hong Kong and the region," said Susan Darwin, Partner and Chief Branding Officer of California Vintage.

Turkish companies that would like to think and act globally have access to accurate and timely information about Hong Kong in Turkey. Invest Hong Kong (InvestHK), which is the Hong Kong SAR Government Department responsible for attracting inward investment, provides free, customised and confidential assistance to potential foreign investors interested in Hong Kong and to facilitate their further expansion once set up.

Turkish companies that would like to think and act globally have access to accurate and timely information about Hong Kong in Turkey. Invest Hong Kong (InvestHK), which is the Hong Kong SAR Government Department responsible for attracting inward investment, provides free, customised and confidential assistance to potential foreign investors interested in Hong Kong and to facilitate their further expansion once set up. RENOVA Economics and Investment Consulting Ltd, the Turkey consultant for InvestHK, helps Turkish firms in this perspective, from its Istanbul and Ankara offices.

InvestHK will organise a business luncheon in Istanbul in partnership with the Foreign Economic Relations Board of Turkey (DEIK), on August 29, 2012 at The Marmara Hotel, Taksim. The aim of the luncheon is to share the latest information about Hong Kong with the Turkish business world. Arzum, Barsan Global Logistics and Vestel are among the successful Turkish companies that have set up offices in Hong Kong to coordinate their operations in Asia Pacific. We believe the expansion of Turkish brands to Asia will continue apace in the coming years.

10-DIDEM ENGIN.indd 5 30.07.2012 15:30

The Hong Kong-Turkey Connection

Lore Buscher
Regional Director, Europe
Hong Kong Trade Development Council

Hong Kong and Turkey have much to gain from each another. Each serves as a gateway to markets of vast opportunity. Turkey opens to the expanding prospects of the European hinterland, while more and more Turkish companies look to Hong Kong as their entry to the Chinese mainland and Asia in general. Both economies offer buoyant domestic markets waiting to be tapped.

Luxury hotel brand Shangri-La Hotels is set to open its first hotel in Istanbul next year. OOCL, among the world's leading shipping companies, also has a presence in the city. And Hong Kong's Li & Fung continues to expand its sourcing business in Europe, the Middle East, North Africa and the former Soviet republics through its two-year old, 7,100-square-metre hub in Istanbul. The company is impressed with Turkey's young, highly skilled

11-LORE.indd 2 30.07.2012 15:30

and creative workforce and Istanbul's ready access to key markets, thanks to efficient transport and communications systems.

As for Hong Kong, its value as a world-class business platform remains, thanks to the "One Country, Two Systems" arrangement it has with the Chinese mainland. The Hong Kong Special Administrative Region Government has now been in place for 15 years. The arrangement ensures that the city's fundamental strengths will remain unchanged, guaranteeing myriad economic advantages not found on the mainland.

Open for business

Hong Kong is committed to free flows of trade, capital and information. The city boasts a stable and freely convertible currency, and a liberal investment regime that has prompted the Heritage Foundation to name Hong Kong the world's freest economy for 18 straight years.

Hong Kong's advantages include low and stable taxes: the salaries tax rate is just 15 per cent with a profit tax up to 16.5 per cent; no value-added or sales tax; no capital gains tax and no withholding tax on dividends and interest. Estate duty was abolished in 2006; offshore funds are exempt from profits tax, and only Hong Kong-sourced income is taxable.

Hong Kong also offers strong legal protection for contracts and intellectual property, and rigorous enforcement of intellectual property rights. Hong Kong companies enjoy civil rights and freedoms protected by law, and a level playing field for business, with local and international companies compete on equal footing. In short, Hong Kong speaks the language of global business. And with Asia now one of the world's prime economic destinations, Hong Kong has emerged as the region's central business district.

Hong Kong is built on trade. The city of just over seven million is the world's 10th largest-trading economy. Hong Kong's natural deep-water port (duty free) is one of the world's busiest. In air cargo, the city handles 10,600 tonnes a day, making it the world's largest air-cargo handler. It has excellent land, sea and air links to the Chinese mainland and the rest of Asia.

Hong Kong's Li & Fung continues to expand its sourcing business in Europe, the Middle East, North Africa and the former Soviet republics through its two-year old, 7,100-square-metre hub in Istanbul. The company is impressed with Turkey's young, highly skilled and creative workforce and Istanbul's ready access to key markets, thanks to efficient transport and communications systems.

China promise

Turkey, of course, values its growing business with China. Total trade between the mainland and Turkey was up 24 per cent, to US$18.7 billion in 2011, while it rose another three per cent, year-on-year, to nearly US$7.8 billion in the first five months of this year. Those numbers are promising. They can grow that much faster, however, by taking advantage of Hong Kong's deepening economic integration with the mainland.

Hong Kong is the mainland's third-largest trading partner, after the United States and Japan, accounting for 7.8 per cent of its total trade in 2011. Hong Kong invests directly in China. At the end of 2011, among all the overseas-funded projects approved on the Chinese mainland, 43.8 per cent were tied to Hong Kong interests. Cumulative utilised capital inflow from Hong Kong amounted to US$525.6 billion, accounting for more than 45 per cent of the national total.

Hong Kong is the largest overseas investor in most major Chinese cities. Hong Kong is also the largest overseas investor in China's ports and infrastructure, including subway systems (MTRC), container ports (Hutchison), and airports (HKIA).

And with Hong Kong serving as China's biggest offshore renminbi market, the city is

11-LORE.indd 3 30.07.2012 15:30

"Photo: **Eye Press**"

ideally positioned as a renminbi trade settlement centre for China-Turkey trade.

The Chinese mainland is also among the leading investors in Hong Kong. The mainland's cumulative direct investment in Hong Kong was US$401 billion, 36.7 per cent of Hong Kong's total stock of inward direct investment at the end of 2010. Hong Kong is also a key offshore capital-raising centre for Chinese enterprises. As of December 2011, 640 mainland companies were listed in Hong Kong, comprising H-share, red-chip and private companies with total market capitalisation of US$1.2 trillion, or 55.5 per cent of the market total. Over the past 10 years, mainland companies have raised some US$240 billion via stock offerings in Hong Kong.

Hong Kong companies know the mainland well, and their services industries comply with international standards, making Hong Kong companies ideal project managers for mainland infrastructure projects.

Consumer spending

And thanks to fresh opportunities made possible by China's 12th Five-Year Programme, Hong Kong's mainland connections are opening new doors for Turkish business. The plan calls for the mainland's economic growth to be propelled by domestic demand, particularly private consumption, rather than exports and inward investment, which have driven its economy over the last three decades.

Accelerating urbanisation and rural modernisation are also key planks in the plan – part of the mainland's efforts to boost income and expand employment. The reasoning behind it is clear: more money, more jobs, should spur demand for consumer goods and services. The government also plans to retool the country's wage and income redistribution system. The goal is to raise disposable incomes of both urban and rural households by more than seven per cent a year.

The mainland is working to improve social security as well. That includes medical protection, education and housing. Again, the intent, among other things, is to encourage spending by the general public.

Through these and other measures, the mainland's urbanisation rate is expected to rise four percentage points, to more than 50 per cent, by 2015. This means that 10 million rural

11-LORE.indd 4 30.07.2012 15:30

people will move to China's cities each year, realising an additional Rmb1.2 trillion in annual consumption. To manage this flood, the mainland is upgrading transportation, telecommunications, utilities, sewage, solid-waste disposal and other urban infrastructure.

It's also nurturing services. These include financial services, R&D, design, supply-chain management, sales and marketing, brand management, and more – all with the aim of shifting mainland manufacturing from low-end processing to the higher end of the value chain. To meet these and other developmental targets, the mainland will need technology. According to a recent UN report, it will require more than 60 specialised technologies to contain pollution and achieve real energy saving. Most of it will have to be imported.

In short, the plan's consumption-urbanisation focus is setting in motion an extraordinary variety of opportunities. Hong Kong – and the companies that work with Hong Kong – has much to gain because of it.

Shopping capital of the world

Hong Kong is a magnet for Chinese mainland visitors. Last year, the city welcomed more than 28 million visitors from the mainland, most of them in Hong Kong to shop. In 2011, mainland Chinese spent over US$10 billion in Hong Kong buying consumer goods from all over the world. Why Hong Kong? Cultural affinity and geographic proximity play a role. So, too, does the absence of a consumption tax. More important, Hong Kong is a lifestyle trendsetter for mainland consumers. Brands reflect lifestyle. And Hong Kong is the luxury shopping capital of the world. Earlier this year, Hong Kong was named the world's top destination for luxury brands in the CB Richard Ellis Group's annual report on the business of retail.

Hong Kong is also the region's trade fair capital. The Hong Kong Trade Development Council puts on more than 30 international trade fairs a year, attracting a world of products and services, buyers and sellers. They also counted more than 146,000 mainland Chinese buyers in 2011. The massive, year-round Chinese presence in Hong Kong – from tourist shoppers, to trade buyers to financial players – is a big reason behind the city's rise to what many agree is the world's best place to showcase products and services targeting the mainland.

Hong Kong is Turkey's gateway. And with their long experience and established regional distribution and retail networks, Hong Kong companies are Turkey's ideal partner for tapping consumer demand in mainland China and throughout Asia. D

BRINGING BUSINESS TOGETHER

It was less than two years ago, 1 November 2010, that the Hong Kong Trade Development Council (HKTDC) welcomed one of the largest Turkish business missions ever to visit Hong Kong. The very next day, the HKTDC opened its first Turkish office, in Istanbul, setting in motion a surge in business cooperation between the two economies.

Since then, the HKTDC and the Foreign Economic Relations Board of Turkey have signed an MOU to promote business relations between Hong Kong and Turkey. In addition, Hong Kong has led three sector-specific missions to Turkey and received 18 Turkish missions in Hong Kong. They include the October 2011 delegation led by Undersecretary of the Ministry of Economy Ahmet Yakici, and the March 2012 visit of Deputy Prime Minister Ali Babacan. During his Hong Kong visit, the Deputy Prime Minister's met with HKTDC Executive Director Fred Lam. The two set in motion an "action plan" to promote closer trade and business relations. A draft of that plan is now being fine-tuned.

In the coming year, a prominent Turkish delegation is expected to participate in the January 2013 Asian Financial Forum, jointly organised by the HKTDC and the Hong Kong SAR Government. And, in November 2013, the HKTDC will take its signature Lifestyle Expo show to Istanbul. The popular expo, which has been staged all over the world, from Poland to India and Indonesia, spotlights quality lifestyle products from Hong Kong and China's Guangdong Province. Lifestyle Expo in Istanbul, 14-16 November, will showcase stylish products spanning a variety of consumer sectors, from electronics and gifts and premiums, to watches and clocks and household offerings.

11-LORE.indd 5 30.07.2012 15:30

Çin'in Dünü Bugünü

Şevket Sürek

Çin ile ülkemizin kalkınma hamlesi bağlamında bir ortak noktaları var. Çin, "Modernizasyon ve Dışa Açılma Projesi" adını verdiği 70 yıllık kalkınma projesini 1 Ocak 1980 yılında yürürlüğe koydu. Türkiye ise, Çin'in bu uygulamasından tam 23 gün sonra, 24 Ocak 1980 tarihinde "Serbest Ticaret ile Dışa Açılma ve İhracatla Kalkınma Projesini" uygulamaya başladı.

Önceki konumlarına bakılırsa, her iki proje de Çin ve Türkiye için birer milat anlamındaydı. Çin'in projesi 1980-2050 dönemi gibi 70 yıllık bir uzun dönemi kapsarken, Türkiye'nin projesinin ucu açıktı.

Çin 70 yıllık projesini bizdeki beşer yıllık kalkınma projeleri benzeri belli dönemlere ayırmıştı, ama her dönem bizdeki gibi beş yıllık değildi. İlk dönem 1981-1990 dönemiydi. Amaç yıllık çifte gelir ve insanların karınlarını doyurmak ve barınmalarını sağlamak üzerineydi. Meyvelerini 1987 yılında almaya başladılar.

İkinci dönem 1991-2000 dönemiydi. Bu dönemin amacı kişi başı geliri 1980 yılının iki katına çıkarmak, insanların görünür şekilde iyi yaşamalarını sağlamak ve sanayi ile ihracat olgusunun alt yapısını tamamlamaktı. 1980 yılına göre 2000 yılında iki katı olan hedef 2,65 olarak gerçekleşti.

Üçüncü dönem 2001-2050 gibi uzunca bir dönemdi. Bu dönemin en önemli amacı sermaye anlamında gelişmiş bir orta sınıf

12-SEVKET SUREK.indd 2 30.07.2012 15:33

yaratmak, modernleşmiş, dünya pazarlarıyla uyum sağlamış, yabancı yatırımı doruğa çıkmış, sanayileşmiş ve ihracatı patlamış, dış ticaret fazlası veren, zengin ve güçlü bir ekonomiye sahip bir ülke konumuna gelmektir.

Türkiye aynı düşünceyle 24 Ocak 1980 Kararları olarak bilinen uygulamayla Çin'den 23 gün sonra yola çıkmış bir ülkeyken, geçmişte milat anlamında bazı atılımlar yapsa da, süre belirlenmediğinden zaman içinde yapılan siyasi ve ekonomik hatalar sonucu bugün Çin ile mukayese edilmeyecek bir ekonomiye sahip ve en büyük dış ticaret açığını Çin ile olan dış ticaret ilişkisinde veriyor.

Çin fırsat mıdır, tehlike midir?

Bu soruyu Çin'i fark ettiğimiz 1995 ve 2005 yılları arasında çok sorduk ve cevap aradık. Aradan geçen 12-15 yıllık dönemde bu sorunun cevabı çok net bir şekilde alınmış olmalı. Özetle, ülkeler bazında değişen oranlarda ihracatçılarda da, ithalatçılarda da hem tehdit, hem de fırsat yüzünü gösterdi. Bazı ülkeler Çin'e çok mal ihraç ettiler, bazı ülke-

Her iki proje de Çin ve Türkiye için birer milat anlamındaydı. Çin'in projesi 1980-2050 dönemi gibi 70 yıllık bir uzun dönemi kapsarken, Türkiye'nin projesinin ucu açıktı.

ler ucuz olması nedeniyle ithalatta öne çıktılar. Bu iki ticaret şekli ülkeden ülkeye hem fırsat yarattı, hem de tehdit olarak yansıdı. Devasa miktarlarda hammadde ihtiyacı olan Çin birçok ülkeden ihtiyaçlarını ithalatla temin ederken Çin'in ithalatı hammadde tedarikçisi ülkelere ihracat fırsatı verdi. Bazı ülkeler kendi pahalı üretimlerine ucuz alternatif ararlarken Çin'i keşfettiler, bu ülkeden yaptıkları ithalat arttı, iç piyasalarındaki milli sanayileri durma noktasına geldi tehlike oluşturdu. Giderek sanayileşen Çin hammadde ihtiyacının ülke dışından temin etme noktasına geldiğinde yarattığı aşırı talep sonucu hammadde fi-

12-SEVKET SUREK.indd 3 30.07.2012 15:33

yatlarının yükselmesine neden olurken, ucuz satış fiyatlarıyla bazı ekonomik gücü küçük ülkelere sattığı mallarda o ülkelerdeki enflasyonun düşmesine de yardımcı oldu. Aşırı ithalat ve ihracat taşımacılık özellikle deniz taşımacılığında patlama yarattı. Ancak yaşanan ekonomik krizlerle beraber bu nakliye dalında da büyük krizler yaşanmaya başlandı. Kısaca Çin devasa miktarlarıyla dünya taşımacılık ve hammadde fiyatlarında dominant rolü üstlendi ve üstlenmeye devam ediyor.

Genel anlamda bakarsak, Çin bazı ülkelere fırsat bazı ülkelere tehdit oldu. Türkiye "fırsat" kollayarak yola çıkıp "tehdit" altında kalan ülkelerin başında. Bu tehdidi örnekler vererek açayım.

2005 yılında Çin'e ihracatımız 695 milyon dolarken, Çin'den ithalatımız 6 milyar dolardı. 2011 yılında 2.467 milyar dolar ihracatımıza karşılık 21,7 milyar dolar ithalatımız var. Bu devasa açık dış ticaretimizin yüzde 25'ine denk gelmekte.

Özetle, Türkiye "Çin bir fırsat mı, yoksa tehdit mi?" sorusunun cevabını "tehdit" ve son-

Genel anlamda bakarsak, Çin bazı ülkelere fırsat bazı ülkelere tehdit oldu. Türkiye "fırsat" kollayarak yola çıkıp "tehdit" altında kalan ülkelerin başında. Bu tehdidi örnekler vererek açayım. 2005 yılında Çin'e ihracatımız 695 milyon dolarken, Çin'den ithalatımız 6 milyar dolardı. 2011 yılında 2.467 milyar dolar ihracatımıza karşılık 21,7 milyar dolar ithalatımız var. Bu devasa açık dış ticaretimizin yüzde 25'ine denk gelmekte.

12-SEVKET SUREK.indd 4 30.07.2012 15:33

Modernizasyon ve Dışa Açılma Projesi bugün 32. yılında ve Çin dünyanın ikinci büyük ekonomisidir artık. Yola çıktığı projenin dönemsel hedeflerinin de hayli önünde.

rasında "tehlike" olarak net bir şekilde almış oluyor. Kapanan çok sayıda tesis, işsiz kalan kitleler, kaybedilen pazarlar ve giderek artan ithalat sonucu yaşanan cari açık bu tehdidin en belirgin göstergeleri.

Dünyanın ikinci büyük ekonomisi Çin

Modernizasyon ve Dışa Açılma Projesi bugün 32. yılında ve Çin dünyanın ikinci büyük ekonomisidir artık. Yola çıktığı projenin dönemsel hedeflerinin de hayli önünde. Günümüzde ülkelerin gücü askeri güçleriyle ölçülmüyor. Ekonomik güce bakılıyor, o ekonomik gücün krizlerdeki direnci dikkate alınıyor, büyüme kriterleri ölçü olarak görülüyor, sanayindeki modern teknoloji, doğrudan yabancı yatırım miktarı ciddi bir güç olarak görülüyor, dış ticaret rakamları öne çıkıyor, dış ticaretteki dominant yapı irdeleniyor. Tüm bu veriler Çin'i ekonomik anlamda dünyanın ikinci gücü yapıyor.

Çin, askeri açıdan da ciddi bir güç aslında. Dünyanın en kalabalık nüfuslu ordusunu sayısal anlamda güçlendiriyor, silah teknolojileri anlamında süper güçlerden geri değil, atomu aşmış, uzay teknolojisini yakalamış, bilimsel teknolojiyi silah güçleriyle birleştirmiş, caydırıcı bir orduya da sahip. Ekonomik güç, askeri güçle birleştiğinde Çin dünyada önemli bir ülke haline geliyor.

Günümüz Çin'inde ekonomik gelişmeler

Dev bir ülke ve dünyanın ikinci büyük ekonomisi. Böylesi bir güçteki ekonomide bahse konu olan miktarlar ve meblağlar da hayli büyük olacaktır şüphesiz. Her ülke bu verilere kendi ölçeğiyle baktığında Çin'in ne kadar büyük ölçekte sanayi ve dış ticaret yapısına sahip olduğunu görüp, gördüğünü kendi nüfusu ve Çin nüfusu bağlamında tarttığında ilginç sonuçlara varacaktır. Gelin şimdi Çin ekonomisinin detaylarına girelim ve bakalım bu dev dünyada ekonomi anlamında neler yaşanıyor.

Büyüme: Çin 2008 yılından bu yana dünyada yaşanan ekonomik krize inat devamlı büyüyor. 2010 yılında yüzde 10,4 büyüyen Çin'de GSYİH 6.05 trilyon ABD dolarına ulaşmıştır. 2011 yılının ilk çeyreğinde yüzde 9,7, ikinci çeyreğinde yüzde 9,5, üçüncü çeyreğinde yüzde 9,1, son çeyreğinde ise 8,9 oranlarında büyüyen Çin'in yıllık ortalama büyüme oranı yüzde 9,2'dir. Yılsonundaki GSYİH 7.26 trilyon ABD dolarına ulaşmıştır. 2012 yılı ilk çeyreğinde yüzde 8,1 büyüyen Çin'de aynı dönem GSYİH 1.71 trilyon ABD dolarıdır. 2012 yılı büyüme hedefi yüzde 7,5 olarak belirlenmiş olsa da görünen o ki gerçek bu hedefin üzerinde olacaktır. Batıda bu ekonomik kriz devam ettikçe Çin, azalan oranlarda da olsa zaman zaman artış da göstererek gitse, batının "ucuz" talebiyle büyümeye de-

12-SEVKET SUREK.indd 5 30.07.2012 15:33

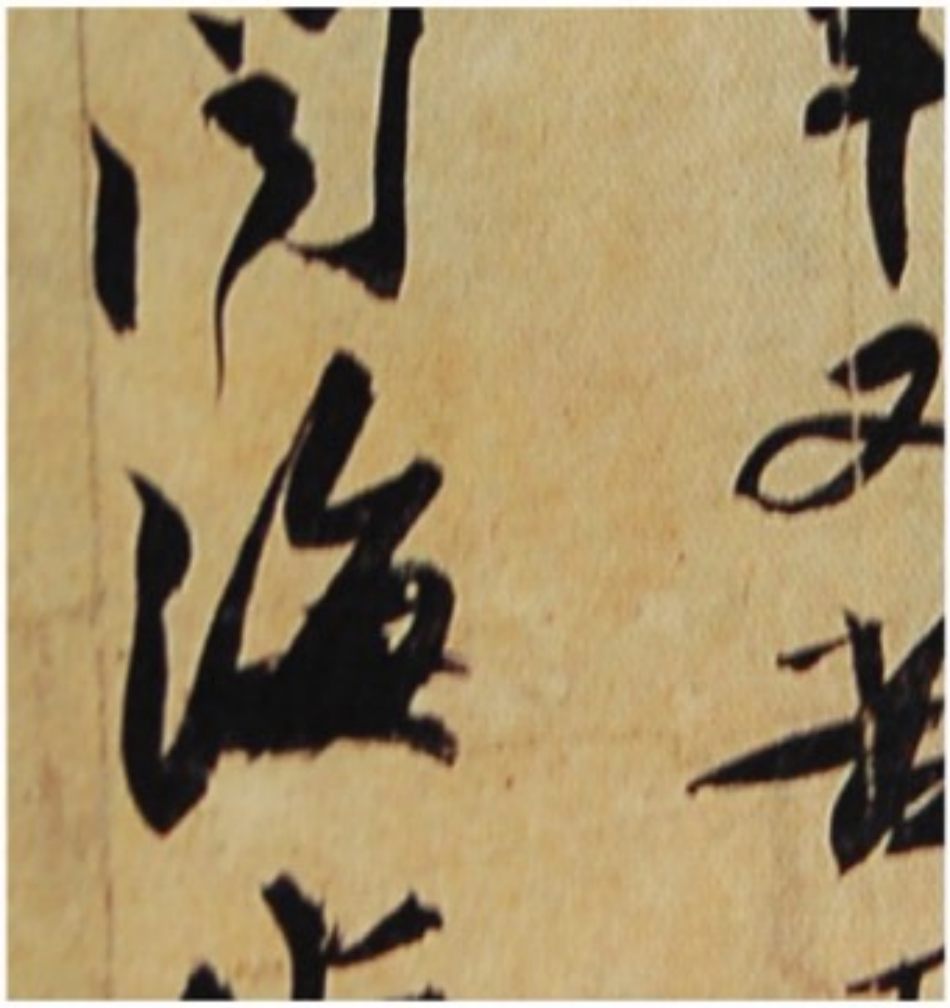
vam edecektir.

İhracat: Mayıs 2012 ayı ihracatı 181,14 milyar ABD dolarıdır. Bu rakam önceki Mayıs ayına göre yüzde 15,3 oranında fazladır. Önceki Nisan ayına göre de yüzde 11 oranında fazladır. 2010 yılı ihracatı global krize rağmen yüzde 31,3 oranında artarak 1.58 trilyon ABD dolarına çıkmış, 2011 yılı sonunda ise 1.9 trilyon dolara ulaşarak önceki yıla göre yüzde 20,2 oranında artmıştır. 2012 yılı beklentisi 2.2 trilyon ABD dolarıdır. Şüphesiz fark etmişsinizdir, dünya genelinde yaşanan küresel ekonomik krizde pazarlarının olumsuz etkilenmesine rağmen ihracatındaki artan oranlar dikkat çekicidir.

İthalat: 2012 yılı Mayıs ayı ithalatı 162,44 milyar ABD dolarıdır. Bu rakam önceki yıl aynı aya göre yüzde 12,7 oranında fazladır. Mayıs ayı ithalatı önceki Nisan ayına göre yüzde 12,16 oranında artış kaydetmiştir. 2010 yılına bakarsak, 2009 yılına göre ithalattaki artış yüzde 38,9 oranıyla 1.39 trilyon ABD dolarına ulaşmıştır. 2011 yılı ithalatı toplamda 1.743 trilyon ABD dolarıdır. 2012 yılı beklentisi 2 trilyon ABD doları civarındadır.

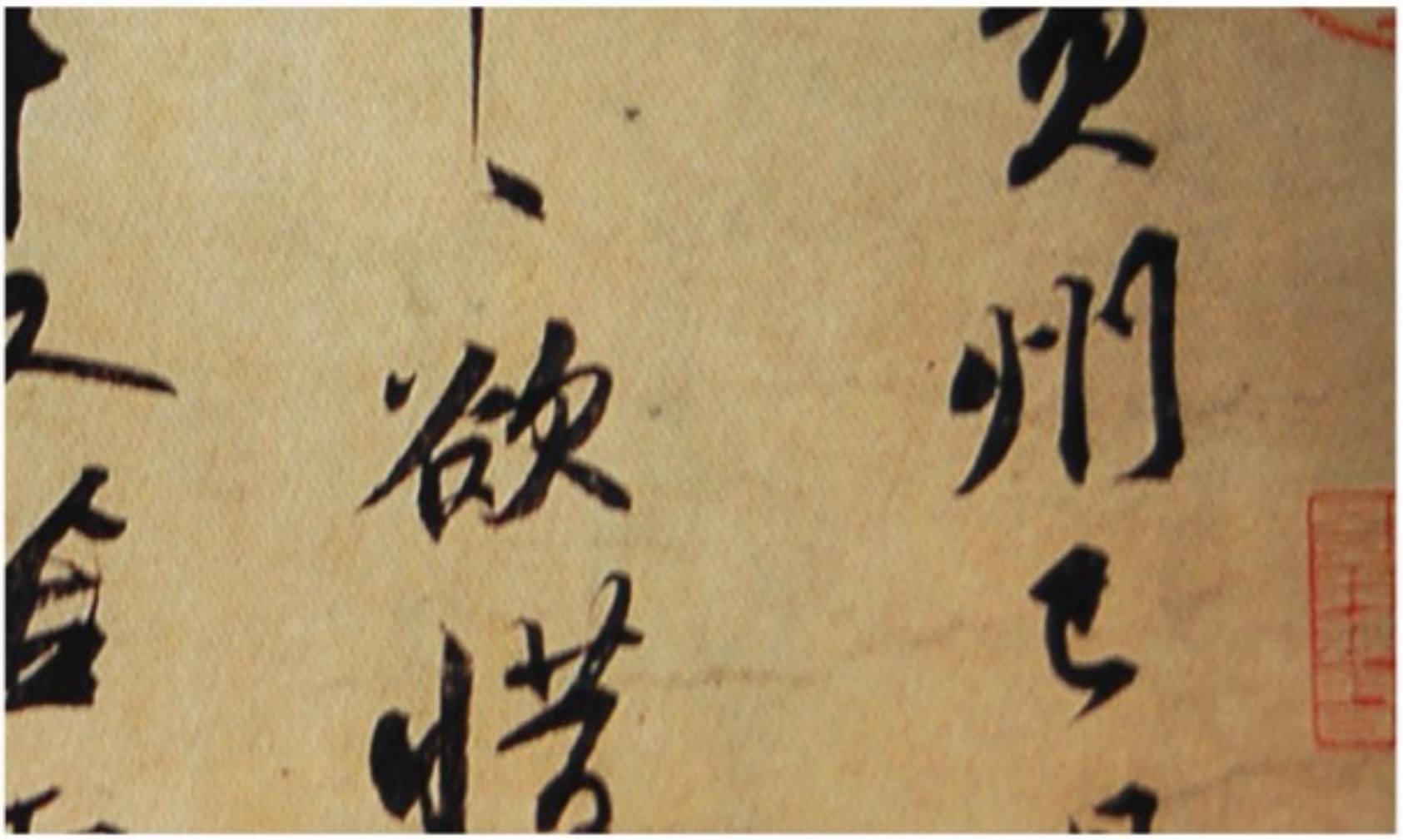
Dış ticaret fazlası: Bize hayli yabancı olan bu cümle Çin'de ekonomik krize rağmen rahatlıkla kullanılmakta. Krize rağmen artan oranlarda ihracat ve ithalat. Sonuç 2012 yılı Mayıs ayı itibariyle 38 milyar ABD doları dış ticaret fazlası. Ocak-Mayıs döneminde dış ticaret rakamlarında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 7,7 artış var. Toplam 1.51 trilyon ABD doları olan dış ticaret rakamlarının 774.4 milyar ABD doları ihracat, 736.5 milyar ABD doları ise ithalat. 2011 yılındaki dış ticaret fazlasının 155.14 milyar ABD doları olduğu hatırlansa da, Çin ekonomisinin dünyada yaşana ekonomik krizden önümüzdeki iki yıl içinde olumsuz etkilenerek dış ticaret fazlasının, dış ticaret açığına dönüşeceğini yazan, çizenler az değildir. Çin sadece dış ticaret fazlası veren bir ülke değildir. Cari işlemlerinde de fazlalık vardır. 2011 yılı sonu itibariyle 201.7 milyar ABD doları, 2012 yılı ilk çeyreğinde ise 24.7 milyar ABD doları cari işlemler fazlası vermiştir.

Dış ticaretinde önde olan ülkeler: 2012 Ocak-Mayıs dönemi verileri 221 milyar ABD dolarıyla AB ülkeleri birinci sırayı, 190 milyar ABD dolarıyla Amerika ikinci sırayı, 154 milyar ABD dolarıyla ASEAN ülkeleri üçüncü sırayı almaktadır. Bu üç ülke gurubu aynı dönemdeki dünya ihracatının yüzde 73'ünü oluşturmaktadır. Çin, ülkesine doğrudan yabancı sermaye çekerken aynı zamanda özellikle hammadde ihtiyaçlarını gidermek için Afrika ülkelerinde ciddi alt yapı yatırımlarına gitmiştir. Afrika ülkelerinden, yaptığı alt yapı yatırımları karşılığında, maden ve doğal hammadde gibi ihtiyaçlarını gidermektedir.

2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde Çin'den 8.7 milyar ABD dolarlık mal ithal ederken 1.022 milyar ABD dolarlık mal ihraç etmişiz. Bu dönemde ihracatımız yüzde 20 artarken ithalatımızda yüzde 2'lik bir azalma var ve bu son zamanlarda duyduğumuz nadir iyi haberlerden birisi.

12-SEVKET SUREK.indd 6 30.07.2012 15:33

Türkiye ile ticari ilişkileri: 2011 yılında Çin'e yaptığımız ihracat oransal anlamda önemli bir yüzdede artarken (Ocak-Aralık %8,72) rakamsal anlamda 2.467 milyar ABD dolarında kalmıştır. Aynı dönemde ithalatımız yüzde 26,26 oranında artmış ve 21.692 milyar dolara ulaşmıştır. Görüldüğü gibi Çin ile dış ticaret dengemiz, dengesizliğe odaklanmış bir şekilde giderken dış ticaret açığımızın da yüzde 25 gibi önemli bir oranını teşkil etmektedir. 2012 yılı Ocak-Mayıs döneminde Çin'den 8.7 milyar ABD dolarlık mal ithal ederken 1.022 milyar ABD dolarlık mal ihraç etmişiz. Bu dönemde ihracatımız yüzde 20 artarken ithalatımızda yüzde 2'lik bir azalma var ve bu son zamanlarda duyduğumuz nadir iyi haberlerden birisi.

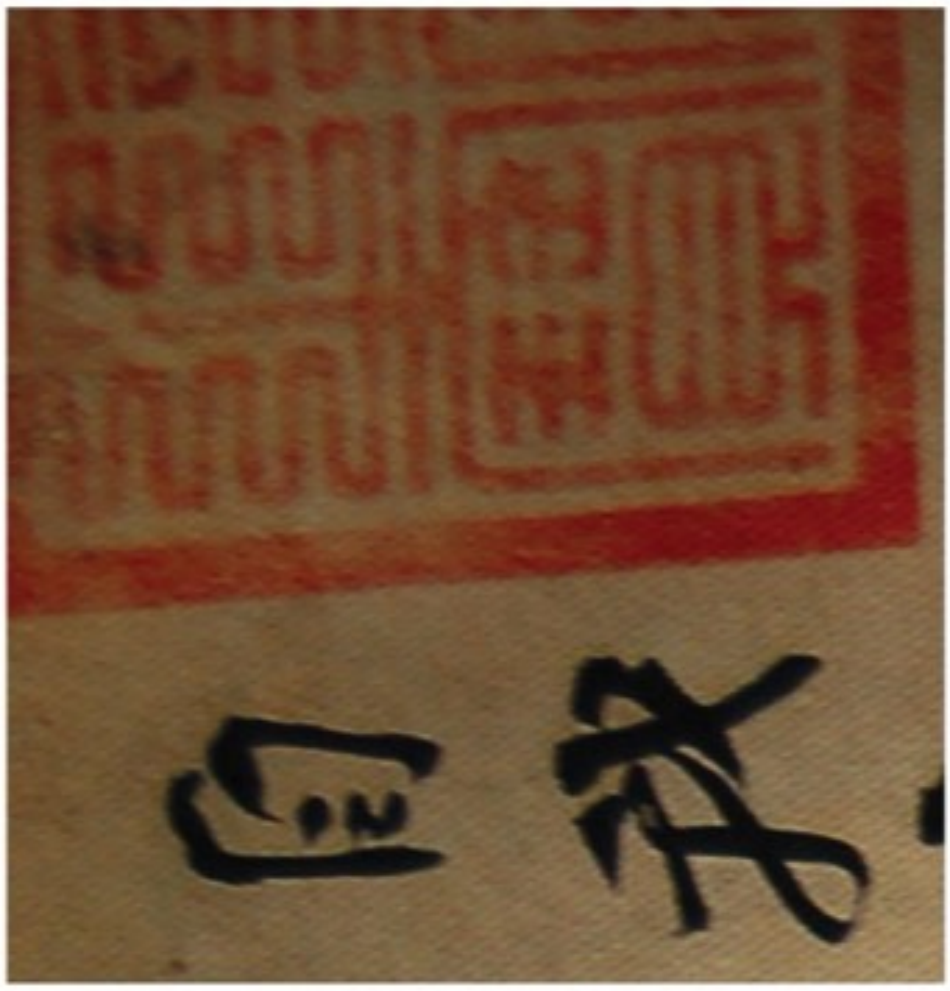
RMB-Yuan / ABD doları ilişkileri: Bilindiği gibi Amerika'nın baskısıyla 2010 yılı Haziran ayında sabit kur sistemini terk ederek belli bir bant aralığında oynak kur sistemine girmiş ve bu oynaklık yüzde 1 bandı ile sınırlandırılmıştı. Ancak 2010 yılı Haziran ayında belirlenen 1 ABD doları = 6.82 RMB 2011 yılı sonunda yüzde 4,86 değer kazanmıştır. 11 Haziran 2012 itibariyle 1 ABD doları 6.31.69 RMB üzerinden işlem görmüştür.

Çin milli para birimi (RMB) bir taraftan dolar baskısıyla uğraşırken diğer taraftan da alternatif yollar aramaktadır. Bulduğu en etkin alternatif yol, bölge ülkelere RMB ile ticaret yapmasıdır. Çin Merkez Bankası RMB ile 2011 yılında 2.58 trilyon (410 milyar ABD doları) ihracat yaptıklarını açıklamıştır. Çin'in RMB ile ticaretteki ısrarı günümüzde izah edilmekten kaçınılsa da pek uzak olmayan bir gelecekte doların tahtını zorlamak ve doları tahttan indirmeye yönelik olduğu konusunda çok kişi hemfikirdir.

Enflasyon: Mayıs 2012 itibariyle Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 3 oranında artarak yüzde 3,54 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılı sonunda yüzde 5,4 olarak gerçekleşen bu oranın 2012'de yüzde 3,5 oranına gerilemesi beklenmektedir. TÜFE'deki artışların nedeni olarak yükselen gıda fiyatları ve artan faiz oranları gösterilmiştir. 2012 yılı Mayıs ayı itibariyle Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) ise bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 1,4 oranında azalmıştır. 2011

12-SEVKET SUREK.indd 7 30.07.2012 15:33

Çin hükümeti azalmakta olan yabancı sermaye için bazı teşvik tedbirleri açıklamaktadır. Son 10 yılda Çin'e giren yabancı sermaye tutarı 653 milyar ABD dolarıdır. Önceki yıllarla beraber Çin de 2.5 trilyon ABD doları tutarında yabancı sermaye girişi olduğu düşünülmektedir.

yılı ÜFE artışı yüzde 5,5 olmuştur. Azalıştaki ana neden uluslararası hammadde fiyatlarındaki gerilemeler gösterilmiştir. Çin hükümeti enflasyon artışının dönemsel artışlardan çıkıp devamlılık arz ettiğini görmesi üzerine daha etkin mücadele etme kararındadır.

İşsizlik: Giderek büyüyen, büyümesi paralelinde dış ticaret fazlası veren, hala ciddi oranlarda doğrudan yabancı sermaye yatırımları çeken bir ülkede işsizlikten bahsedilebilir mi? 1.35 milyar nüfuslu dünyanın ikinci ekonomisinde resmi rakamlara göre bunun yüzde 4,1 (şehirlerde) olduğu kayıtlara geçiyor. Böylesi büyük nüfusa sahip bir ülkede 9 milyonu biraz aşmış sayıda işsiz olması size ne ifade eder bilmiyorum ama Çin'in resmi kayıtlarındaki rakam bu. Yönetim 2011 yılında 12,2 milyon kişiye iş vermiş. 2012 yılı ilk çeyreğinde iş bulanların sayısı 3,3 milyon kişi. Çin yetkilileri işsizliği şehir nüfusuna göre yorumlamakta. Batıya ve kuzeye gidildikçe artan köylü nüfusunda tarlasında çalışan köylü "işi var" anlamında algılandığından bu istatistiklere dâhil edilmiyor.

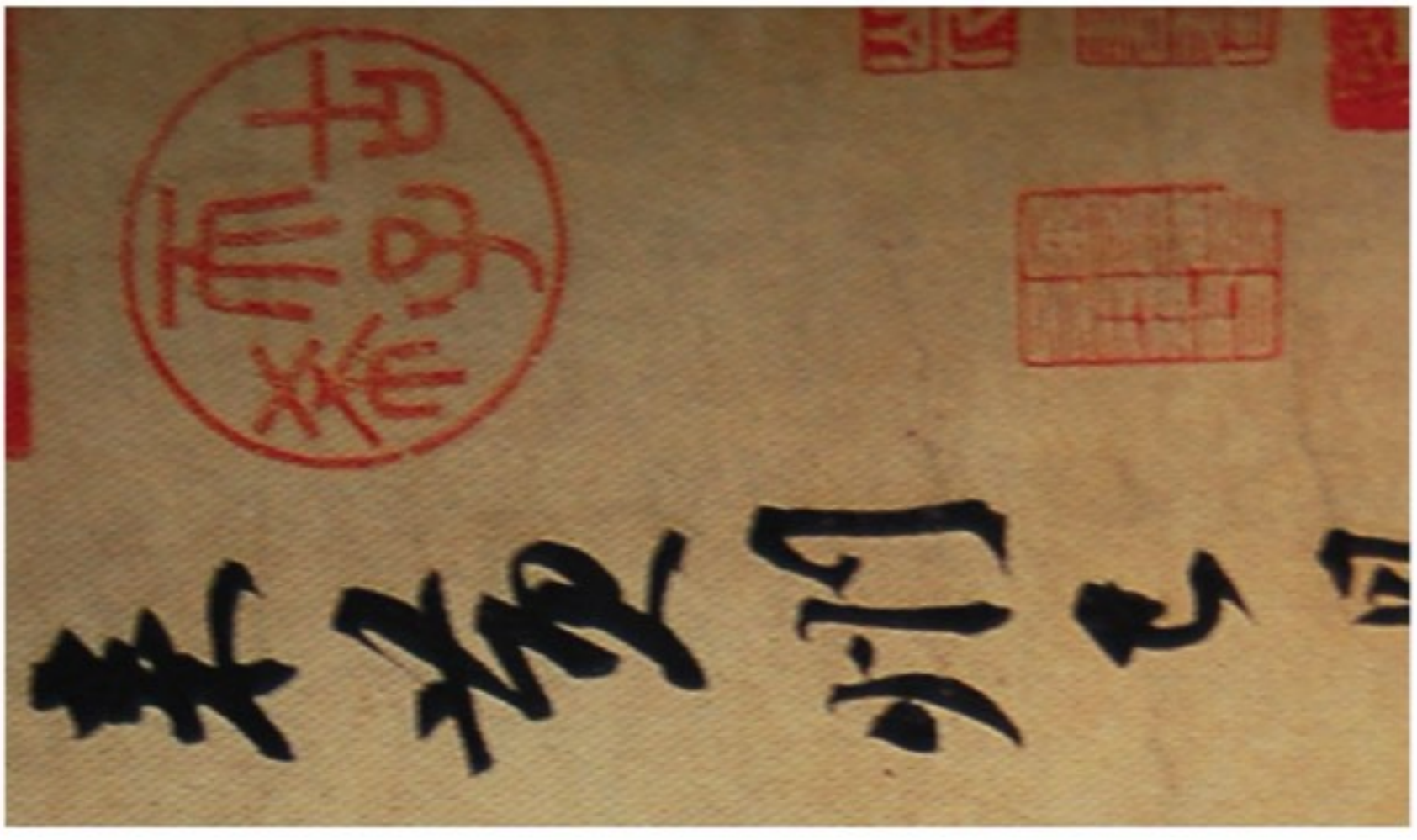
Yabancı sermaye: Yabancı sermaye 1995 yılından bu yana güçlü Çin ekonomisinin lokomotifidir. 2010 yılı Çin'e giren yabancı sermaye bir önceki yıla göre yüzde 17,4 oranında artmıştır. 2010 yılı yabancı sermaye yatırımı 105.7 milyar dolardır. 2011 yılında bir önceki yıla göre yüzde 9,7 artarak 116 milyar dolara ulaşmıştır. İlginçtir 2012 yılında ülkeye giren yabancı sermayede azalma vardır. Bu azalma 2011 yılının Kasım ayından itibaren hissedilmiş ve 2012'de de devam etmiştir. 2012 Ocak-Nisan dönemindeki azalma yüzde 2,4 olmuştur. Özellikle AB ülkelerinden gelen yabancı sermayedeki azalma oranı yüzde 27,9 gibi hayli yüksek orandadır. 2011 yılında Çin de yabancı sermaye anlamında 27.712 firma kurulmuştur.

Çin hükümeti azalmakta olan yabancı sermaye için bazı teşvik tedbirleri açıklamaktadır. Son 10 yılda Çin'e giren yabancı sermaye tutarı 653 milyar ABD dolarıdır. Önceki yıllarla beraber Çin de 2.5 trilyon ABD doları tutarında yabancı sermaye girişi olduğu düşünülmektedir.

Otomotiv sanayi: 2009 yılına göre 2010 yılında yüzde 32 oranında artan araç satışları toplamda 18.06 milyon adede ulaşmıştır. 2011 yılında ise üretim 18.42 milyon adet olurken satış 18.50 milyon adet olarak gerçekleştirmiştir. 2012 yılı Ocak-Mart dönemi satışlar yüzde 3,4 oranında düşmüştür. Üretimdeki gerileme ise yüzde 1,83'dür. Üretim ve satış rakamları irdelendiğinde Çin otomotiv sanayinin ürettiği tüm araçları sattığını neredeyse sıfır stokla çalıştıklarını görmekteyiz. Dört sene öncesine göre üretimin de, tüketimin de yüzde 28,57 oranında arttığın görmekteyiz.

Emlak piyasaları: 2008 ve 2009 yılın-

12-SEVKET SUREK.indd 8 30.07.2012 15:33

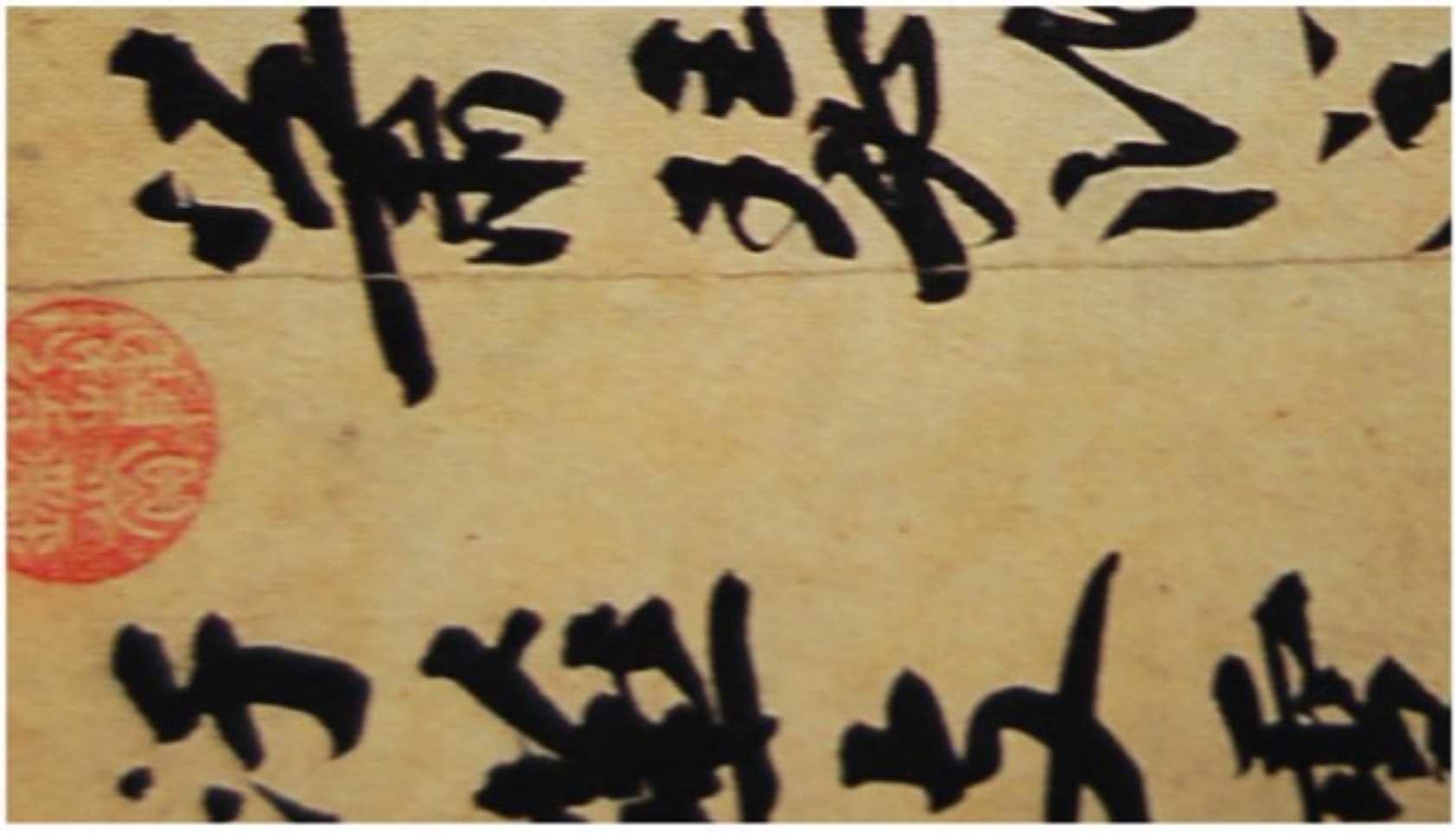
2011 yılı sonu borcu 695 milyar ABD dolarıdır. Bu rakamın 194.1 milyar dolarını orta ve uzun vadeli borçlar oluşturmaktadır. 500.9 milyar ABD dolarlık kısmı ise kısa vadeli borçlardır. Borçların yüzde 76'sı ABD doları, yüzde 7,5'u Euro ve yüzde 8'i de Yen para birimli borçlardır.

da patlayan emlak talebi ve yaşanan ABD mortgage krizi Çinli yöneticileri korkutmuş ve emlak piyasasında frenleyici tedbirler almaya zorlamıştır. Yüksek kredi faizleri, arttırılan peşin ödemeler, kısaltılan vadeler, ikinci ve üçüncü ev alımlarına getirilen kısıtlamalar sonrası piyasada gözle görülür bir yavaşlama oluşturmuştur. Bu tedbirler sonrası emlak taleplerinde düşmeler görülmüştür. Talep düşmesinin getirdiği fiyat azalmalarına rağmen satış oranlarında azalma düşmeye devam etmiştir. 2012 yılında emlak fiyatlarında yüzde 5 oranında düşme beklenmektedir.

Dış borç: 2011 yılı sonu borcu 695 milyar ABD dolarıdır. Bu rakamın 194.1 milyar dolarını orta ve uzun vadeli borçlar oluşturmaktadır. 500.9 milyar ABD dolarlık kısmı ise kısa vadeli borçlardır. Borçların yüzde 76'sı ABD doları, yüzde 7,5'u Euro ve yüzde 8'i de Yen para birimli borçlardır.

Rezervler: Parasal (nakit) stoklar ve kıymetli madenler bir ülkenin zenginliği ve sigortasıdır. Ancak bu stokların atıl değil aktif olmaları da istenir. Hâsılı bu stok çalışmalı, gelir üretmeli, ekonomiye katkı sağlamalıdır.

12-SEVKET SUREK.indd 9 30.07.2012 15:33

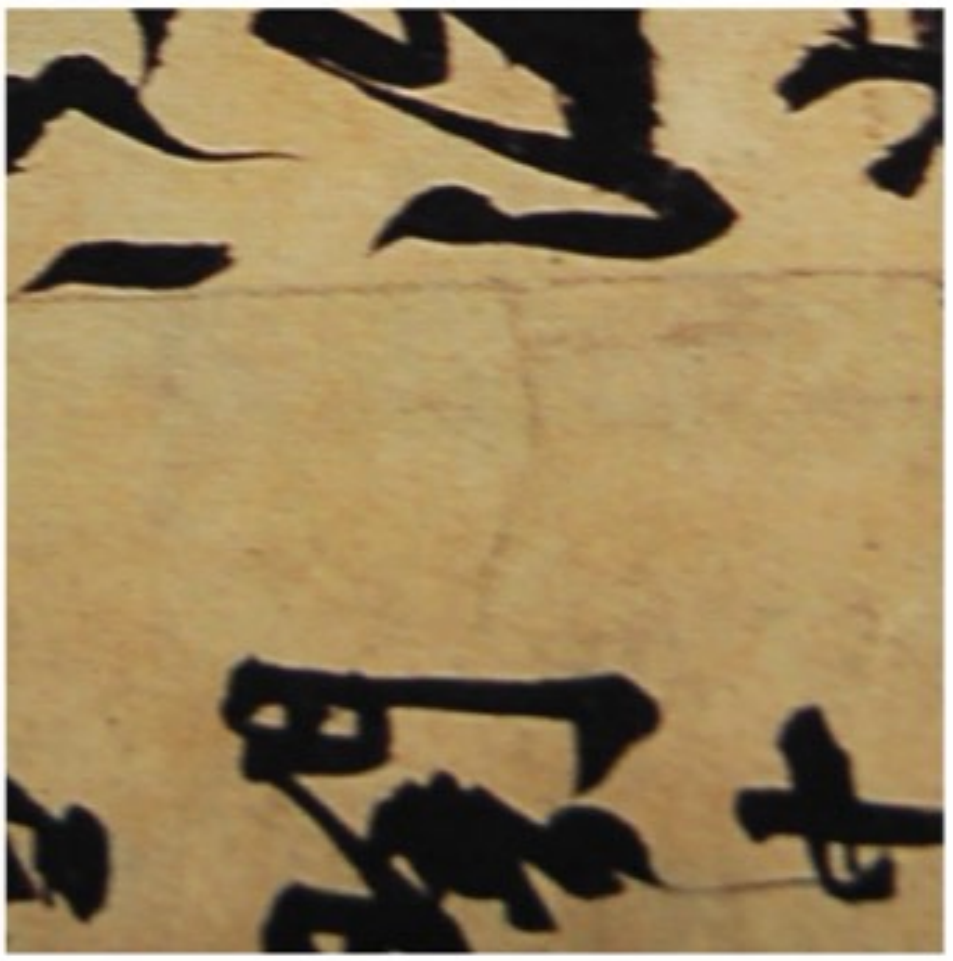
Çok uzun yıllar yoksulluk ve yokluk çekmiş olan Çin halkı yıllık geliri son 10 yılda 200 dolardan 3 bin doların üzerine çıkmış olmasına rağmen katı tasarruf da devam etmekte, tüketime sıcak bakmamaktadır.

Çin nakit stok anlamında hayli zengindir. Ancak bu stokları işletme anlamında aynı başarıyı gösterebildiği söylenemez.

En büyük rezerv halkın bankalardaki tasarruflarıdır. Bu rakam 2012 Mayıs itibariyle 3.4 trilyon ABD doları karşılığında RBM'dir. Çin yöneticileri bu tasarrufların içi tüketime yönlendirilmesi için bazı gayretler içerisindedir. Çok uzun yıllar yoksulluk ve yokluk çekmiş olan Çin halkı yıllık geliri son 10 yılda 200 dolardan 3 bin doların üzerine çıkmış olmasına rağmen katı tasarruf da devam etmekte, tüketime sıcak bakmamaktadır. Halkın tüketime yönelmesindeki en etkin takip noktamız perakende piyasalarıdır. 2011 yılı Mayıs ayından bu yana perakende satışların gerilemekte olduğunu Çinli yetkililer söylemektedirler. Evet, 2012 yılı verilerinde artış vardır ama bu artışlar önceki döneme göre gerileyerek giden bir artış olduğundan tüketim anlamında endişe verici görülmektedir.

Merkez Bankasındaki döviz rezervi 2011 sonu itibariyle 3.18 trilyon ABD dolarıdır. 2012 yılı Mart sonu itibariyle 3.31 trilyon ABD dolarına yükselmiştir. Döviz rezervlerinin bu kadar güçlü olmasının iki ana nedeni doğrudan ya-

12-SEVKET SUREK.indd 10 30.07.2012 15:33

bancı sermaye girişi ve dış ticaret fazlasıdır.

Bir başka kıymetli stok altın rezervidir. Çin 1.054 ton ile dünyanın en büyük altın rezervine sahip ülkesidir. Yıllık altın üretimi yaklaşık 350 ton olan Çin aynı zamanda dünyanın en büyük altın üreticisidir. Yine yıllık 400 ton tüketimiyle dünyanın ikinci büyük altın tüketen toplumudur.

Çin'in diğer bir önemli rezervi pek kimsenin fark etmediği ABD bonolarıdır. Çin ABD hazine bonolarına en çok rağbet eden ülkedir. Çinli yetkililer bunun doğru bir yatırım olup olmadığı konusunu sıklıkla tartışsalar da, stoklarında 2012 yılı Mart ayı itibariyle 1.17 trilyon ABD doları değerinde ABD hazine bonosuna sahiptir. Altın stoklarını bir borsa metaı olması nedeniyle hesap dışı tutarsak tasarruflar, Merkez Bankası rezervleri ve ABD Hazine Bonoları adları altındaki stok toplamıyla 7.75 trilyon gibi dudak uçuklatacak bir meblağdan bahsediyor olmalıyız.

Turizm: Genelde Çin üreten, ihraç eden bir ülke olarak bilinir. Bu bilinirlik turizm algısını konuşulurdan uzak tutar. Oysa Çin'de konuşulacak bir turizm hareketi vardır ve rakamsal veriler dünyanın çok sayıda ülkesine parmak ısırtacak değerdedir. Çin'in son yirmi yılda gösterdiği sanayileşme hareketi, dış ticaretindeki kıskanılacak veriler, Olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapmış olması, özellikle Şanghay ve Pekin gibi tarihi şehirlerdeki modernleşme, fuarlar, sportif ve sanatsal etkinlikler ve Çin'in otantik uzak doğu yapısı dünya insanlarının dikkatlerini turizm anlamında da Çin'e yöneltmesine neden olmuştur. Bu bağlamda 2011 yılında 135 milyon kişi Çin'i ziyaret etmiştir. 2012 yılı beklentisi 150 milyon kişidir. 71 milyon Çin vatandaşı da başka ülkelere turist olarak gitmiştir. Bu rakamın 2012 yılı sonunda 78 milyona ulaşacağı beklenmektedir.

Çin'in yurt dışı yatırımları: Çin'in gözünü dünyaya açması anlamındaki bu hareketin iki nedeni vardır. İlk neden yurt içindeki parasal stokların (tasarruflar ve MB rezervleri) değerlendirilmesi, diğeri ise giderek artan işçilik ücretlerinin maliyetler üzerindeki yükünün ucuz ülkelere yatırımla azaltılarak rekabet edebilirliğinin devam ettirilmesi amaçlı komşu ve Afrika ülkelerine yapılan yatırımları.

Stokların parasal anlamında değerlendirilmeleri amaçlı yatırımlar daha çok mali olmayan sektörlerde ve Hong Kong'da ağırlıklı olmuştur. Hong Kong statü olarak Çin ana kıtasından farklı bir konumda olsa da dış ülke konumunda algılanmaktadır. Diğer ülkeler Virgin Adaları, Cayman Adaları ve Luxemburg'dur. Bu ülkeler paranın izini takip anlamında bir mana ifade ediyor olmalıdırlar. Çin diğer yatırımlarını 2011 yılı sonunda 60 milyar ABD doları olarak gerçekleştirirken 2012 yılı Ocak-Mart döneminde 16,5 milyar ABD doları rakama ulaşmıştır. Çin yönetimi 2011-2015 döneminde yurt dışı doğrudan yatırımlarını 560 milyar ABD dolarına ulaştırmayı hedeflemektedir. 2011 yılı 135 ülkede yatırımı olan Çin bu yatırımlarının yüzde 54'ünü Avrupa'da, yüzde 60'ını ise Afrika'da gerçekleştirmiştir. 2011 yılı içerinde Avrupa ve Afrika yatırımlarının toplamı 6.31 milyar ABD dolarıdır.

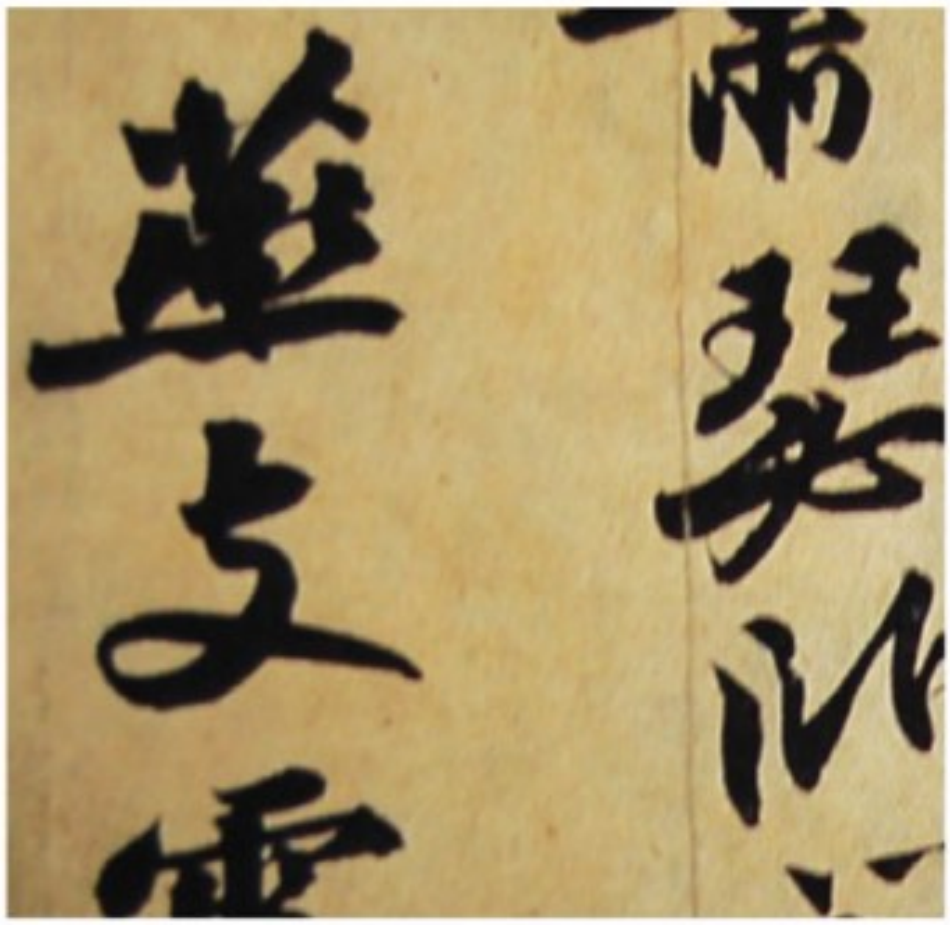
Ayrıca doğrudan yatırımlarının yanı sıra şirket satın almaları da gündemdedir. Çin 2011 yılında şirket satın almaları ve birleşmeleri sonrasında 22,2 milyar ABD dolarlık yatırım yapmıştır. Çin bu satın almalarla ve doğrudan yatırımlarıyla aynı zamanda işçi de ihraç etmektedir. 2012 yılı Mart ayı itibariyle Çin dışında çalışan Çinli işçi sayısı 810 bin kişiye ulaşmıştır.

12-SEVKET SUREK.indd 11 30.07.2012 15:33

Sonuç: Açıklanan verilere göre 1.35 milyar nüfusu barındıran (açıklanmayan verilere göre 1.5 milyarı aştığı söylenen) dev bir ülkenin ekonomik verileri bunlar. Şimdi soru şu: "Böylesi kalabalık nüfus bu kadar güçlü ekonomiden ne alıyor?"

2011 yılı itibariyle ilk kez, şehirlerde yaşayan nüfus sayısı kırsal kesimde yaşayanların sayısını geçmiş durumdadır. Şu an kentsel nüfus açıklanan nüfusun yüzde 51,3'ü olan 690.79 milyondur. Buna karşılık kırsal kesim nüfusu 656.56 milyon kişidir. Fazla değil sekiz sene önce kentsel nüfusun 350-400 milyon, kırsal nüfusun 900-950 milyon kişi olduğu söylenmekteydi. Bu değişim Çin'in ne kadar hızlı ve planlı sanayileştiğinin ve paralelinden köyden kente göçün hızlandığının da göstergesi. Aynı zamanda kentlerde yaşayan halkının zenginleştiğinin de göstergesi. Zira kentsel nüfusun kişi başına düşen geliri (enflasyondan arındırıldıktan sonra) 21.810 RMB'ye, yani 3.434 ABD dolarına çıktığı ortada. Kırsal kesim gelir dağılımı kentsel nüfusla eş olmasa da arttığı bir gerçek. Bugün kırsal kesimin yıllık kişi başı geliri 6.977 RBM yani 1.098 ABD doları. Bu verilerin sekiz sene önce kentsel kesimde 950 ABD doları, kırsal kesimde 125 ABD doları olduğu hatırlanırsa, Çin'in ne denli büyüdüğü, geliştiği ve dünyanın nasıl ikinci ekonomisi konumuna geldiği daha net anlaşılır.

Ülkede her sene 500 bin kişiye yakın sayıda dolar milyonerinin ortaya çıkması, kişi başı yıllık gelirinin 100 bin doların üzerinde olduğu 80 milyonluk bir kesimin bulunması, servetleri milyar dolarlarla ölçülen zenginlerinin hiç de yadsınamayacak sayılara ulaşması sizleri şaşırtsa da burası Çin ve her an şaşırmanız olası! Çin'de 15-64 yaş nüfus yaklaşık 1 milyar kişi. Bu nüfusun yüzde 51,3 ne karşılık gelen 513 milyon kişisi internet kullanıcısı. Bu rakamın 2015 de 800 milyon nüfusa ulaşması bekleniyor. Çin'in çalışmalarını 1978 yılında başlatarak 1980 yılında bitirdiği ve 1 Ocak 1980 günü yürürlüğe koyduğu Dışa Açılma ve Modernizasyon Projesinin 32 yıldaki sonuçları bu. Notu: "Tam bir başarı". Üstelik bu başarı 2008 yılından bu yana süregelen küresel ekonomik krize rağmen artan oranlarda devam etmekte. Çin "bir fırsat mıdır, yoksa tehdit mi?" sorusunu soranlara net cevap, Çin her konuda kendine fırsat yaratmıştır ve yukarıdaki veriler bunu teyit etmektedir.

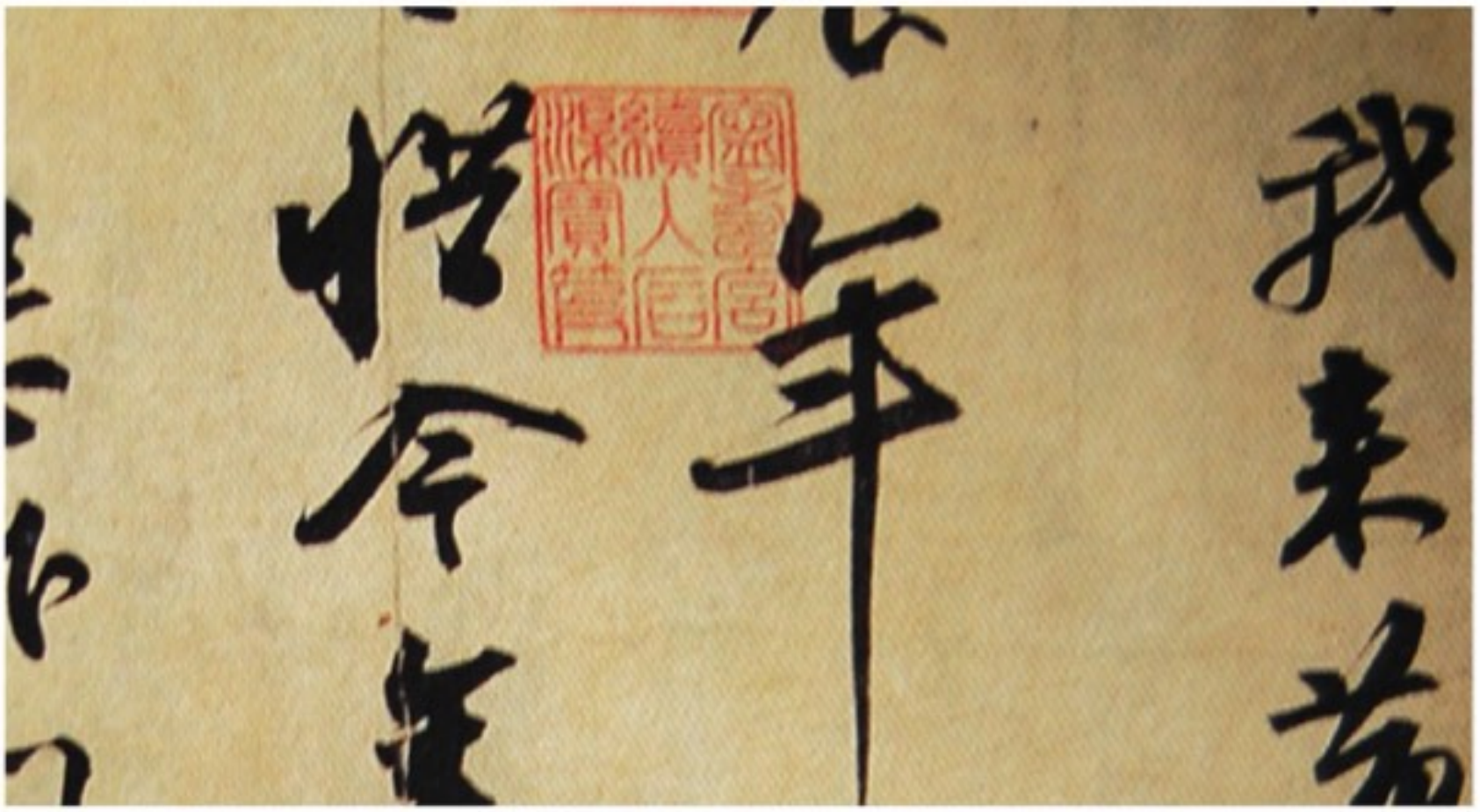

Şu an önemsedikleri iki endişeleri var. Yüksek enflasyon ve gelir dağılımında yaşanacak uzak ara farklılıklar. Bu iki endişenin bir sosyal patlamaya ulaşması en büyük korkuları. Bu korkularını şimdilik komünist rejimin katı, baskıcı uygulamasıyla çözebilseler de, sosyal iletişimin devasa imkânlarında nereye kadar?

Çinli yöneticiler, geçmişte ve bugün uluslararası ekonomik sorunlara zaman zaman Dünya Ticaret Örgütü kurallarını dahi tanımama bahasına kapitalist düşünce kurallarında çözüm buldular. Ulusal ekonomik sorunlarına ise ticari manada çevreye duyarsız, çocuk işçileri sömüren, sendikaya değer vermeyen baskıcı, ezici, agresif bir yönetim anlamında katı disiplinde, diretici, yönlendirici komünist olguyu da acımasız bir şekilde devreye sokarak başarılı oldular. Bu başarıdaki sırrı biraz daha açalım.

Çin'in devlet tanımı, "Çin Halk Cumhuriyeti"dir. Yönetim şekli, "komünizm"dir. "Halk" ve "komünizm" kelimeleri bir araya geldiğinde batı insanında "katı, baskıcı, hürriyetlerden yoksun, yöneten değil, yönetilen, her yaşayanın her varlığa sözde ortak oldukları ve yine sözde paylaşımcı bir halk kitlesi" akla gelir. Oysa Çin'in bugün geldiği noktayı

12-SEVKET SUREK.indd 12 30.07.2012 15:33

Çin'in çalışmalarını 1978 yılında başlatarak 1980 yılında bitirdiği ve 1 Ocak 1980 günü yürürlüğe koyduğu Dışa Açılma ve Modernizasyon Projesinin 32 yıldaki sonuçları bu. Notu: "Tam bir başarı". Üstelik bu başarı 2008 yılından bu yana süregelen küresel ekonomik krize rağmen artan oranlarda devam etmekte. Çin "bir fırsat mıdır, yoksa tehdit mi?" sorusunu soranlara net cevap, Çin her konuda kendine fırsat yaratmıştır ve yukarıdaki veriler bunu teyit etmektedir.

görenler ise, "serbest ticaretin tüm kurallarını kullanan, derin bir kapitalist düşüncenin tüm örneklerini verdiği bir uygulamayı" ve sonuçlarını da kolaylıkla fark ederler. Bu her iki farkındalığı yaşayanlar, "komünizm" ve "kapitalizm" manaları arasında gel-gitlere girerler ve bir noktada kaybolurlar. "Çin'in geldiği nokta bir başarıysa, bu başarılarının sırrı nedir" sorusu kafalarını kemirir. Bulabildikleri cevap , "işine geldiğinde en elastiki, en arsız, en geniş ticari enstrümanları kullanan bir kapitalist uygulama, işine gelmediği noktada ise en totaliter, en direkten, en katı, en acımasız yöntemleri uygulayan komünist yönetim"dir.

Kaynaklar:

Ticaret tabloları: TUİK ve TİM verileri
Ekonomik durum notları: ÇHC Kuruluşları verileri, Çin Ticaret Bakanlığı verileri, Çin Gümrükler Genel İdaresi, Çin Ulusal İstatistik birimi: Yerel Basın (China Daily gazetesi ve Xinhua Haber Ajansı), Ekonomi Bakanlığımızın verileri, T.C Pekin Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği Web Sitesi.
Tasarruflar verisi: China Securities Regulatory Commission.

12-SEVKET SUREK.indd 13 30.07.2012 15:33

Çin, Çin'ler ve Çinli'ler

Dr. Osman Ata Ataç

Yönetim

İyi yönetici fırsatları değerlendirir. Çok iyi yönetici başkalarının görmediği fırsatları görür. İyi yönetici iş bağlar, çok iyi yönetici kalıcı ve alanı da vereni de uzun dönemde mutlu kılacak iş bağlar. İyi yönetici neyi niye yaptığını iyi bilir. Çok iyi yönetici hem neyi niye yaptığını bilir hem de rakiplerinin ve iş ortaklarının neyi niye yaptıklarını bilir. İstediğiniz teşviki verin iyi veya tercihan çok iyi yöneticilere sahip değilseniz bir yere varamazsınız.

Yöneticileri iyi olmayan ülkelerde hedef pazar göstermek, sektör öncelikleri tanımak gibi tedbirler genellikle ekonomiyi saptırmaktan başka bir işe yaramıyor. O açıdan dış ticaret konusundaki her türlü destek, teşvik ve girişim yoğunlukla yönetici kalitesini yükseltmek olmalıdır. Bu bağlamda yöneticilere dış ticarete "hele bir bakalım" veya "bir görelim de düşünürüz", "bir parti satalım veya alalım da bakarız" gibi fırsatçı, kısa vadeli yaklaşmak yerine kalıcı iş bağlamak için iyi hazırlık yapmak kültürü aşılanmalıdır.

Yönetici önce kendi pazarında neyi niye yaptığını, sonra rakip ve muhtemel ortaklarının neyi niye yaptıklarını iyi bilmelidir. Özellik-

13-OSMAN ATA ATAC.indd 2 30.07.2012 15:34

le bir dış pazarda alıcı, dağıtıcı veya tedarikçi muhtemel ortakların neyi niye yaptıklarını anlamak demek ülkeyi, ülkenin yapısı ve işleyişini ve ülkenin insanlarını tanıdıktan sonra bu çerçevede ortakları tanımak demektir.

Hedef gösterme

Birçok ülkede "bu yıl Afrika'ya açılıyoruz" veya "Güney Amerika pazarlarını hedef seçiyoruz" gibi kampanyalara rastlıyorum. Ben ilke olarak bir devletin, bakanlığın veya merkezi bir ihracat/ticaret teşvik kurumunun herhangi bir ülkeyi, yöreyi hedef göstererek bir nevi kampanya yapmasına pek taraftar biri değilim. Ticareti devletler veya onların bakanlıkları değil şirketler yapar. Hatta bu şirketlerin yöneticileri yapar. İster merkezi planlamayla idare edilsin ister liberal sistemlerle, bu her ülkede böyledir. Ben artık Dünya'da örneği kalmamış olan ve Kuzey Kore diye bilinen DPRK'de uluslararası ticaret konusunda eğitim verdim. Küba'da da, ABD'de de. İlk iki ülkede devlet her şeye hâkimdi, her şeyi idare ediyordu. ABD'de bırakın Federal Hükümeti eyaletler bile iş adamının işine karışmıyorlardı. Ancak, her üç ülkenin de eğitim salonlarında devlet veya bakanlar değil kurum, şirket yöneticileri oturuyorlardı. DPRK ve Küba'da memur yöneticilere ne anlattımsa ABD'li çoğu sahip-yöneticilere de aynı şeyi anlattım. Ticaret işi yapacak olanların yapacağı iş ülkenin sistemi ne olursa olsun aynıdır.

Ben ilke olarak bir devletin, bakanlığın veya merkezi bir ihracat/ticaret teşvik kurumunun herhangi bir ülkeyi, yöreyi hedef göstererek bir nevi kampanya yapmasına pek taraftar biri değilim. Ticareti devletler veya onların bakanlıkları değil şirketler yapar. Hatta bu şirketlerin yöneticileri yapar.

Kariyerim esnasında temelde sektör önceliklendirmekten başka bir şey olmayan ve büyük pazarlıklar sonucu pek de bir şey üretmeyecek kadar tavizci hale gelen ihracatı geliştirme plan ve projelerine de çok rastladım. Ben buna da çok taraftar değilim. Ünlü iktisatçı Dani Rodrik'in bir makalesinde Dünya şapka ihraç pazarlarının hâkimiyetinin halkı-

13-OSMAN ATA ATAC.indd 3 30.07.2012 15:34

nın şapka giymediği bir ülkenin şirketlerinin, Bengladeş şirketlerinin elinde olduğunu okuduğumda aklıma hep uzun emeklerle yapılan sektör planları gelir. Bengladeş hükümeti yetkililerin şapka sektörü planlaması yaptıklarına çok da inanmış değilim. Cenevre'de bir toplantıda İsviçre Ticaret Bakanına aklımda bu düşünce ile "İsviçre'nin sektörel ihracat teşvik öncelikleri nelerdir?" diye sormuştum. O da bana gülerek "çok gizlidir" demişti. Sonra da "öyle bir planımız yok" diye cevap vermişti. Öte yandan Çin'in beşer yıllık olmak üzere 1953 yılından bu yana planlı kalkınmayla nerelere geldiği de ortada. Yani planlı olanı da var plansız olanı da. İster planlı ister plansız işletmelerin başarısı onları yönetenlerin elindedir.

Uçağa binmeden önce

Bu yazının başlığı Afrika, Afrika'lar ve Afrika'lılar da olabilirdi. Bir Afrika var tabii. Ama Afrika'lar da var. Magrib Afrika'sı var, Arap Afrika var, Doğu, Batı ve Güney Afrika var. Afrika'lılar da var. Fransızca konuşan, Portekizce konuşan, İngilizce konuşan, Ki Svahili veya Svahili konuşan Afrikalılar var. Afrikaans konuşan beyaz Afrikalı var. Müslümanı var Hıristiyanı var. Çin de durum Afrika kadar karışık değil ama Çin var, Çin'ler var ve Çinli'ler var. İster Afrika, ister Avrupa istersе Amerika olsun uluslararası ticaret yapmak için, söz gelimi Çin'le ticaret yapmak için Çin'i, Çinleri ve Çinlileri tanımak gerekir.

Çin Halk Cumhuriyeti ile (PRC) iş yapmak, özellikle bu ülkede bir pazar payı kapmak her ülkedeki her iş adamı için cazip bir projedir. Malımdan haberi olmayan 1,3 milyar insan var düşüncesi her iş adamının iştahını kamçılar. Hakikaten 1,3 milyarlık nüfusuyla Çin dünyanın en büyük pazarlarının başta gelenidir. Bu düşüncede ihtiyatlı olunmasını önerenler de var. Bunlar Çin'deki gelir dağılımı adaletsizliğine ve bu ülkenin almaktan çok satmaya iştahlı oluşuna dikkati çeken yazarlar. Bir de ABD'nin ve Avro bölgesinin sıkıntılarından Çin'in çok etkilenerek bir ekonomik krize gireceğini iddia edenler var.

Çin'le ticaret yapmak için gereken ihtiyat başka bir ülkeyle iş yaparken gereken ihtiyattan çok da farklı değildir. Pazar büyüklüğünün cazibesi riskler ne olursa olsun birçok stratejisti bu ülkeye bakmaya zorlamaktadır. İhtiyat önerenler haklıdırlar. Evet, Çin'de gelir dağılımı adaletsizliği vardır. Söz gelimi varlık-

13-OSMAN ATA ATAC.indd 4 30.07.2012 15:34

lı Çinliler nüfusun sadece %8'ini oluştururlar. Bu 100 milyon kişi eder. Evet, Çin almaktan çok satmayı sever ama bu arada hem dünyanın malını ithal eder hem de pazar o kadar büyüktür ki zaten herhangi bir ürünü tek bir üreticiden almaya kalksa buna hiç bir üreticinin gücü yetmez. Dolayısı ile Çin bir ABD-Avro kaynaklı krize girse bile geriye kalacak pazarın büyüklüğü yine de önemli boyutlarda olacaktır. Nereden bakarsanız bakın Çin cazip bir pazar gibi görünmektedir.

Çin'e ilk seyahatimi 1989 yılında Pekin'de Çin üniversitelerindeki öğretim üyelerinden bir grubu eğitmek amacıyla yapmıştım. Bu öğretim üyeleri devlet personelini dış ticaret ve işletmecilik konusunda eğitiyorlardı. Özellikle o sıralar tüm sektörlerin hemen hemen tamamı devlet tarafından sahiplenildiği için bu eğitilenlerin büyük bir çoğunluğu fabrika yöneticileriydi. Çin'deki son eğitim programımı tam yirmi yıl sonra 2009'da China Council for the Promotion of International Trade (CCPIT) teşvik kurumuna bağlı 30 kadar danışmanını eğiterek yaptım. 1989 yılından 2009 arasında da hemen her sene bir iki kere bu ülkeyi ziyaret etme fırsatı buldum. Bu nedenle size Çin'deki ekonomik değişiklikleri kişisel deneyimlerime dayanarak anlatabilirim. İstatistikler verebilir, Çin'in etkileyici denilen kalkınma sürecini, partinin bu alandaki rolünü, planlamanın gücünü filan anlatabilirim. Bu konularda değerli yazılar ve kaynaklar var. Söz gelimi bir ticaret kafilesiyle birlikte uçağa atlayıp Çin'e gitmeden önce Çin'le ticarette lojistik, gümrük ve vergiler, ortaklıklar ve işbirlikleri, IP haklarının korunması ve paranızı tahsil konularında kendinizi iyi bilgilendirmelisiniz. Unutulmamalıdır ki Çin'in ticaret kültürü Dünya üzerindeki birçok ülkenin tarihinden eskidir. Bu konularda http://www.china-window.com ve www.chinalawblog.com web sayfalarına bir bakın.

Çinleri de tanıma olanağım oldu. 1989-2009 arası International Trade Centre UNCTAD/WTO ITC'nin Asya ve Pasifik bölgesi temsilcisi olarak, çalışırken ve daha sonra aynı örgütte bölüm başkanlığım esnasında Tayvan, Hong Kong, ve PRC'yi doğu sahillerinden Uygur Otonom Bölgesi Xinjian'a kadar dolaşabildim. Sizlere Çin'leri de anlatabilirim. Örneğin PRC'nin eyalet sistemini, eyaletlerin değişik iş koşullarını, tüzük ve yasalarını, eyaletler arası ticaret konusundaki kısıtlamaları Xinjian ile Hong Kong'un farkını tartışabilirim. Bu konuda da çok yayın var. Söz gelimi PRC yönetmeliklerini merak edenler ABD hükümetinin Amerikan şirketlerinin Çin'e ihracatını teşvik için hazırladığı http:// export.gov/china/ doingbizinchina/ eg_cn_027473.asp web sayfasına bakabilirler.

Söz gelimi bir ticaret kafilesiyle birlikte uçağa atlayıp Çin'e gitmeden önce Çin'le ticarette lojistik, gümrük ve vergiler, ortaklıklar ve işbirlikleri, IP haklarının korunması ve paranızı tahsil konularında kendinizi iyi bilgilendirmelisiniz. Unutulmamalıdır ki Çin'in ticaret kültürü Dünya üzerindeki birçok ülkenin tarihinden eskidir.

Bir de Çinliler var. Bana kardeşim diye hitabeden CCPIT Direktöründen, bana mihmandar ve şöför olarak tahsis edilen hanıma, ondan ITC'deki mesai arkadaşlarıma kadar birçok Çinliyle tanıştım. Malezya'da, Endonezya'da ve beş yılımı geçirdiğim Filipinler'de çok sayıda Çinli dost edindim. O yüzden sizlerle Çin kültürünü, Çinlilerle görüşme ve ilişkinin protokolünü, sosyal hiyeraşiyi, bizler gibi utanç kültürünün en önemli özelliklerinden olan "utandırılma" kavramının önemini filan tartışabilirim. Bu konu da önemli. Genelleme hatası yapmadan, yani iki milyar Çinliyi tek kalıba oturtmadan bu kültüre aşinalık kazanmak yararlıdır. Söz gelimi Çin'de iş yaparken "sabır" kelimesinin anlamını iyi kavramış olmak gerekir. "itimat/güven" kavramlarını da iyi anlamakta fayda vardır.

Kısacası herhangi bir ülkeyle söz gelimi Çin'le iş yapmak istiyorsanız Çin'i, Çinleri ve Çinlileri tanımadan bu işi yapmanız mazereti olmayan bir büyük hata olur. Ondan sonra alıcınız veya tedarikçiniz bir iki Çin'li ile ticaret misyonu mu olur, fuar mı olur, bir yerlerde tanışır belki anlaşırsınız. D

13-OSMAN ATA ATAC.indd 5 30.07.2012 15:34

Çin: Uzakdoğu'daki En Büyük Ticaret Ortağımız

Michel Akavi
DHL Express Türkiye Bölge Direktörü
TURKTRADE Yönetim Kurulu Üyesi

Çin Halk Cumhuriyeti, dünyanın en çok mal satan birinci, en çok mal alan ise ikinci ülkesi konumundadır. 3.3 trilyon dolarlık döviz rezervi ile de çok zengin bir ülke olan Çin aynı zamanda, dünyadaki önemli güçlerden de birisidir. Çin Halk Cumhuriyeti, geçtiğimiz 10 yıl itibariyle, Japonya ve Güney Kore'yi geçerek, Asya-Pasifik ülkeleri arasında Türkiye'nin en büyük ticari partneri haline gelmiştir. 2010 yılında iki ülke arasındaki ticaretin 2000 yılına göre 12 kat artış göstermesi bunun adeta bir kanıtı niteliğindedir.

Türkiye ve Çin Halk Cumhuriyeti, ekonomik ve siyasi açıdan hızla gelişme gösteren iki önemli ülke konumundadır. Çin Halk Cumhuriyeti Uzakdoğu'daki en büyük ticaret ortağımız; ayrıca dünyada ithalat yaptığımız üçüncü büyük ülkedir. ÇHC ile ikili ekonomik ve tica-

14-M. AKAVI.indd 2 30.07.2012 15:34

ri ilişkilerimizde geçtiğimiz dönemde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. İki ülke, küresel ölçekte birbirlerinin stratejik önemini daha iyi anlamış ve her iki ülkenin devlet yetkilileri karşılıklı ziyaretleri sıklaştırmıştır.

Başbakanımızın Nisan ayı başında Çin'e yaptığı üç günlük resmi gezinin ardından, ekonomik ve ticari bağlarını geliştirme yönünde girişimlerde bulunan iki ülke arasındaki ilişkilerin adeta bir balayı dönemine girdiği sıklıkla ifade ediliyor. Ekonomik, siyasi ya da kültürel, hangi perspektiften bakılırsa bakılsın, 27 yıldan sonra bir Başbakanın başka bir ülkeye resmi ziyarette bulunmasına yüklenecek birçok anlam vardır elbette. Başbakan Erdoğan'ın gezi kapsamında katıldığı Türkiye-Çin Ekonomik ve Ticari İşbirliği Forumu'nda bir araya gelen Türk ve Çinli işadamları pek çok anlaşmaya imza attılar. Başbakan'ın beraberinde ticaret, enerji ve turizm bakanlarının yanı sıra, 300'e yakın bir işadamı grubunu da bu ziyaretine dahil etmesi Türkiye'nin ekonomik ve ticari açıdan Çin ile ilişkilerine ne kadar önem verdiğinin bir göstergesidir. Erdoğan'ın gezisinden önce Şubat ayında da Çin Devlet Başkanı Yardımcısı Xi Jinping, Ankara ve İstanbul'u ziyaret etmiş ve bu ziyaret kapsamında enerji, tarım, finans ve bankacılık alanlarında çeşitli anlaşmalar imzalanmıştı.

Ayrıca iki ülke arasındaki kültür alışverişinin de yeni bir döneme girdiğini söyleyebiliriz. Her geçen gün daha çok sayıda Türk genci Çince öğrenmek istiyor. Ayrıca, Çin'i turist olarak ziyaret etmeye ilgi duyuyor. Tam tersi Çinli gençler için de geçerli. Bunun yanı sıra Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) Zirvesi'nde üye ülkeler Türkiye'yi "diyalog ortağı" olarak kabul etti. Bu durum, hem ŞİÖ hem de Çin ile Türkiye arasındaki karşılıklı ilişkilerin önemini gösteriyor. Bu adım, Çin ile Türkiye arasındaki dostluk ilişkisinin ileriye doğru gelişmesinde itici bir güç olacak çok önemli bir adımdır.

Küresel ekonomi geçtiğimiz yıl zor zamanlar geçirirken, Türkiye yüzde 8,5 oranında büyüyerek, yüzde 9,2'lik bir büyüme oranı yakalayan Çin'in ardından dünyanın en hızlı büyüyen ikinci ekonomisi oldu. 2011 yılı resmi rakamlarına göre Türkiye'nin Çin pazarına yönelik ihracat hacmi 2,5 milyar dolarken, Çin'den yaptığı ithalatın hacmi yaklaşık 22,5 milyar dolar düzeyinde idi. Çin, hâlihazırda Türkiye'nin dış ticaretinde yüzde 10'luk bir paya sahip. İki ülkenin, karşılıklı ticaret hacmini 2015 yılına kadar 50 milyar dolara, 2020 yılı itabariyle ise 100 milyar dolara çıkarmayı hedeflediğini biliyoruz.

Deutsche Post DHL Grubu olarak biz de Asya Pasifik bölgesindeki yatırımlarımıza hız kazandırıyor ve bu yatırımlarımızı Türkiye'de de duyurmaya önem veriyoruz. Bu yıl Şangay'da açacağımız Kuzey Asya Hizmet Merkezimizin açılışında Türk heyetini de ağırlayarak, 21. yüzyılın en önemli ekonomik güç kaynaklarından biri olan Asya Pasifik bölgesindeki büyüme planlarımızı aktarıyor olacağız.

Kendi coğrafyasındaki siyasi ve ekonomik nüfuzu giderek artan ve üstüne üstlük AB üyesi olmaya aday bir ülke olarak Türkiye, yeni pazarlar arayışındaki uluslararası yatırımcılar için her geçen gün önem kazanan, cazip bir ülke haline geliyor. Türkiye, sahip olduğu pazar fırsatları ve 74 milyonluk genç ve dinamik nüfusu ile Çin açısından da önemli bir ülke. Türkiye pazarına girerek burada alt şirketler ya da ofisler açan Çinli şirketlerin sayısı gittikçe artıyor. Çinli ve Türk işadamları arasındaki işbirliğinin daha da ileri bir düzeye taşınması gerektiğini düşünüyorum.

Deutsche Post DHL Grubu olarak biz de Asya Pasifik bölgesindeki yatırımlarımıza hız kazandırıyor ve bu yatırımlarımızı Türkiye'de de duyurmaya önem veriyoruz. Bu yıl Şangay'da açacağımız Kuzey Asya Hizmet Merkezimizin açılışında Türk heyetini de ağırlayarak, 21. yüzyılın en önemli ekonomik güç kaynaklarından biri olan Asya Pasifik bölgesindeki büyüme planlarımızı aktarıyor olacağız. D

14-M. AKAVI.indd 3 30.07.2012 15:34

Renbinmi: Rezerv Para?

Ercan Ergüzel
DenizBank Ekonomik Araştırma ve Strateji, Grup Müdürü

Çin bugün itibarıyla ABD'nin ardından dünyanın ikinci büyük ekonomisi ve global büyümenin motoru. 2011'deki global büyümenin %25'i Çin'den geldi. Çin'in bu hızlı büyümesi önümüzdeki yıllarda da devam edecek. IMF ülkenin önümüzdeki altı yılda - küresel kriz ortamına rağmen - ortalama %8.8 gibi oldukça yüksek bir büyüme hızı yakalayacağını tahmin ediyor. Bu hızlı büyümeyi Çin önümüzdeki yirmi yıla taşıyabilirse ekonomik büyüklük olarak ABD'yi de geride bırakacak.

Bu büyük değişimin etkilerini bugünden görmeye başladık. Lenevo ve Geely gibi Çinli şirketler IBM ve Volvo gibi global markaları bünyelerine kattı, Çin'den beş banka bugün itibarıyla piyasa değeri itibarıyla global ilk 10 banka arasına girdi, HSBC ve P&G gibi şirketler global merkezlerini ya da araştırma bölümlerini Çin'e taşımaya başladı...

15-ERCAN ERGUZEL.indd 2 30.07.2012 15:35

Bu değişim ve dönüşüm Çin'in küresel ticarette de öne çıkmasında etkili oldu ve bugün itibarıyla Çin tek başına global dış ticaret hacminin %10'unu yapıyor. Buradaki en önemli soru işaretlerinden biri Çin para birimi Renbinmi'nin (ya da diğer ismi ile Yuan) dünyanın rezerv para birimlerinden biri olup olamayacağı. Bunun için iki önemli göstergeden biri diğer ülkelerin dış ticaretinde bu para birimini kullanmaları ve diğer merkez bankalarının yabancı para rezervlerinde bu para birimini tutmaları.

Bugün itibarıyla Renbinmi'nin henüz bu iki göstergenin de çok uzağında olduğunu söyleyebiliriz. Bu aşamaya gelmeden atması gereken başka adımlar var. Bu amaçla Çin üç yıl önce Renminbi ile ticareti serbest bıraktı. Bunu takiben Renbinmi ile ticaret hızla arttı ve bugün itibarı ile Çin'in dış ticaret hacminin %10'u (360 milyar Dolar) Renminbi ile yapılıyor. Çin bununla da yetinmedi henüz çok düşük seviyelerde de olsa Japonya Merkez Bankası'nın 10 milyar Dolar karşılığında Renbinmi tahvili almasına olanak tanıdı. Bunların ardından finansman tarafında hamleler geldi ve yabancı şirketlerin Hong Kong'da Renminbi cinsinden tahvil (Dim Sum Tahvilleri) ihraç edebilmelerine olanak tanındı. Unilever, Mc Donalds ve Tesco gibi global şirketlerin giderek artan bir oranda Dim Sum tahvillerine ilgi gösterdiklerini izliyoruz. Tüm bu gelişmeler henüz ufak boyutlarda olsa da kısa süre içinde Renminbi'nin global ticaret ve finans piyasaları açısından ne kadar önemli olacağının önemli sinyalleri.

Londra gelecekte önemi artacak Renminbi işlemlerinde birinci sıradaki finans merkezi olabilmek amacı ile bir dizi girişim başlattı ve buna paralel HSBC Londra'daki ilk Dim Sum bonosunu ihraç etti. HSBC'nin ihracının ardından birçok global şirket ve hatta Çin'in büyük kamu bankalarının Londra'da yeni ihraçlar yapması bekleniyor... İran ise Çin'e yaptığı petrol satışlarının önemli bir kısmını Renminbi ile yapıyor. Bu parasal kaynağı daha sonra Çin'den mal ithal ederken kullanıyor.

Tüm bu değişim dönüşüm dalgasına karşın Renminbi'nin global para birimi olma yolunda önemli zorluklar yaşayacağı da görülüyor.

Birincisi rezerv para yapabilmek için sermaye hareketlerinin liberalleşmesi gerekiyor.

Unilever, Mc Donalds ve Tesco gibi global şirketlerin giderek artan bir oranda Dim Sum tahvillerine ilgi gösterdiklerini izliyoruz. Tüm bu gelişmeler henüz ufak boyutlarda olsa da kısa süre içinde Renminbi'nin global ticaret ve finans piyasaları açısından ne kadar önemli olacağının önemli sinyalleri.

Fakat Çin'in mevcut ekonomik modeli düşünüldüğünde bunun hayata geçirilmesinin biraz sancılı olabileceği görülüyor. Zira sermaye kontrollerini serbest bırakmak beraberinde para ve faiz politikasının liberalleşmesini, bankaların yönetim ve denetiminin iyileştirilmesini, finansal altyapının geliştirilmesi gibi yapılması zor ve zaman alacak bir dizi reformu hayata geçirmek anlamını taşıyor.

İkincisi, ekonomik olarak büyük bir ülke olmakla rezerv paraya sahip olmak aynı şeyler değil. Bugün itibarıyla Japonya ekonomik büyüklük olarak Çin'e çok yakın (Çin 7.0 trilyon Dolar vs. Japonya 5.9 trilyon Dolar). 1980'lerde hızlı büyüyen ve o zamanlarda bugünün Çin'i imajına sahip olan Japonya kendi para birimi olan Yen'in rezerv para birimi olması için büyük uğraş verdi. Fakat bugün Japonya'nın kendi yaptığı ihracatın bile ancak %20'si Yen ile yapılıyor. Global merkez bankaları rezervlerinin ise sadece %4'ü Yen para birimi olarak tutuluyor (%62 ABD Doları ve %26'sı ise Euro).

Üçüncüsü bugün itibarıyla ABD'nin hukuki, teknik, idari ve finansal gelişmiş altyapısı Doların dünyanın rezerv parası olmasında önemli bir etken. Hatta rezerv para anlamında çok yol alamamış olan Japonya'nın dahi Çin'den bu anlamda birkaç kat ilerde olduğunu vurgulamak gerekir.

Özetle, Renminbi'nin dünya ticaretinde kullanımı Çin'in büyümesine paralel hızla artacak fakat dünyanın önde gelen para birimlerinden biri olması için Çin'in atması gereken adımlar var...

15-ERCAN ERGUZEL.indd 3 30.07.2012 15:35

Çin ve Asya Pazarlarına Ulaşmada Hong Kong'un Önemi Semineri İstanbul'da Gerçekleşti

Mayıs ayında İstanbul'da gerçekleşen "Hong Kong: Çin ve Asya Pazarlarına Giriş Noktası" başlıklı seminerde Hong Kong'daki iş ve yatırım fırsatları tanıtıldı.

Hong Kong Hükümeti Ekonomi ve Ticari İşlerden Sorumlu Ofisi (Hong Kong Economic and Trade Office), Hong Kong Yatırım Destek Kurumu (Invest Hong Kong - InvestHK), Hong Kong Ticaret Geliştirme Konseyi (Hong Kong Trade Development Council - HKTDC), ve Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEIK) Türk - Hong Kong İş Konseyi işbirliğinde düzenlenen seminerde Türk şirketleri Hong Kong'un avantajlarını daha yakından tanıma, ayrıca ticaret ve yatırım fırsatlarını keşfetme olanağını buldu. Yüzü aşkın sayıda katılımcıyı ağırlayan etkinlikte Hong Kong'da iş yapmakta olan iki

16-HK SEMINER HABERI.indd 2 30.07.2012 15:36

Türk şirketi de deneyimlerini paylaştı.

Seminere Hong Kong Hükümeti'nin AB nezdinde Ekonomik ve Ticari İşlerden Sorumlu Özel Temsilcisi Mary Chow, TÜSİAD International Onursal Başkanı Aldo Kaslowski, DEİK Türk-Hong Kong İş Konseyi ve TURKTRADE Başkanı Hakan Bulgurlu, InvestHK Türkiye Danışmanı DEİK Türk-Çin ve Türk-Hong Kong İş Konseyleri Yürütme Kurulu Üyesi Didem Engin, HKTDC Türkiye Danışmanı Perran Ersu Özçaldıran, Arzum Yönetim Kurulu Başkanı Murat Kolbaşı ve Quantum Ürün Geliştirme Müdürü Şükrü Şehit konuşmacı olarak katıldılar.

Mary Chow Hong Kong'un avantajlarını "Hong Kong'da serbest ticaret ve serbest piyasa düzenini esas alan iş dostu bir yapımız var. Çok basit bir vergi sistemi söz konusu. KDV yok. Rüşvet ve yolsuzluk yok denecek kadar az. Hangi ülkeden olursanız olun Hong Kong'da yerleşik bir firma iseniz Çin ile ticaret yapmanın her türlü avantajından yararlanabilirsiniz" sözleriyle değerlendirdi. Hong Kong'da tek ülke iki sistem modelinin uygulandığını vurgulayarak, Hong Kong'un ekonomide büyük bir özerkliğinin bulunduğunu ve Hong Kong'da İngiliz hukukunun geçerli olduğunun da altını çizdi.

Türkiye nasıl ki Avrupa'ya açılan bir kapı ise, Hong Kong da Asya'ya açılan bir kapıdır

Önemli konumları dolayısıyla Hong Kong ve Türkiye'yi birbirine benzeten Chow "Dünya ekonomik kriz yaşarken biz geçen yıl yüzde 5 büyüdük. Mart ayındaki Hong Kong gezisinde Başbakan Yardımcısı Ali Babacan'ın da belirttiği üzere birçok yabancı şirket Hong Kong'u hem Çin'e hem de Asya'daki diğer ülkelere ulaşmada bir sıçrama tahtası olarak görüyor. Türkiye nasıl ki Avrupa'ya açılan bir kapı ise, Hong Kong da Asya'ya açılan bir kapıdır. Türk firmaları da Hong Kong'a yerleşerek bu avantajlardan yararlanabilir, Çin pazarına daha kolay ulaşabilirler" dedi.

Aynı zamanda Türkiye ve Hong Kong arasındaki ticaretin sürekli bir artış eğilimi gösterdiğini belirterek şunları kaydetti: "Geçen yıl karşılıklı ticaret hacmimiz yüzde 31 artış gösterdi. Bizim Türkiye'den yaptığımız ithalat yüzde 71 gibi önemli bir büyüme gerçekleştirdi. Hong Kong'daki ticari fuarlara katılan Türk firma sayısında artış yaşandı ve yakın zamanda Hong Kong Deri Fuarı'na bir delegasyo-

16-HK SEMINER HABERI.indd 3 30.07.2012 15:36

nun geniş çapta katılımı oldu. Şimdiye kadar Türkiye'den ithalatımız, demir, çelik boru, telekomünikasyon ekipmanları, tekstil ve mücevherat üzerinde yoğunlaştı. Ancak yeni alanların da açılacağına inanıyorum. Bir örnek vermem gerekirse Türk şarapları artık Hong Kong'da iyi tanınıyor. Aslında tıbbi araçlar, sertifikasyon hizmetleri, çevre endüstrileri, teknoloji, kültürel ve yaratıcı endüstriler alanlarında da yatırım olanakları var."

TÜSİAD International Onursal Başkanı Aldo Kaslowski de seminerdeki konuşmasında 4 bine yakın uluslararası şirketin, Asya Pasifik bölgesindeki faaliyetlerini Hong Kong'daki merkezlerinden koordine ettiğini söyledi. Çin ile Hong Kong arasındaki "Daha Yakın Ekonomik Ortaklık Düzenlemesi Anlaşması" (Closer Economic Partnership Arrangement) çerçevesinde, menşei ne olursa olsun Hong Kong'da kurulmuş olan her şirketin Çin pazarına imtiyazlı giriş hakkına sahip olduğunu hatırlattı.

DEİK Türk- Hong Kong İş Konseyi Başkanı Hakan Bulgurlu ise yaptığı seminer açılış konuşmasında 2011 yılında kurulan İş Konseyi yürütme kurulunda birçok önemli şirketin yer aldığını söyledi. Bulgurlu, İş Konseyinin amacının Türkiye ve Hong Kong arasındaki ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirmek olduğunu vurguladı ve önümüzdeki dönemlerde bu tür etkinlikleri daha da artıracaklarını söyledi.

Asya Pasifik'teki varlıklı 3.3 milyon kişiye ulaşma imkanı var

InvestHK Türkiye Danışmanı ve etkinliğin organizasyonunu gerçekleştiren RENOVA Ekonomi ve Yatırım Danışmanlığı Genel Müdürü Didem Engin seminerde yaptığı sunumda Türkiye'nin Asya ve özellikle de Çin ile ticaretinde çok ciddi ölçüde dış ticaret açığı verdiğini ve bu dış ticaret açığını azaltabilmek için Türk özel sektörünün Asya'da ürün ve hizmetlerinin satışını artıracak çözümler bulması gerektiğini belirtti. Engin, "Coğrafi konumu, hukuki altyapısı ve bağımsız yargı sistemi, vergi avantajları, eğitimli işgücü, İngilizce'nin resmi dil olması gibi avantajlarıyla Hong Kong "Doğuda bir Batı Kenti" konumunda olup, yatırımcılar açısından riskleri azaltan bir yatırım ve iş

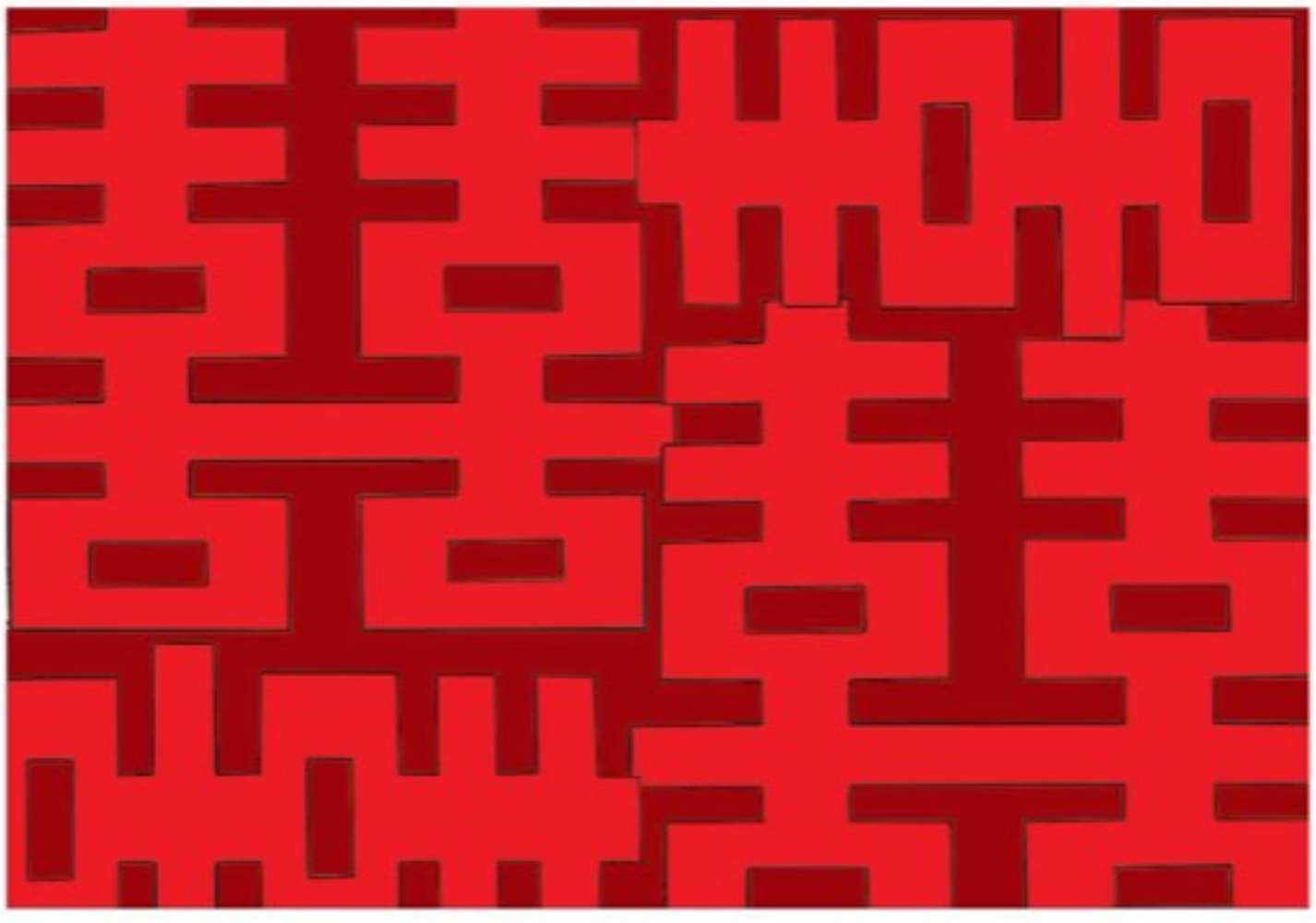
16-HK SEMINER HABERI.indd 4 30.07.2012 15:36

ortamı sunuyor. Hong Kong dünyada iş yapmada ikinci en düşük maliyetli ve düşük risk taşıyan yer. Çin ve Asya pazarlarına giriş noktası konumunda. Sermayeye erişim kolaylığı açısından dünyada ikinci sırada. 2011 yılında Hong Kong'a 83 milyar dolar düzeyinde doğrudan yabancı sermaye girişi oldu. Hong Kong'a yapılacak yatırımla, Asya Pasifik'teki 3.3 milyon varlıklı kişiye (HNWI) ulaşma imkanı bulunuyor. Bu kişilerin toplam varlıkları 10.8 trilyon dolara ulaşıyor ve bölgedeki varlıklı kişilerin yüzde 16'sı Çinli" sözleriyle Hong Kong'un yatırımcılara sunduğu avantajları anlattı.

Geçtiğimiz sene Hong Kong'a 42 milyon turist geldiğini ve bu rakamın yüzde 60'ını Çinliler'in oluşturduğunu söyleyen Engin, 2020 yılı için 57 milyon turist hedeflendiğini ve bu rakama ulaşıldığında Hong Kong'un dünyanın en çok ziyaret edilen beşinci turist destinasyonu olacağını ekledi. Bu bağlamda perakende sektörü için çok cazip bir pazar olduğuna dikkat çekerek "Dünyanın lüks ve moda markalarının yüzde 84'ü ve tüm

16-HK SEMINER HABERI.indd 5 30.07.2012 15:36

uluslararası perakende markalarının yüzde 41'i Hong Kong'da bulunuyor. Hong Kong'da KDV'nin olmaması nedeniyle lüks markaları burada çok daha uygun fiyata almak mümkün. Örneğin, Burberry'nin Londra'da 11 mağazası varken, Hong Kong'da 17 mağazası var. Benzer şekilde Gucci'nin Milano'da 4 mağazası varken, Hong Kong'da 10 mağazası var" dedi. Toplam perakende satışların geçen yıl 52 milyar dolar civarında gerçekleştiğini belirtti.

Hong Kong Çin'in Global Finans Merkezi

Didem Engin konuşmasında Hong Kong'un Çin'in 12. beş yıllık kalkınma planında "Çin'in Global Finans Merkezi" olarak nitelendirildiğini ve dünyanın en büyük 100 bankasının 70'ine ev sahipliği yaptığını da hatırlattı. Engin, "Hong Kong yıllık 534 milyar dolar işlem hacmi ile dünyanın önde gelen vadeli işlemler pazarı. Aynı zamanda Asya'nın portföy yönetim merkezi durumunda. Yönetilen fon toplamı 1.2 trilyon dolar düzeyinde. Hedge fonların yönettikleri miktar ise 63 milyar dolara ulaştı. Hong Kong Asya'nın ikinci büyük yatırım fonu pazarı. Pazar değeri 78 milyar dolar. 375 girişim sermayesi firmasının 250'sinin (yani yüzde 67'sinin) bölge ofisleri Hong Kong'da bulunuyor" diye konuştu. Bununla birlikte Hong Kong'un ilk ve en büyük offshore RMB platformu olduğunu ve Çin'in global RMB ticaretinin yüzde 86'sının Hong Kong'dan yapıldığını ekledi.

Didem Engin sunumunda mücevher ve kuyumculuk, gıda, şarap gibi çeşitli sektörlerde yatırım fırsatlarının bulunduğunun da altı çizildi. Engin, özellikle şarap sektörüne değinerek "Şarap ithalat vergisi Hong Kong'da 2008'de sıfırlandı. 2010 yılı itibariyle Hong Kong'un ithalatı 895 milyon dolara yükseldi, her geçen gün daha da artıyor. Ayrıca tasarım, kültür, sanat, reklam, film, dijital sektörler gibi yaratıcı endüstriler açısından da Hong Kong çok önemli bir merkez. Bu alanlarda 32 bin şirkette 170 bin kişi çalışıyor. 2012 Hong Kong'da Tasarım Yılı olarak belirlendi. Bu yılın özel bir önemi var ve bu kapsamda pek çok etkinlik düzenleniyor" dedi.

16-HK SEMINER HABERI.indd 6 30.07.2012 15:38

ARKA KAPAK.indd 5 30.07.2012 15:39

© Deutsche Post DHL – The Mail & Logistics Group

İSTANBUL'DA BUGÜN İMZALANMIŞ BİR SÖZLEŞME, YARIN WALL STREET'TE.

Uluslararası hızlı hava taşımacılığının uzmanları olarak sürekli zamanla yarışıyoruz. Tıpkı New York'ta sunduğumuz helikopter servisi gibi zaman kazandıran hizmetlerimizle, DHL Express olarak daha fazla ülke ve bölgeye teslimat yapabiliyoruz.
Biz buna Sarının Hızı diyoruz.

www.dhl.com.tr/express

EXCELLENCE. SIMPLY DELIVERED. DHL